Tampella TÄNÄÄN

N:o 11—12 1960

Retkeilyhiihto

alkaa osastoille myöhemmin lähetettävissä tiedoituksissa ilmoitettuna päivänä.

Hiihtokohteet ovat seuraavat:

OLKINUORAN talo Niihamajärven rannalla, jonne merkitään latu Teiskontien itäpäästä,

KORVEN talo Toivion eteläpuolella, jonne merkitään latu Toiviosta, Karjalantien länsipäästä, sekä entiset kohteet:

JÄNISLAHDEN pumppuasema Lielahdessa ja

KUUSELAN talo Kaukajärven eteläpuolella.

HUOM.! Kilpailuissa otetaan huomioon yksi (1) käynti päivässä ja keskimäärin enintään neljä (4) käyntiä viikossa mihin kohteeseen hyvänsä.

Naiset, miehet ja tampellalaisten perheenjäsenet (tässä sarjassa myös saukkolalaiset) kilpailevat eri sarjoissa.

PALKINNOT:

Tampellalaisille täyden käyneille erikoispalkinnot. Osanottajain lukumäärästä riippuen jaetaan huomattava määrä muita palkintoja.

Edelläolevien lisäksi arvotaan:

1) neljä edestakaista matkaa Lapin tuntureille, 2) neljä lentomatkaa Tampereen yläpuolella.

Arvonta ja palkintojen jako keväällä myöhemmin ilmoitettavassa tilaisuudessa.

Kansikuva: Jouluyö vainajien puistossa. Taustalla sankarihauta.

Tampella TÄNÄÄN

N:o 11—12 JULKAISIJA: TAMPELLA-YHTYMÄ 1960

TOIMITUSKUNTA: Päätoimittaja: fil. maist. A. TIENARI

PÄÄKONTTORI:	PELLAVATEHDAS:	KONEPAJA:	LAPINNIEMI:	INKEROINEN:
konttoripäällikkö B. Enderlein ja neiti Sylvi Solin	dipl.ins. A. Vikkula, työnjoht. O. Heinonen ja neiti Eeva Tarkka	ins. P. Autero, konttoristi Irja Arevuo ja tark. E. Österman	konttoripääll. O. Näsi, ins. E. Pöllänen ja sos. virk. M. Malminen	sosiaalipäällikkö A. V. Videnoja

Jouluna 1960

Viime jouluna saimme lukea perhelehtemme ensimmäiseltä sivulta vähän aikaisemmin manalle menneen toimitusjohtajamme, vuorineuvos Arno Solinin joulutervehdyksen, joka oli samalla vaikuttava hyvästijättö tampellalaisille hänen suuren elämäntyönsä päätyttyä. Tampella viettikin vuosi sitten joulunsa vilpittömän kaipauksen ja syvän surun merkeissä, kun hyvä isäntä oli saanut yllättäen kutsun sinne, mistä ei paluuta ole.

Nyt on päättymässä osakeyhtiömuotoisen yrityksemme sadas toimintavuosi, mikä osaltaan on vaikuttanut yhtiöjärjestyksemme uusimiseen ja yhtiön pitkän ja hankalanpuoleisen nimen muuttamiseen lyhyemmäksi Oy Tampella Ab:ksi. Samalla on yhtiön osakepääoma korotettu 1700 Mmk:sta 2800 Mmk:ksi osakkaiden tuodessa yhtiöön 300 Mmk uutta rahaa ja siirtämällä 600 Mmk vararahastoista osakepääomaan.

Tämä vuosi on vielä ollut suurimerkityksinen yhtiön kehityksessä, kun ripeästi rakennettu uusi Heinolan Flutingtehdas saataneen käyntiin joulukuun kuluessa yhtiön puolestaan ollessa täten mukana luomassa suuren määrän uusia työtilaisuuksia työikään tuleville isoille vuosiluokille.

Vielä voimme kaikkien tyydytykseksi todeta, että kiitos maailmassa vallinneiden noususuhdanteiden on täystyöllisyys voitu ylläpitää yhtiön kaikilla teollisuusaloilla ainakin siihen mennessä, jolloin tätä kirjoitetaan.

Päättymässä oleva vuosi on siis Tampellan historiassa ollut merkityksellinen ja saavutuksiltaan rikas ja se on antanut meille uskoa menestykselliseen tulevaisuuteen. Minulla onkin yhtiön pääjohtajana mieluisa tehtävä kiittää kaikkia tampellalaisia tämän vuoden suorituksista ja toivottaa teille kaikille hyvää ja rauhallista Joulua sekä onnea vuodelle 1961.

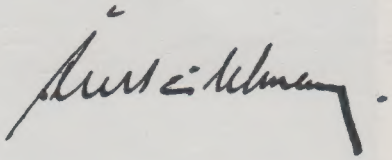

Todellinen onni

"Teille on tänä päivänä syntynyt Vapahtaja."

Luuk. 2: 11

Monissa asioissa me ihmiset olemme kovin erilaisia, mutta joissakin kohdissa taas aivan toistemme kaltaisia. Tällainen samanlainen piirre on onnellisen elämän tavoitteleminen. Me teemme työtä, näemme vaivaa ja olemme valmiit suuriinkin uhrauksiin saadaksemme omaksemme onnen. Kun tulee kysymys siitä, mikä on todellinen onni, niin sitten me taas olemme erilaisia.

Onkohan olemassa mitään sellaista, minkä me tunnustaisimme onneksi jokaisen kohdalla? Toinen näkee tavallisesti onnen aivan toisaalla kuin toinen, mutta onko aivan mahdotonta ajatella samanlaista onnea jokaiselle? Jos ihminen voisi kiittää, aina ja joka paikassa tuntea kiitollisuutta, niin eikö hän silloin olisi onnellinen? Ajatellaanpa omaa osaamme, niin ymmärrämme asian. Jos aina olisimme kiitollisella mielellä, niin olisimmehan silloin onnellisia. Nyt saattaa joku jo sanoa tällaista puhetta mielettömäksi. Eihän voi olla minkäänlaista mahdollisuuttakaan ainaiseen kiittämiseen. Elämä on kerta kaikkiaan sellaista, että ei täällä voi muuta kuin joskus harvoin oikein tosissaan kiittää. On helppo ymmärtää sitä ihmisten elämän tutkijaa, joka ei suostunut nimittämään toista ihmistä lähimmäiseksi vaan sanoi häntä onnettomuustoveriksi. Niin kurjaksi hän näki ihmisen elämän.

Jumalan sana kehoittaa kuitenkin meitä kiittämään, jopa tekemään sen joka tilassa (1 Tess. 5: 18). Kun näin kehoitetaan niin silloin täytyy olla myös kiittämiseen syytä, täytyy olla jotakin, joka nostaa sydämen kiitokseen,

itsestään kiitos ei tule. Kun Jumalan sana kehoittaa, niin se antaa myös aiheen. Ja niinpä sanotaankin, että Jumala rakastaa meitä jokaista. Joulu meille tämän kertoo. Ei kenenkään tarvitse olla yksin, vaan kaikilla meillä on Vapahtaja, joka rakastaa meitä ja kylmän maailman keskellä osoittaa hyvyyttään ja ymmärtämystään. Eiköhän meidän tavallisin surumme olekin siinä, että me olemme niin kovin yksin. Joulun lahjan vastaanottaneen ihmisen ei tarvitse olla yksin. Joulun lapsi tuo tullessaan anteeksiantamuksen rauhan ja niin ihminen saa taakoista vapautuneena iloita ja kiittää.

Olemme varmaan yksimieliset siitä, että sydämen rauha ja Jumalan läheisyys tuovat todellisen onnen ihmiselämään. Kun ihminen nämä on saanut, niin silloin hän osaa oikein iloita kaikesta muustakin hyvästä, mitä täällä elämässä osaksensa saa, mutta myöskin jaksaa tyytyä kaikkeen siihen, mikä ei aina mene aivan oman mielen mukaan. Joulun rauha tuo tullessaan myös tyytyväisen mielen ja se merkitsee todellista onnea.

Teille on syntynyt Vapahtaja, siinä on onnellisen elämän sanoma ja se kuuluu kaikille ihmisille eroituksetta.

Oskar Paarma

TAMPELLAN JOHTO

Pääjohtaja
vuorineuvos Åke Kihlman

Yhtiön johtaja
dipl. ins. Lauri Forsblom

Joulukuun 1 p:nä pidetyssä Tampella-yhtiön hallituksen kokouksessa valittiin hallituksen varapuheenjohtajaksi prof. Bertel Appelberg sekä nimitettiin Tampella-yhtymän pääjohtajaksi vuorineuvos Åke Kihlman ja yhtiön johtajaksi apul. johtaja Lauri Forsblom sekä apul. johtajiksi dipl. ins. Carl af Hällström ja Bror Bygdén.

Apul. joht. dipl. ins.
Carl af Hällström

Apul. joht. dipl. ins.
Bror Bygdén

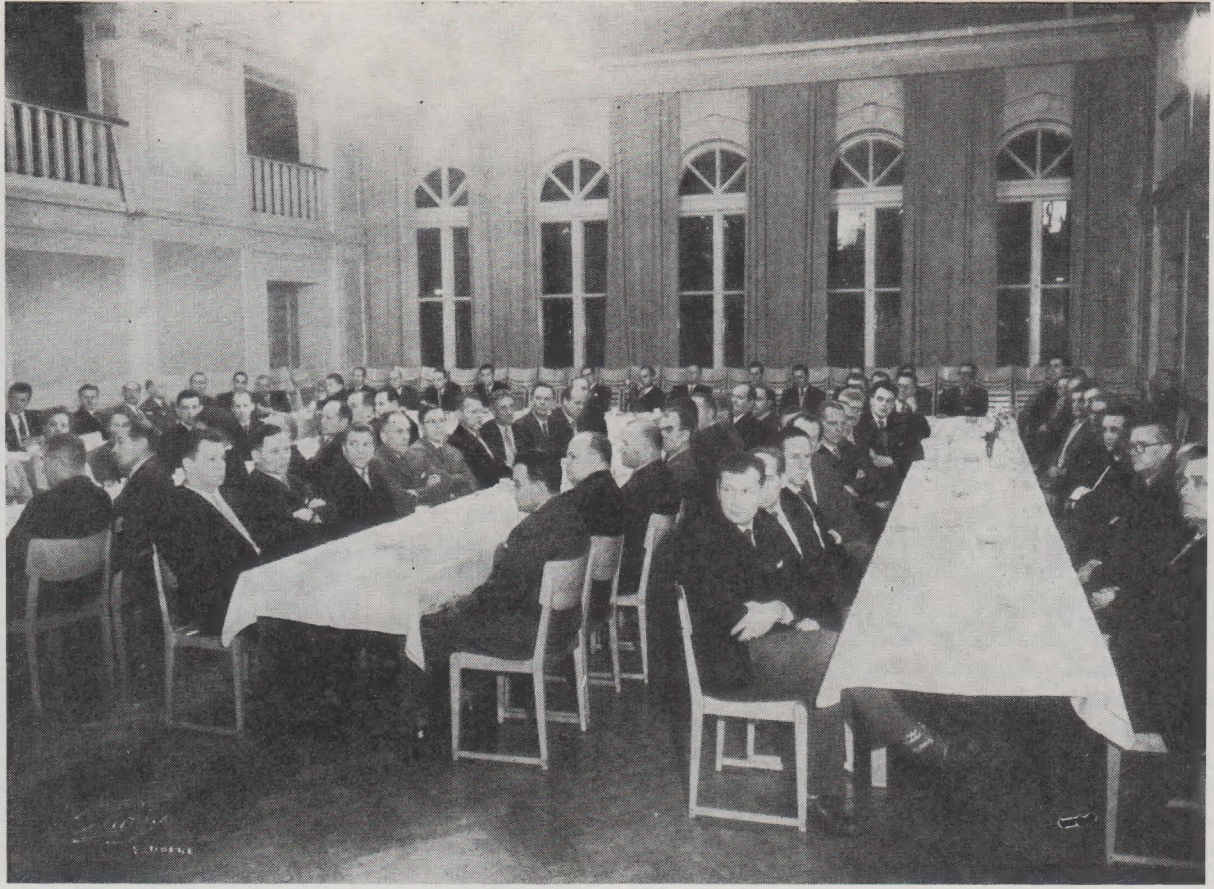

Tampellan työnjohtopäivän kiitollista kuulijakuntaa

Jokaisen työntekijän työpaikan hinta Suomessa keskimäärin 4,5 milj. mk

TAMPELLAN TYÖNJOHTOPÄIVÄN ESITELMÄTILAISUUS

oli jälleen erittäin onnistunut

Alun toistakymmentä vuotta on Tampellassa vietetty joka syksy ns. työnjohtopäivää johtajataidolliseen koulutukseen kuuluvine esitelmä- ja neuvottelutilaisuuksineen. Tämän syksyn työnjohtopäiväksi oli määrätty marraskuun 22. päivä, jolloin oli järjestetty erittäin onnistunut esitelmätilaisuus juhlataloomme. Tällöin puhuivat työnjohto-opiston rehtori opetusneuvos Antero Rautavaara vastuun ongelmasta ja dipl. insinööri K. Eloranta työnjohtajan taloudellisesta vastuusta. Tilaisuuteen oli kerääntynyt runsaasti Tampellan insinöörejä ja työnjohtajia, jotka suurella mielenkiinnolla ja tarkkaavaisuudella kuuntelivat illan antoisia esitelmiä.

Tämän perinteellisen työnjohtopäivän esitelmätilaisuuden avauksen suoritti johtaja Lauri Forsblom, joka puheessaan lausui mm.:

Johtaja Forsblom

"Teknillisessä kehityksessä elämme automaation ja rationalisoinnin aikakautta, jolloin uudet työmenetelmät ja raaka-aineet ovat alati kehittyviä ja muuttuvia käsitteitä. Ajan tasalla on pysyttävä.

Henkilöhallinnalliset suhteet ovat kehittyneet viimeisen vuosikymmenen aikana merkittävässä määrin. Yhä esiintyy uusia probleemoja, joiden eteen ne henkilöt joutuvat, jotka tuotannon inhimillistä tekijää käsittelevät. Näitä probleemoja on omiaan lisäämään myös edellä mainittu teknillisen sektorin alalla tapahtuva kehitys.

Jotta saisimme irti kaikki teknillisen kehityksen suomat mahdollisuudet, silloin ei missään tapauksessa saa unohtaa tuotannon inhimillistä tekijää. Sen valmentamiseksi on käytettävä kaikki soveltuvat keinot.

Tällöin tulee avuksi järjestelmällisesti hoidettu ja kehitetty t e o l l i n e n v a l m e n n u s, joka kuuluu inhimillisenä osana itse tuotantotoimintaan. Tämän teollisen koulutustoiminnan kenttään kuuluu jokainen yrityksen piirissä työskentelevä ja toiminta on alati kehittyvää teknillisen ja muun edistyksen mukana.

Kun jokainen antaa tukensa tälle toiminnalle ja suhtautuu siihen ehdottoman ennakkoluulottomasti sekä haluaa itse kuulua sen kehittävään kenttään, silloin meillä on mahdollisuus valmentautua yhä kiristyvän kilpailun varalle ja täyttää alati kasvavan vaatimustason monitahoiset kohteet inhimillisessäkin sektorissa. Tämä Tampellan perinteellinen työnjohtopäivä palvelee myös omalta osaltaan tuotantopuolella olevia insinöörejämme ja työnjohtajiamme heidän kehittäessään itseään johtajataidollisissa ja kohtelupsykologisissa kysymyksissä."

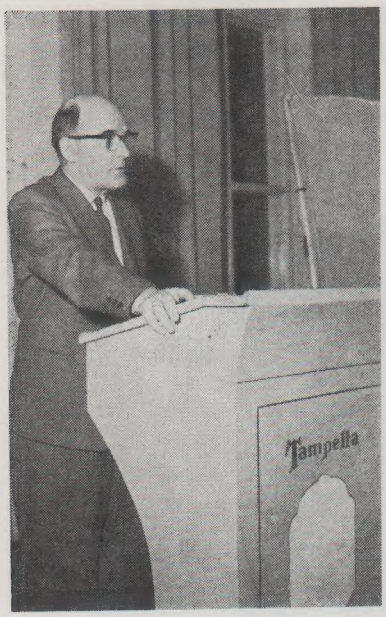

Rehtori A. Rautavaara

Poimimme joitain ydinajatuksia rehtori Rautavaaran mukaansa tempaavasta ja paljon ajattelemisen aihetta antaneesta esitelmästä, joka kuten edellä totesimme, koski vastuun ongelmaa. Hän totesi mm. miten ihminen on luomakunnan ainoa elävä olento, joka voi tuntea vastuuta. Löytyy erilaisia vastuun muotoja, kuten rintamavastuu, opettajan vastuu, kasvattajien vastuu jne. Vastuu koostuu kahdesta henkisestä voimatekijästä, joista toinen on tunneperäinen ja toinen tahto- eli älyperäinen. Vastuun kantamiseen innoittava tahdonvoima on erilainen eri ihmisillä. Esim. sellaiset ihmiset, joille on mieluisaa kantaa vastuuta yhteisten asioiden hoidossa, ovat erikoisen käyttökelpoisia järjestöelämässä ja julkisissa luottamustehtävissä.

Teollisuudessa eri johtoportaissa olevien vastuun kenttä on sitä suurempi, mitä vaativammassa tehtävässä hän toimii. Mitä suurempi jossain johtoportaassa toimivalla on vastuuntunto, sitä valppaammin hän valvoo työkenttäänsä ja antaa sitä suuremman panoksen tuotannon tehostamiseksi ja kehittämiseksi.

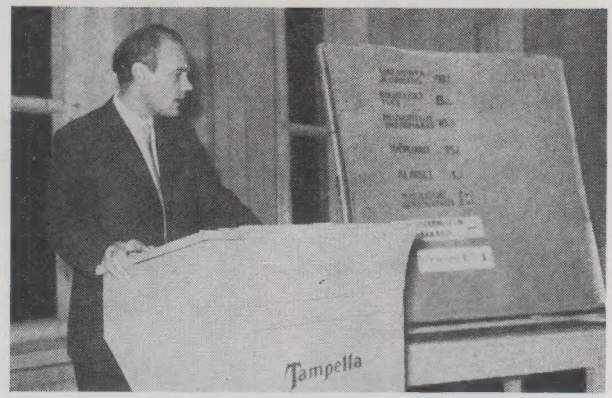

Dipl. ins. K. Eloranta

Dipl. ins. K. Eloranta puolestaan käsitteli esitelmässään työnjohtajan taloudellista vastuuta. Havainnollisin kuvioin hän antoi mielenkiintoisia numerotietoja, minkälaisista markkamääristä todella on kysymys, kun tutkitaan yksityisen työpaikan tai osaston markkamääräistä hintaa. Yhden työntekijän työpaikka metalliteollisuudessa "maksaa" yli 4 milj. markkaa verraten tarkkojen laskelmien mukaan ja tekstiiliteollisuudessa, n. 4 milj. mk. Yksi työnjohtaja vastaa siis metalliteollisuudessa n. 100 miljoonan markan omaisuudesta, kun on laskelmien mukaan todettu, että yhden työnjohtajan alaisuudessa työskentelee keskimäärin 27 työntekijää.

Jos tarkemmin eritellään yhden konepajan osaston "hintaa", niin voidaan edellisen lisäksi todeta, että koneiden arvo nousee 150 milj. markkaan, työkalut 45 milj., muut varusteet 30 milj., raaka-aineet 36 milj. ja palkat vuodessa 24 mil. markkaa, joten yhdellä konepajan työnjohtajalla on todella melkoiset taloudelliset arvot vastattavanaan. Keskimäärin työpaikka maassamme maksaa 4,5 miljoonaa siis yhtä työntekijää kohti.

Parhaillaan elettävällä vuosikymmenellä olisi saatava työpaikat ns. suurille ikäluokille, joiden arvioidaan vv. 1960—70 nousevan 500.000 henkeen. Jos koko tälle henkilömäärälle aiotaan saada pysyvät työpaikat, merkitsee se 2.250 miljardin markan investointia 10 vuodessa eli 187 miljardia vuodessa. Esitelmöitsijän arvion mukaan tulisi esim. metalliteollisuuden saada aikaan vv. 1960—70 n. 22 500 uutta työpaikkaa eli tänä aikana investoida 108 miljardia

Insinööri K. Oksanen puhuu

markkaa (10 miljardia vuodessa). Tampellan osuus olisi nykyisen työntekijämäärän perusteella n. 260 miljoonan markan investointi vuodessa ja 10 vuodessa 2.610 miljoonaa markka, joten urakkaa kyllä riittää. Yrityksen täytyy myös tuottaa, jos mieli toteuttaa tällainen suururakka. Työnjohdon taloudellinen vastuu tätä taustaa vastaan on todella suuri. Vähäiseksi ei voida arvioida myöskään jokaisen työntekijän taloudellista vastuuta.

Onnistuneen tilaisuuden päätössanat esitti ins. K. Oksanen, joka puheessaan korosti, mikä taloudellinen merkitys onkaan sillä, että entistä suuremmalla huolellisuudella ja valvonnalla estetään ns. susien esiintyminen tuotannossa. Nyt pidetyt esitelmät saivat meidät kaikki vakavasti ajattelemaan, mistä todella on kysymys, kun puhutaan työnjohdon vastuusta ja taloudellisesta vastuusta erikoisesti.

Rep.

TALOUSPOLITIIKKAA

Valtio, joka rauhan aikana nojaa pakkotalouteen ja sen valuutta- ja enimmäishintamääräyksiin sekä kateuden sanelemiin veroihin, toimii tuskin moraalisemmin kuin yksityinen kansalainen, joka ryhtyy suojautumaan niitä vastaan lakia kiertäen tai suorastaan lain vastaisesti. Sekä morali että humaanisuus vaativat, samoin kuin valtioviisauskin, että talouspolitiikka sovitetaan ihmisten eikä ihmisiä talouspolitiikan mukaan.

Nämä mietteet sisältävät omistusoikeuden, voiton ja kilpailun tärkeimmän puolustuksen.

(Prof. Wilhelm Röpke)

* * *

Suuria voittoja tuottavat yritykset tuottavat samalla voittoa talouselämälle ja yhteiskunnalle, koska ne tarjoavat mm. parempia tuotteita, parempia työpaikkoja, järkeviä hintoja ja suuria sosiaalisia etuja sekä pystyvät paremmin huolehtimaan kotikuntansa hyvinvoinnista. Tällaiseen tulokseen tultiin American Telephone and Telegraph Co:n äsken julkaisemassa tutkimuksessa, jossa tarkasteltiin viidenkymmenen amerikkalaisen suuryrityksen kehitystä. Keskimääräistä suurempia voittoja tuottavat 25 yritystä pystyivät lähes kaksinkertaistamaan liikevaihtonsa sodan jälkeen, kun taas keskimääräistä pienempiä voittoja tuottavat 25 yritystä lisäsivät liikevaihtoaan ainoastaan 25 pros. ja olivat pakoitettuja vähentämään työntekijöitään jopa 7 pros. Tarkasteltaessa yksityisiä teollisuusaloja tutkimus osoittaa, että esim. terästeollisuudessa alhaiset voitot estivät ensimmäisellä sodanjälkeisellä vuosikymmenellä riittävät laajennus- ja rationalisointisijoitukset. Suoritettaessa näissä teollisuuksissa myöhemmin välttämättömiä laajennuksia olivat kustannukset korkeampia ja teräksen hinnat nousivat voimakkaammin kuin muiden teollisuustuotteiden hinnat. Jos voitot olisivat aikaisemmin olleet suurempia, saattaisivat teräksen hinnat nyt olla alhaisempia. Erityisen huonossa asemassa on tutkimuksen mukaan myös riittämättömästi voittoa tuottava tekstiiliteollisuus.

(Schnelldienst des Deutschen Industrieinstituts)

Viime aikoina on taloudelliselle näyttämölle ilmaantunut joitakin suurempia ja pienempiä profeettoja, jotka ovat vilpittömänä käsityksenään julistaneet, että valtio ottaa hoitaakseen yhä suuremman osan kansalaisten tuloista veroina tyydyttääkseen niillä "kollektiivisten" toimenpiteiden kasvavaa tarvetta. Tähdennetään, että autoilun tapaisten "tyypillisten hyödyttömien" sektoreiden laajentuessa on apahtunut jälkeenjäämistä siinä, että liian vähän varoja on sijoitettu sellaisille yhteiskunnan hoidossa oleville tuottaville aloille kuin sairaanhoito ja koulut. Tähän on ainoastaan vastattava, ettei valtio totisesti ole potenut rahapulaa. Mutta valtiovallan edun mukaista on kyllä pääasiassa ollut jakaa varoja ääniä tuovina rahalahjoina. Jos tätä toimintaa olisi hiukan supistettu, ei varmaankaan olisi varoja puuttunut tuottaviin investointeihin.

Ei ole muuta kuin tyhjää lorua, että "aika vaatisi" jakamaan suuremman osan tuloistamme kollektiivisiin tarkoituksiin. Mikään ei vähääkään todista sen puolesta. Vanhaa sosialistista silliä vain nyt esitellään muovisuojuksessa.

Päinvastoin. Kun kansan asema paranee tuotannon suotuisan kehityksen ansiosta, ei enää tarvita niin paljon kollektiivisia toimenpiteitä kuin köyhemmässä yhteiskunnassa. Katsottakoon vain Englantia. Siellä on koko 1950-luvun ajan valvottu valtion menoja. Ne ovat reaalisesti pysyneet suunnilleen samanlaisina, samaan aikaan kun tuotanto on kasvanut jokseenkin samassa tahdissa kuin meilläkin. Mutta käytännöllisesti katsoen joka vuosi vuoden 1951 jälkeen Englannin hallitus on voinut suorittaa huomattavia veronalennuksia. Totisesti "aika" ei "vaadi" lisäämään valtion menoja.

* * *

Monet ajattelevat ihmiset ovat alkaneet ihmetellä, kykenemmekö jatkamaan toivomaamme edistystä riistämättä ihmisiltä heidän yrittämishaluaan ja vastuuntuntoaan sekä luottamusta rahan arvoon.

(First National City Bankin "Monthly Letter" Amerikan verotusta käsittelevässä katsauksessaan)

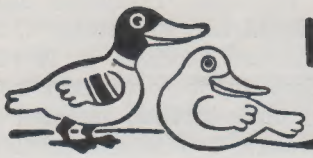

TAMMERKOSKEN PARTAALTA

- **— Kilpailu kiristyy — vaatimustaso nousee.**
- **— Suomi ja Efta.**
- **— Säästämisen syyt ja tavoitteet.**
- **— Nykyajan kiire ja terveys.**
- **— Painon jatkuva tarkkailu.**
- **— Varhaisnuorison iltalomat.**
- **— Hiihto — terveyden valttiässä.**
- **— Joulu — sisäisen uudistumisen juhla.**

Tätä kirjoitettaessa on maamme suhteet eräiden eurooppalaisten teollisuusmaiden muodostamiin talousalueisiin vakavasti vaakalaudalla. Tällä hetkellä ei vielä ole tiedossamme, minkälainen ratkaisu tulee olemaan. Mahdollinen liittyminen merkitsee tullisuojan asteittaista alentumista ja loppumista. Oma tuotantomme joutuu silloin suurelta osalta kovaan kilpailuun ulkomaisten tuontitavaroiden kanssa. Kuinka tulemme kilpailusta selviytymään, se askarruttaa vakavasti ajatuksiamme tällä hetkellä.

"Tilanne ei ole toivoton", kirjoittaa eräs teollisuusmies ja jatkaa: "Kilpailuun on vastattava yhtä kovalla kilpailulla. Meidän on tuotannontehostamistoimenpiteiden, kuten standardisoinnin, rationoinnin ja koulutustoiminnan avulla pystyttävä alentamaan kustannuksia, pitämällä laatu samalla korkeatasoisena.

Mitä hyvä ammattitaito tässä kilpailussa merkitsee, sen me kaikki ymmärrämme. Yhä nopeammat ja automaattisemmat koneet tarvistevat yhä pätevämpiä käyttäjiä. Työmenetelmien jatkuva kehitty minen vaatii yhä tarkempia, taitavampia ja var· mempia otteita ja liikeyhdistelmiä. Vaatimukse. ammattitaitoon nähden siis jatkuvasti lisääntyvät. Ammattitaidon lisääminen, valmentautuminen vaativampiin tehtäviin on siten tärkeä, oleellinen osa tuotantotoimintaa."

Tämän päivän insinööri, teknikko ja tehtaantyöntekijä ovat huomanneet teollisuudessa tapahtuvan koulutustoiminnan merkityksen. Se auttaa heitä nopeasti saavuttamaan hyvän ammattitaidon, joka puolestaan antaa turvallisuuden tunnetta ja edistää taloudellista hyvinvointia. Uudet työmenetelmät eivät enää peloita eivätkä tuo mukanaan ennakkoluuloja ja epävarmuutta.

Ostavan yleisön vaatimukset lisääntyvät elintason noustessa. On valmistettava laadullisesti sellaisia tuotteita, joiden myyntikelpoisuus on kilpailukykyinen, sillä ainoastaan se takaa kysynnän.

Työmenetelmien muuttuessa ja parantuessa kasvaa koulutuksen tarve jatkuvasti, ja pysyäksemme ajan tasalla on meidän aina jaksettava valppaasti seurata teknillistä kehitystä ja pystyttävä myös itse kehittymään mukana. Näin meillä on pieni mahdollisuus tai ainakin toivo säilyttää tulevaisuudessakin "paikka auringossa".

* * *

Useimmille lehtemme lukijoista lienee epäselvä EFTA-nimisen kauppablokin, mikä nimitys merkitsee seitsemän maan muodostamaa kaupparyhmää (European Free Frade Association, mistä mainittu lyhennys on syntynyt), tarkoitus ja vaikutus Suomen talouselämään. Siksi lienee paikallaan vähän selostaa, mitä tämä EFTA meille todella merkitsee.

EFTA:an kuuluvat Englanti, Ruotsi, Norja, Tanska, Itävalta, Sveitsi ja Portugali. Nämä maat tekivät viime vuoden heinäkuussa periaatepäätöksen EFTA:n muodostamisesta. Lopullinen vapaakauppaliittoa koskeva sopimus allekirjoitettiin vuoden lopussa ja jäsenmaiden parlamentit vahvistivat sopimuksen viime huhtikuun alkuun mennessä.

Näin tehdyn sopimuksen mukaan nämä seitsemän jäsenmaata poistavat tullit ja määrälliset rajoitukset keskinäisessä kaupassaan asteettain 10 vuoden aikana lukuunottamatta maataloustuotteita, jotka eivät sisälly sopimuksen piiriin. Ensimmäinen 20 %:n suuruinen tullien alennus tapahtui viime heinäkuussa, jolloin myös säännöstellyn tuonnin määrä lisättiin samalla prosenttiluvulla. Tammikuun 1. päivästä 1970 lähtien jäsenvaltiot eivät peri tulleja lainkaan, ja tällöin myös keskinäisen kaupan määrälliset rajoitukset teollisuustavaroiden osalta on poistettu.

Kysyttäneen, miksi juuri nämä seitsemän maata päättivät muodostaa kauppaliiton keskenään? Tämä johtui siitä, että ns. kuutosmaat: Länsi-Saksa, Ranksa, Italia, Belgia, Hollanti ja Luxemburg olivat sitä ennen muodostaneet oman kauppaliittonsa. "Kuutosten" liitto ei ole pelkästään kauppapoliittinen yhteenliittymä, vaan tullaan sen jäsenmaiden talous- ja sosiaalipolitiikka laajassa mitassa yhtenäistämään, minkä lisäksi tämän talousyhteisön ylimmillä hallinnollisilla elimillä on laaja toimi- ja päätöksentekovalta, minkä voidaan katsoa taloudellisten pyrkimysten ohella palvelevan myös poliittisia päämääriä, joita taas ei ole EFTA:lla. "Kuutosten" talousyhteisö poikkeaa EFTA:sta myös siinä, että sen jäsenmaat aikovat soveltaa yhtenäistä tullitariffia kauppaliiton ulkopuolisista maista tapahtuvaan tuontiin nähden. Seitsikkomaat sen sijaan soveltavat kukin omia kansallisia tullitariffejaan.

Kuutosten synty selittää sen, miksi seitsikko muodostettiin. Kansainvälinen kauppa on "raakaa peliä", jossa hinnat, kysyntä ja tarjonta ovat ainoat ratkaisevat tekijät. Seitsikkomaat ymmärsivät, että ne tulisivat "jäämään toiseksi", jos olisivat

kädet ristissä alistuneet kuutosryhmän muodostamiseen. Ne perustivat oman kauppaliiton, joka tarjoaa jäsenmaiden viennille lisääntymismahdollisuuksia liiton piirissä. Vastapainoksi sille, että EFTA-maiden kilpailuedellytykset Kuutosalueella ajan mittaan heikkenisivät, vahvistuisivat ne seitsemän maan markkinoilla.

Vapaakauppa-alueen tarjoamat entistä suuremmat vientimarkkinat edistävät tuotantoa muutenkin monin tavoin. Ne tekevät mahdolliseksi entistä suuremmat valmistussarjat ja siten halvemmat tuotantokustannukset, ja kullekin maalle luonnostaan ominaisimmalla tuotannonhaaroilla on aikaisempaa paremmat laajenemismahdollisuudet. Kansainvälisen työnjaon edut toisin sanoen toteutuvat.

Kuutosten synty ei ollut erikoisen huolestuttava tapahtuma Suomen kannalta. Puunjalostustuotteethan muodastavat kolme neljäsosaa kokonaisviennistämme, ja tärkeimmät kilpailijamme puunjalosteiden viennissä jäivät myös Kuutosten ulkopuolelle. Markkinoiden menetyksestä ei kuutosalueella siis ollut pelkoa päävientiartikkeliemme kohdalla.

Toisin on seitsikon perustamisen laita. Sekä ylivoimaisesti tärkein puunjalosteidemme ostajamaa: Englanti että pääasialliset kilpailijamme niiden viennissä: Ruotsi ja Itävalta kuuluvat EFTA:an. Jos Suomi jäisi kokonaan EFTA:n ulkopuolelle, tulisimme ennen pitkää menettämään vientimarkkinoitamme Englannissa Ruotsille ja Itävallalle, jotka voisivat myydä tuotteitaan sinne halvemmalla ja muutenkin edullisemmin kuin suomalaiset. Etenkin tämä koskee pitkälle jalostettuja tuotteita, kuten erilaisia paperituotteita, joiden tullit, sanomalehtipaperia lukuunottamatta, ovat erityisen korkeat. Ja juuri näiden tuotteiden suhteellinen osuus viennissämme tulee toteutettavina olevien tuotannon laajennusten ansiosta lähivuosina lisääntymään. Olisi olemassa ilmeinen vaara, että EFTA:n ulkopuolelle jäävä Suomi muuttuisi entistä enemmän pelkkien raaka-aineiden ja puolijalosteiden viejäksi, mikä epäilemättä muodostuisi kohtalokkaaksi vastaista taloudellista kehitystämme ajatellen.

Samoin kotimarkkinateollisuutemme, kuten metalliteollisuutemme kannalta, joka viime aikoina on pyrkinyt määrätietoisesti laajentamaan vientimarkkinoitaan, on tärkeätä, että tullimuureja raivataan pois tieltä. Unohtaa ei liioin sovi sitä, että EFTA avaisi aivan uusia vientimahdollisuuksia mm. elintasoltaan korkeisiin Skandinavian maihin. Toisaalta jäsenyys seitsikossa merkitsisi ulkomaisen kilpailun kiristymistä kotimarkkinoillamme.

Pitkällä tähtäimellä jäsenyys EFTA:ssa vahvistaisi myös työllisyyttä ja investointitoimintaa ja tekisi siten mahdolliseksi nopeamman elintason nousun. Asiantuntijat ovat todenneet lisääntyvän kaupan seitsikkomaiden välillä luovan uusia työtilaisuuksia enemmän kuin mitä niitä mahdollisesti kilpailun takia menetetään.

Mukaan meno EFTA:an ei luonnollisesti vaarantaisi Suomen poliittista puolueettomuutta. Tämä kauppaliittohan ei sisällä ylikansallisia elimiä eikä poliittisia velvotteita, ja sen kolmella puolueettomalla jäsenmaalla: Ruotsilla, Itävallalla ja Sveitsillä on siinä hyvin keskeinen asema.

EFTA:an kuuluvien valtioiden hallitusmiehet ovat vakuuttaneet, etteivät ne ole halukkaita osallistumaan poliittisluontoiseen yhteistoimintaan kuutosten kanssa. Sen sijaan on mahdollista, että nämä kaksi kauppablokkia myöhemmin ovat valmiit alentamaan tulleja ja poistamaan määrällisiä rajoituksia myös niiden ulkopuolisten maiden tuonnilta. Tästäkin syystä Suomen on tärkeätä päästä mukaan EFTA:an, sillä muuten kilpailijamaamme seitsikkoryhmässä voisivat saada myös kuutosalueelle tapahtuvassa viennissään etuja, joita Seitsikon ulkopuolella oleva Suomi ei ehkä saisi.

Lyhyesti sanoen Suomi siis pyrkii, kaupallisen erikoissopimuksen muodossa, turvaamaan elintärkeät vientimarkkinansa seitsikkomaissa. EFTA-valtiot ovat suhtautuneet suopeasti myös niihin toivomuksiin, joita Suomi on esittänyt mm. Neuvostoliiton kanssa käymänsä kaupan turvaamiseksi siinä tapauksessa, että Suomi tulisi mukaan seitsikkoryhmään. EFTA-sopimuksen mukaan jäsenmailla onkin mahdollisuus soveltaa tullien alennuksia ja määrällisten rajoitusten poistamista myös kauppaliiton ulkopuolisten maiden tavaroihin. Juuri tämän ns. suosituimmuuden soveltamisesta hallituksemme neuvottelee Neuvostoliiton hallituksen kanssa Moskovassa tätä kirjoitettaessa.

* * *

Saimme äskettäin tilaisuuden tutustua mielenkiintoiseen tutkielmaan, joka pyrki selvittämään säästämisen syitä ja tavoitteita, jotka saattavat olla hyvin monenlaisia kunkin luonteesta ja henkilökohtaisista ominaisuuksista ja harrastuksista johtuen. Luotettavimmat ja sitkeimmät säästäjät löytyvät ihmisistä, jotka säästävät siitä yksinkertaisesta syystä, etteivät luonteeltaan tarkkoina ja taloudellisina osaa olla säästämättä.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Mosesson oli saunamatkalla kadottanut liivinsä. Siitä koitui suuri suru. Parin kuukauden kuluttua hän saapui kuitenkin iloisena kotiinsa saunamatkaltaan ja huutaa: "Rebekka! Rebekka — minä olla löytäny minu liivi".

— Missä ne olla?

— Ne olla minu paidan alla!

Suurin osa tallettajista ei kuitenkaan kerää rahaa niinkään säästämisen vuoksi sinänsä, vaan he "kiristävät vyötään" jonkin itselleen asettamansa tavoitteen saavuttamiseksi. Suunnitelmiin on otettu omakotitalon tai kesämökin rakentaminen, asunto-osakkeen tai auton ym. osto jne. Tällaisilla säästäjillä täytyy olla jokin heitä voimakkaasti kannustava tavoite, johon pyritään. Ellei tavoitetta ole, niin talletustahto laimenee ja tilin karttuminen lakkaa.

Seuraavassa esittelemme eräitä mainitusta tutkielmasta poimittuja säästämiseen johtavia syitä ja tavoitteita:

I. Pyrkimys jokapäiväisen toimeentulon ja taloudellisen aseman turvaamiseen kaikissa olosuhteissa.

1. Varaudutaan ennakolta johonkin pitkä- tai lyhytaikaiseen tilanteeseen, joka syntyy, kun omaisuus tai rahantulo huomattavasti vähenee tai kokonaan lakkaa. Tällaisia tilanteita tuovat tullessaan — vanhuus, sairauden tai tapaturman aiheuttama työkyvyttömyys, kuolemantapaus,
   — pula-aika, muu kireä taloudellinen tilanne, työttömyys,
   — varkaus, tulipalo tai muu onnettomuus.
2. Varaudutaan ennakolta johonkin odotettavissa olevaan, useimmiten toivottuun tilanteeseen, joka vaatii tavallista enemmän rahaa. Tällaisia lisämenoja aiheuttavat
   — Joulu ja muut juhlat, kesäloma, matkat,
   — kodin perustaminen, perheenlisäys, opinnot, lasten koulumaksut jne.

II. Pyrkimys elintason kohottamiseen ja varojen vähittäiseen kartuttamiseen.

1. Varaudutaan jonkin tavallista enemmän varoja vaativan hankinnan rahoittamiseen. Tavoitteena voi olla
   — oma talo, asunto-osake tai kesämökki,
   — auto, moottorivene tai muu kulkuväline,
   traktori, puima-, niitto- tai muu maatalouskone,
   — jääkaappi, pesu-, ompelu- ym. kotitalouskone,
   — televisio, radio, magnetofoni jne.
2. Talletetaan korkotulojen takia.

III. Pyrkimys järjestelmällisyyteen.

Annetaan talletuspaikan hoidettavaksi joitakin säännöllisesti uusiutuvia rahatuloja tai -menoja, jotta vapauduttaisiin niiden aiheuttamasta huolesta ja ajanhukasta. Tällaisia tuloja ja menoja ovat
   — lapsilisät,
   — kansaneläkkeet sekä muut vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet,
   — henki- ym. vakuutukset ,vuokrat, verot, palkat jne.

IV. Kasvatuksellinen tarkoitus.

1. Talletetaan siksi, että vältyttäisiin sijoittamasta käteistä rahaa toisarvoisiin tarkoituksiin epäkäytännöllisyyden tai luonteen heikkouden takia (itsekasvatus ja -suojelumotiivi).
2. Avataan lapsille säästötili siinä tarkoituksessa, että sen kartuttaminen ja käyttäminen kehittäisi lasten taloudellista ajattelutapaa, totuttaisi heidät oma-aloitteisuuteen ja antaisi itseluottamusta ja esiintymisvarmuutta.
3. Tehdään lahjatalletus esim. koululaisen luokalta pääsyn, tutkinnon suorittamisen tai muun kunnostautumisen takia.

V. Esimerkin vaikutus ja jäljittelynhalu.

Pyritään jonkun menestyneen säästäjän esimerkin kannustamana saavuttamaan sama elintaso, mille asianomainen henkilö on päässyt, tai (lapsista puheen ollen) säästetään vanhempien, sisarusten tai tovereiden toimenpiteitä jäljitellen.

VI. Talletusten verovapaus ja ns. veronhuojennustilit (1959—60) ovat saaneet aikaan useiden miljardien talletuspääomien kerääntymistä.

Säästämisen koti- ja kansantaloudellinen merkitys alkaa olla selvillä lähes jokaiselle järkevälle ihmiselle. Tilastot osoittavat, että säästäjien lukumäärä kasvaa jatkuvasti kaikissa talletuslaitoksissa. Uusien tilien avaajien joukossa on tietenkin paljon satunnaisia säästäjiä, mutta paljon on varmasti sellaisiakin, jotka pyrkivät tiettyyn tavoitteeseen järjestelmällisen ja jatkuvan tallettamisen avulla. Olivatpa säästämisen syyt ja tavoitteet mitkä tahansa, talletusten tuoma turvallisuuden ja riippumattomuuden tunne on niin arvokas tekijä, että sen saavuttamiseksi kannattaa nähdä vaivaa.

Viime vuosina ovat monet tampellalaiset ryhtyneet keräämään säästöjä huoltokonttorissa oleville tileilleen, joille tämän lisäksi kertyy huomattavan korkea, seitsemän (7) prosentin mukainen talletuskorko. Siksi säästötilit huoltokonttorissamme osoittavat myös jatkuvaa kasvua.

* * *

Aikakaudellemme on ominaista kiire ja jännittynyt ilmapiiri. Viimeksi kuluneen sadan vuoden aikana ovat elinkeinoelämämme rakenne ja työtavat muuttuneet täydellisesti. Rauhallisesta, leppoisasta maanviljelyksestä on väestö siirtynyt yhä suuremmassa määrin teollisuuden, liikenteen ja kaupan palvelukseen. Tämä teollistuminen on luonut kokonaan uuden ympäristön elämällemme. Alituinen kiire on lyönyt leimansa lukemattomiin toimintoihin.

Tätä aihetta on mielenkiintoisella ja huomionarvoisella tavalla käsitellyt Työterveyslaitoksen johtaja, professori Leo Noro eräissä aikakauslehdissä julkaistuissa artikkeleissaan, joista poimimme eräitä suorastaan vaikuttavia otteita:

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

— Akka! — laitahan lamppuun valoa, että näen lyödä nyrkkiä pöytään.

"Tämä jatkuva kiire ei voi olla vaikuttamatta terveyteemme ja hyvinvointiimme. Kaikissa teollistuneissa maissa on todettu, että suurin osa ihmisistä kärsii siitä. Kiireen mukanaan tuoma jatkuva hermojännitys vaikuttaa monella tavalla elimistöömme. Tiedämme, että hermosto ja kehon kaikki elimet ovat läheisessä vuorovaikutuksessa keskenään. Hermorasitus voi heijastua sydämen tai mahan toimintahäiriönä. Se voi saada aikaan muutoksia sisäeritteisten rauhasten toiminnassa ja ennen kaikkea itse hermosto kärsii. Ns. Psykosomaattiset, hermostoperäiset sairaudet ovatkin viime vuosikymmeninä jatkuvasti lisääntymään päin. Sellaisina tunnemme mm. mahahaavan, sydänhäiriöt, eräät verenpainetaudin muodot jne. Mutta useimmin ympäristön kiireen eräänä seurauksena ilmenee ärtyisyyttä tai väsymystä, joka sitten voi purkautua työpaikoilla tai kodeissa myrkyttäen ihmisten välisiä suhteita. Perheenjäsenten keskeiset riidat voivat niitä seurata, työpaikoilla syntyy turhia erimielisyyksiä työnjohdon ja työntekijöiden välillä.

Kiire on tuonut esille myös yhä kasvavan tapaturmakysymyksen. Joka päivä voi lehdistä lukea liikenneonnettomuuksista, joiden syynä on ollut liian kova ajo. Liikennekuolemat ovat jo meidänkin pienessä maassamme sitä suuruusluokkaa, että niihin on pakko kiinnittää vakavaa huomiota. Kuolemantapauksia tulee tänäkin vuonna teillämme tapahtumaan n. 600.

Mitä olisi sitten tehtävä näiden kiireen mukanaan tuomien terveydenhaittojen ehkäisemiseksi? On mahdotonta palata aikaan 100 vuotta taaksepäin. Emme voi välttyä siitä, että nykyinen atomiaikamme on kiireellinen, mutta voimme välttää, jos itse haluamme, monet turhat kiireet. Voimme järjestellä omat työmme ja alaistemme työt siten, että samat työtulokset saavutetaan pienemmälläkin hosumisella. Ennen kaikkea voimme parhaana vastalääkkeenä kiireelle oppia rentoutumaan kunnollisesti, pääsemään irti aika ajoin hermojännityksestämme ja siten säästämään elimistöämme. Herätyskellon soiminen 10—15 minuuttia tavallista aikaisemmin auttaa meitä suuresti aamukiireissämme eikä oleellisesti lyhennä yöuntamme, sillä aamuuni ei ole kovin tärkeätä. Työhön tai kouluun lähteminen hyvissä ajoin ehkäisee usein koko päivän pilalle vievän työstä tai koulusta myöhästymisen. Aterioitten kohdallakin voi kiireen unohtaa ja varata aikansa kokonaan vatsan palvomiseen. Ja vihdoin illalla kotona aika kuuluu perheelle eikä töille, kiire on syytä jättää työpaikan seinien sisälle. Aivan liian vähän aikaa jää nykyajan ihmiselle liikuntaan. Vähentynyt liikunta ja elintason noustessa lisääntyneet kaloriat ovat kiireisen elämäntahdin ohella nykyaikana pahimpia tautien aiheuttajia.

On tärkeätä joskus pysähtyä mietiskelemään, mihin tällä nykyajan kiireellä oikein tähdätään. Mitä hyötyä on omasta kiireisestä elämäntahdistani? Tällöin ehkä voitte jäädä tyydyttävää vastausta vaille, niin kuin jäi eräs kiinalainen New Yorkissa Rockefeller Centerin pikahississä. Hissinkuljettaja selosti hänelle ylpeänä, kuinka tämä uusi hissi kulkee 60. kerrokseen paljon nopeammin kuin entinen, säästäen aikaa 3 sekuntia. Kiinalaisen kysymys oli: "Mihin käytätte tuon säästetyn 3 sekuntia?"

* * *

Kehon painon normaalina pitäminen on jokaiselle meistä tärkeätä. Ylipainoisuus haittaa ruumiillisissa ponnistuksissa, koska työtaakkaan saamme aina lukea omat liikakilomme lisäksi. Hyvä kunto esim. urheilijalla edellyttää aina vapautumista ylipainoisuudesta, jotakin harvaa urheilulajia lukuunottamatta. Vanha tapa pitää kehon normaalipainona kilomäärää, minkä henkilön pituus senteissä ylittää metrin, sopii edelleen hyvin ohjeeksi kaikille täysinkasvaneille.

"Ylipainoisuuden välttäminen ja normaalin painon tavoittaminen on ensiarvoisen tärkeätä sydänvikaisille", kirjoittaa Sydän-lehdessä tohtori K. E. Arstila ja jatkaa: "Sydämen tehtävänä on ylläpitää verenkiertoa ja sen kautta huolehtia elinten toimiessa tarvitsemastaan hapesta ja ravinnosta. Elinten toiminnan vilkastuessa lisääntyvät vaatimukset verenkiertoon nähden samassa suhteessa ja samoin sydämen työmäärä. Siten taakan, esim. 15 kilon painoisen vesiämpärin kantaminen lisää sydämenkin työmäärää. Mutta aivan saman lisärasituksen aiheuttaa kehomme 15 kilon ylipaino. On vain suuri ero siinä, että vesiämpärin voimme helposti laskea kädestämme, kun kantaminen ahdistuksen ja väsymyksen takia käy ylivoimaiseksi, mutta samaa emme voi yhtä helposti tehdä ylipainoisuudellemme."

"Mutta ylipainoisuudesta", antaaksemme tri Arstilan edelleen valistaa meitä, "sydämen työmäärä lisääntyy vielä senkin vuoksi, että nämä kilot ovat elävää solukkoa, missä on oma verenkiertonsa ja verisuonistonsa, ja siten se samalla lisää sen verkoston laajuutta, jonka verenkierrosta sydän joutuu huolehtimaan. Meidän liikakilomme eivät siten ole vain lisätaakkana kannettavanamme, vaan vaativat oman osuutensa vielä verenkierrostakin ja siten kummallakin tavalla lisäävät sydämen työmäärää."

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

— Voitteko kuvitella! — bussi oli niin täynnä, että michiäkin oli seisomassa.

Henkilön, joka haluaa laihtua, on luonnollisesti syötävä vähemmän. Ei ole yksinomaan samantekevää, minkä verran syö, vaan ennen kaikkea myös mitä syö.

Terveydenhoito-niminen lehti antaa meille lokakuun numerossaan varteen otettavia viitteitä siitä, mitä ja miten meidän tulisi syödä pitääksemme painomme normaalina.

"Ennen kaikkea on vältettävä syömästä sokeria muodossa tai toisessa. Sokeri on nimittäin sangen kaloripitoista, mutta täyttää huonosti. Eikä siinä kyllin; sillä jos tämä ateria on sisältänyt paljon sokeria, tulee ihminen parin tunnin kuluttua sangen nälkäiseksi, mikä johtuu siitä, että sokeri on kiihoittanut insuliinin eritystä.

Samasta syystä on vältettävä syömästä myös leipää. Leivässä on paljon kaloreita, mutta se ei täytä. Kova leipä (näkkileipä), korput ja keksit ovat huomattavan kaloripitoisuutensa vuoksi vaarallisempia kuin pehmeä leipä. Ei pidä siis luulla, että kova leipä olisi vaarattomampaa senvuoksi, että se on kovaa! Ennenkaikkea on kuitenkin vältettävä syömästä makeata leipää.

Muitakin jauhoruokia on vältettävä. Pannaan julistetaan siis pannukakku, riisi-, mannaryyni yms. vanukkaat, makaroonit, köyhät ritarit, leipävanukkaat jne., niinikään makeat ja jauhoiset jälkiruoat.

Joka haluaa laihtua, voi kuitenkin huoletta syödä rasvatonta kalaa, rasvatonta lihaa, vihanneksia ja tuoreita hedelmiä. Rasvainen liha ja rasvainen kala ovat myös suhteellisen vaarattomia, sillä rasva on sangen täyttävää verrattuna lihaan. Munia, maitoa ja juustoa saa syödä kohtuullisesti, samoin voita tai margariinia, jotka ovat ravintofysiologisesti samanarvoisia, margariini ehkä hieman ravintopitoisempi. Pariloidun tai keitetyn ruoan vaihteeksi voisi rajoitetusti syödä myös paistettua. Peruna on vaarattomampaa kuin leipä. Kuitenkin riittää yksi peruna ateriaa kohti.

Laihduttamisen aikana on syötävä vähintäin kolme ateriaa päivässä. Se pitää tasaisemmin kyllästänä, eikä houkuttele liikasyömiseen siinä määrin kuin pitkä paastopäivä."

* * *

Kautta aikojen lienee vanhempien suhtautumista murros- ja teini-ikäisiin lapsiinsa sävyttänyt joko huolekas levottomuus tai sinisilmäinen hyväuskoisuus, useimmiten molemmat yhdessä. Toisaalta on huolestuneina ajateltu niitä monia vaaroja ja viettelyksiä, mitkä kodin ovien ulkopuolella vaanivat lapsenkengistä fyysisesti uloskasvanutta mutta psyykisesti vielä varsin lapsekasta nuorta ja toisaalta on ylenmäärin luotettava, että kyllä meidän Matti ja Maija osaa harkita ja huolehtia itsestään — "melkein aikaihminen!". Jos liiasta huolehtimisestakin voi olla kielteisiä seurauksia, niin kuitenkin liian hyväuskoiset vanhemmat ovat tulleet useammin ja katkerammin petetyiksi.

Vanhempien luottamuksen määrä murros- ja teini-ikäisiin lapsiinsa ilmenee selvästi niin jokapäiväisestä asiasta kuin lasten iltaisesta ulkona olosta ja kotiintuloajasta. Kuinka myöhään nuori tyttö tai poika saa olla yleensä iltaisin omilla teillään ja kuinka myöhään hän voi viipyä juhlissaan ja hipoissaan? Eräässä amerikkalaista alkuperää olevassa piirroksin kuvitetussa kansantajuispykologisessa kysymys- ja vastaussarjassa, jota monet maamme sanomalehdet ovat julkaisseet, oli taannoin kysymys: "Aiheuttaako teini-ikäisten myöhäinen kotiintulo huolia?" Vastauksessa selitettiin, että vanhemmat ovat yleensä huolissaan lapsistaan, vaikka näiden edesottamukset olisivat aivan samoja kuin vanhemmilla oli heidän iässään, mutta että nykyisin nuorten "seurustelutavat ovat muuttuneet, nuoret viipyvät kutsuillaan myöhempään kuin ennen, mikä on omiaan lisäämään vanhempien levottomuutta". Lopuksi kehoitettiin vanhempia harkintaan, jotteivät he turhilla peloillaan "tärvelisi nuorten normaalia kehitystä ja iloa".

Vastaavanlaista kansantajuistettua kasvatus- ym. psykologiaa tarjotaan nykypäivien kansalaisille joka taholta. Yhteistä sille kaikelle on, että se muistuttaa lääkärikirjaa, jossa on toisessa sarakkeessa taudin oireet ja toisessa lääkkeet. Se voi olla kiinnostavaa lukemista, mutta sellaisesta lääkärikirjasta lienee valitettavasti usein enemmän vahinkoa kuin hyötyä. Puheena olevassa vastauksessa toisaalta myönnettiin nuorison tapojen muuttuminen, mutta toisaalta varoitettiin "tärvelemästä" huolestuneisuudella heidän normaalia kehitystään. — Ensimmäiseksi herää kysymys, kummat mahtavat tärvellä nuorisoa enemmän, huolestuneina heidän edesottamuksiaan valvovat vanhemmat vai sukupuolitautien ja rikollisuuden leviäminen nuorison keskuuteen, joista molemmista on tavan takaa tullut hälytysuutisia sekä kaukaisesta että lähemmästä lännestä, jopa jo kotimaastakin. Ja toiseksi on kysyttävä, miksi olisi sallittava nuorison "seurustelutapojen" muuttuminen siihen suuntaan, että se vaatii yhä ja yhä myöhäisempiä kotiintuloaikoja.

Kun katselee jossakin asutuskeskuksessa tietynlaisen varhaisnuorison parveilua iltayön myöhäisinä tunteina, ei voi tulla muuhun päätelmään, kuin että vanhemmat ovat jättäneet lapsensa heitteille. — Esimerkiksi siitä kelpaavat mm. Helsingin rautatieaseman tienoot. Siellä jopa 12—14-vuotiaita tyttöjä seisoskelee vähän varttuneempien joukossa kasvot katunaisen tavoin tökerösti maalattuina ja tietysti savukkeita imeskellen. Yhtä nuoria poikia on usein niillä tienoin parvittain. Puheet, pukeutuminen ja käytös ovat tunnettua tasoa. Eivätkö vanhemmat pysty pitämään alle 16-vuotiaita jälkeläisiään kotonaan ainakin klo 21 jälkeen? Pystyisivät varmasti, jos haluaisivat, mutta tapojen turmellus ja rappio ei olekaan lähtöisin nuorisosta vaan vanhemmista itsestään.

Ei ole tarpeen ryhtyä pohtimaan, missä määrin varhaisnuorison iltaöitten vapaus on jo levinnyt maamme koteihin. Riittää, että jokainen koti tarkastelee tilannetta omalla kohdallaan. Nuorison seurustelutapojen muuttuminen on huono peruste vanhempien leväperäiselle suhtautumiselle, ja liiallisen sinisilmäisyyteen ei pitäisi olla varaa, sillä kysymyksessä on vakavampi ja kauaskantoisempi asia, kuin miltä se ehkä ensi silmäyksellä näyttää. Seuraavan sukupolven yhteiskunnan perussolujen, kotien, henki ja terveys ratkaistaan tämän sukupolven aikana.

* * *

Tätä kirjoitettaessa ei ole talventulosta vielä tietoakaan, sillä maahan on edelleen musta kuin syksyinen yö. Mutta ehkä lehtemme joulunumeron saavuttua lukijoilleen asiat ovat jo toisin ja Pohjolan talvinen valkoisuus on peittänyt pehmeään verhoonsa kuolleen luonnon kolkot näkymät. Jos eletään — niin nähdään.

Joka tapauksessa on varmaa, että talvi ennemmin tai myöhemmin tulee ja ettei se kovin pitkiä aikoja enää anna itseään odottaakaan. Yhtä varmasti kuin talvi tulee, niin yhtä varmasti me urheilumiehet ja — naiset sekä lapset kunnostamme hiihtovälineemme lähtökuntoon ja sonnustaudumme hiihtokelien alettua ulos talviseen luontoon.

Me emme ota tätä tehtävää raskaana velvollisuutena, vaan innostavana ja elämän uskoa luovana mieluisana toimituksena, joka jopa saattaa saada hartaan rituaalin piirteitä. Me tiedämme, että hiihto on terveytemme hoidon valttiässä, jonka veroista monipuolisuudessa ja tehokkuudessa tuskin löytää.

Varmaan entistä lukuisammat tampellalaiset haluavat käyttää hyväkseen tätä urheilun valttiässää ja lyödä sen pöytään, kun maa on valkoinen ja pakkanen iloisena paukuttelee nurkissa. Jokainen meistä tietää, mitä merkitsee hiihtäen saatu liikunta, keuhkoihimme voimakkaasti hengittämä puhdas ilma ja hermojamme rauhoittava suuri luonnon rauha. Ne merkitsevät meille korvaamattomia arvoja ja pysyvää hyvänolon tunnetta luovia nautintoja. Kiireen me unohdamme ja huolet me unohdamme talvisen metsän pehmoisessa sylissä.

* * *

Jokainen meistä kaipaa todellista joulurauhaa. Ulkonaisesti voi ympärillämme olla äänetön hiljaisuus ja tyyneys, mutta sydämessämme saattaa samalla hetkellä olla ankara kamppailu käynnissä. Ihmissielu on kuin aava, ääriä ja rajoja vailla oleva meri, joka alati levottomana lainehtii. Sielullamme ei ole rauhaa.

Meidän tulisi jälleen oppia lapsenmielin jouluamme viettämään. Meidän tulisi koettaa löytää joulurauha sydämiimme niin kuin ennen lapsena. Meidän täytyisi kyetä lapsenlailla iloitsemaan joulukynttilöiden tuikkeesta ja jouluvirren liikuttavan kauniista sävelistä. Kaiken edellä esiintuodun voimme tulkita lyhyesti sanoilla: v i e t t ä k ä ä m m e j o u l u a s i s ä i s e n u u d i s t u m i s e m m e s u u r e n a j u h l a n a.

Elämä on lyhyt. Kuinka monta joulua meillä vielä on edessämme, emme tiedä. Mutta meidän tulisi pysähtyä vakavasti ajattelemaan, miten saisimme sisäisen uudistumisen itsessämme aikaan ja siten itsellemme todellisen joulurauhan. Saisimme itsellemme palautetuksi ainakin jouluna lapsen mielen ja lapsen uskon luomaan meille todellista joulurauhaa. Silloin joulun pyhä sanoma antaisi meille pysyväisesti valoa elämän taipaleellamme toimimaan niin, että rauhallisina ja luottavaisina voimme vaeltaa kohti matkamme päätä.

K o s k e n l a s k i j a

Iloitkaamme lapsenlailla kynttilöiden tuikkeesta ja jouluvirren liikuttavan kauniista sävelistä

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Neljä miestä kuoli samana päivänä. Yksi oli kirjailija; hän jätti jälkeensä 5 puntaa. Toinen oli kirjakauppias; hän jätti 50 puntaa. Kolmas oli kustantaja; hän jätti 500 puntaa. Neljäs jätti 50.000 puntaa; hän oli jätepaperikauppias.

(English Digest)

* * *

Myyjätär Betty Owens Kalifornian Stocktonista on työtuomioistuimen päätöksellä saanut vahingonkorvausta 1000 dollaria selkävammasta, jonka hän sai joutuessaan sullomaan muuatta 150-kiloista naista uuteen korsettiin.

(Svensk Damtidning)

* * *

Erään sokerileipurin häissä tässä taannoin viskeltiin onnellisen nuoren parin päälle pieniä makeisia konfettien asemesta.

Tästä kuultuaan muuan muurari on purkanut kihlauksensa.

(English Digest)

* * *

Eivät tiede, eikä taide eikä mikään inhimillinen saavutus voi kieltää jumaluuden olemassaoloa. Ei. Nämät ovat vain Hänen antamiensa lahjojen näytteitä ja todisteita; joidenka avulla voidaan vähän tulkita Hänen valtasuuruuttansa.

* * *

Inflaatioksi kutsutaan sellaista olotilaa, missä kaikki ovat niin rikkaita, ettei kellään ole varaa mihinkään. (Changing Times)

YKSITYINEN KULUTUS MAASSAMME vv. 1948 ja 1958

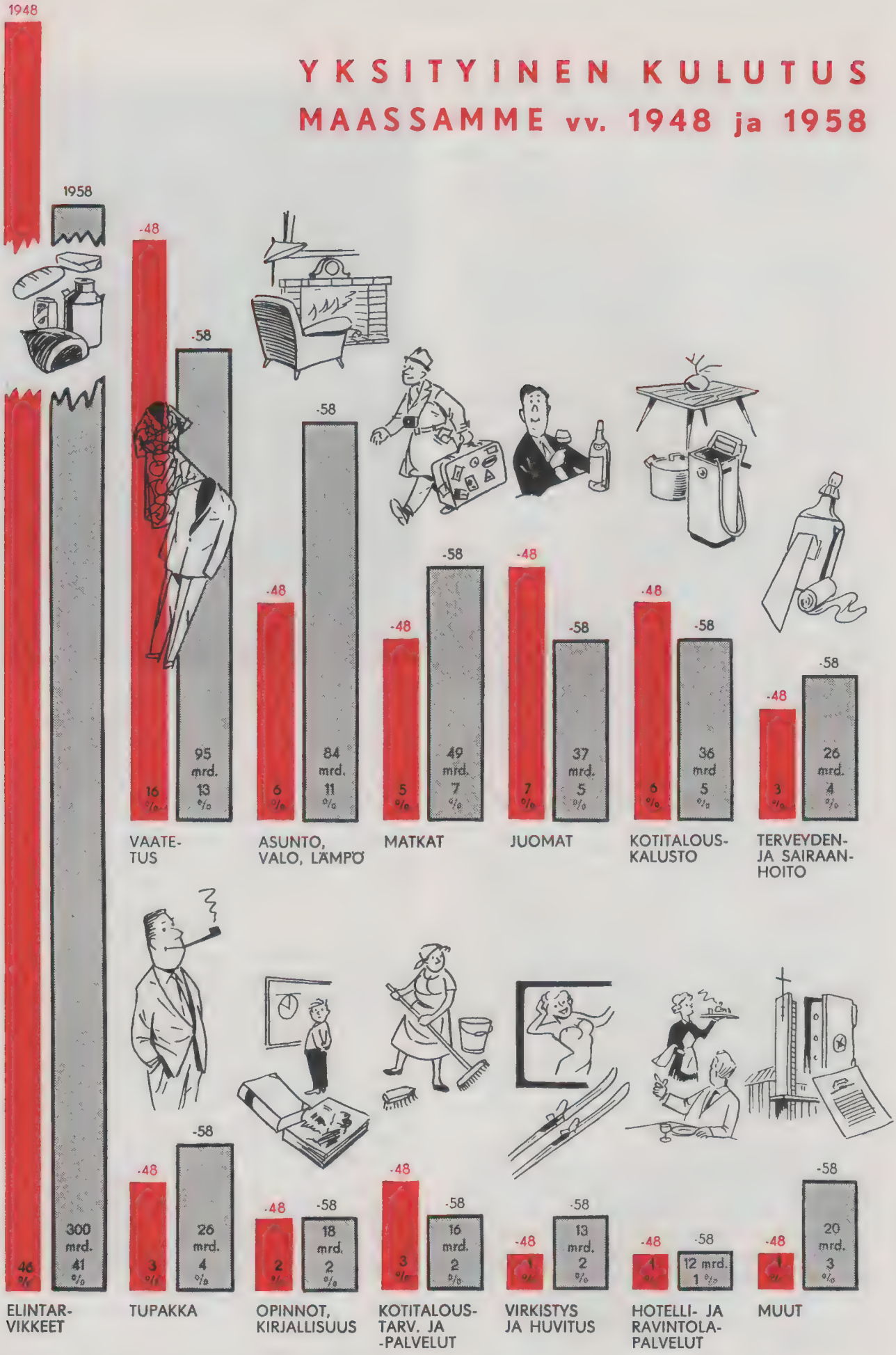

Tulotason kohotessa ravintomenojen osuus suhteellisesti pienenee, kuten voidaan havaita jo vertailtaessa kymmenvuotiskautta 1948–58. Elintarvikkeet muodostavat kuitenkin vielä valtaosan kokonaiskulutuksestamme.

KOKONAISTUOTANNON RAKENNE ERÄISSÄ MAISSA

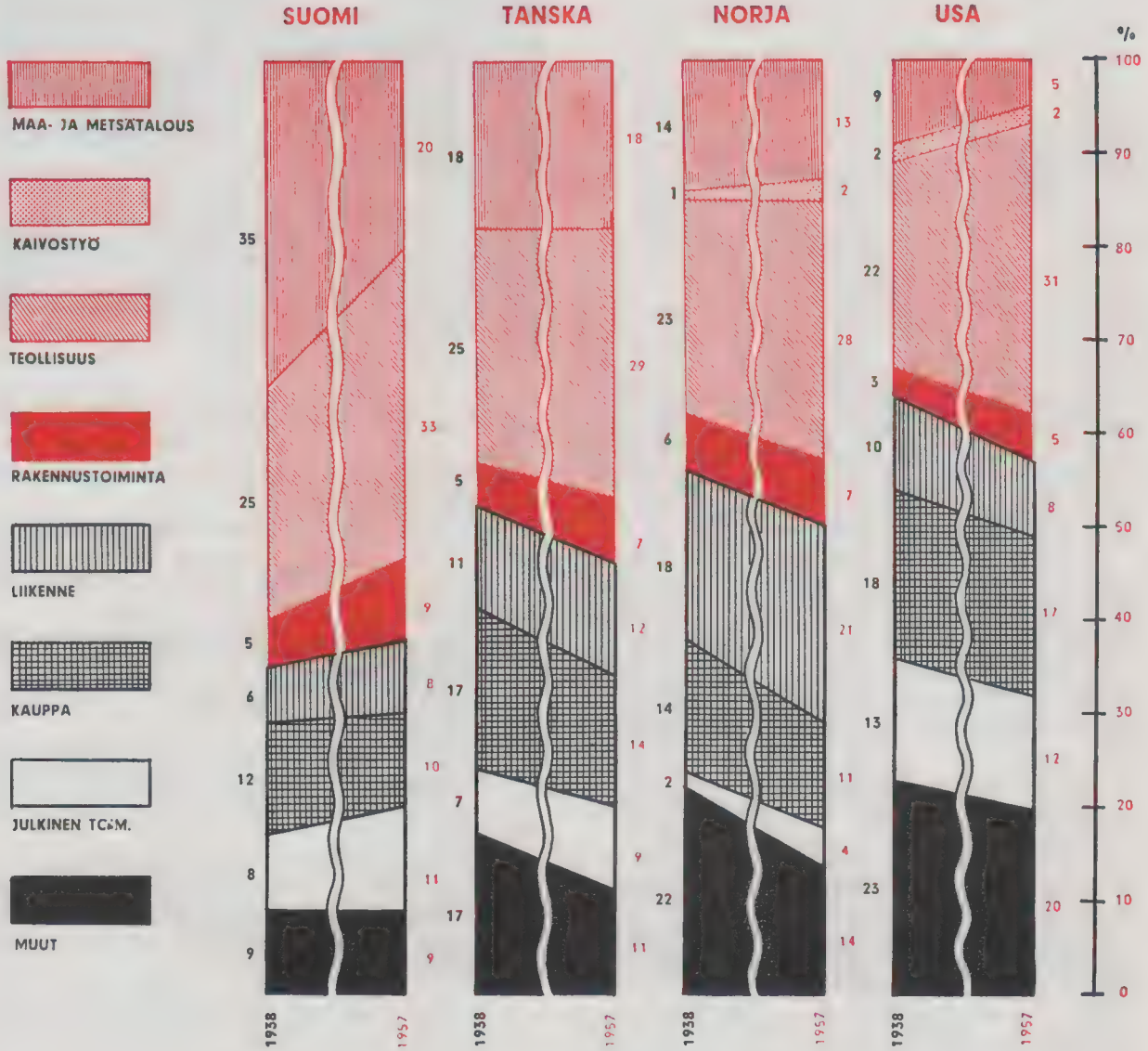

Tuotannon painopiste on siirtynyt kaikissa maissa yhä enemmän erikoistumiselinkeinoihin, varsinkin teollisuuteen. Jalostuselinkeinojen osuus on meilläkin saavuttanut kansainvälisen tason, mutta palveluelinkeinojen osuus on vielä suhteellisesti pienempi kuin muissa tarkasteltavina olevissa maissa. On kuitenkin todennäköistä, että palveluelinkeinojen osuus tulee vastaisuudessa voimakkaasti kasvamaan.

kekri

SIELUJEN PÄIVÄ JA JOULU

Tampella Tänään-lehdelle kirjoittanut R. Austio.

Kun Tampereen Tampellan Inkeroisten ja Heinolan sisartehtaitten pyörät joulun tullessa pysähtyvät ja teollisuuslaitosten henkilökunta ja työntekijät lähtevät koteihinsa viettämään joulua Jeesuslapsen syntymän muiston merkeissä ja kuulemaan tuota kaunista sanomaa:

"Teille on tänään Davidin kaupungissa syntynyt Vapahtaja, joka on Kristus Herra!" niin monikohan tuleekaan ajatelleeksi, että muinaiset esivanhempamme eivät tunteneet joulua lainkaan.

He viettivät "ruumiskuussa", marraskuu, kekriä vuoden suurimpana juhlanaan. Vanha kansanomainen ja yleisesti tunnettu sananparsi kuuluukin:

"Kun on kekri, niin on kekri,
paista akka toinenkin rääpys." (Ohrarieska)

Mikä merkitsi sitä, että kekrinä ei saanut pöydästä pöty puuttua, vaikka Tampellan mainiot pöytäliinat puuttuivat kekriaterlaa juhlistamasta.

Kekrinä, marraskuun 2 päivä, Pyhäinmiesten l. sielujen päivänä vanha kansa vietti vuoden lopettajaisia, jolloin myös uusi vuosi alkoi.

Kekri ei ollut yksinomaan elävien juhla, vaan kuolleittenkin. Silloin saapuivat vainajat haudoistaan maan päälle katselemaan näkymättöminä olentoina entistä olosijojaan ja ne oli otettava hyvin vastaan, etteivät vihastuisi.

Vainaille katettiin, talon väen aterioitua, runsas ruokapöytä ja kun oli käyty saunassa lyötiin lähtiessä löyly vainajienkin kylpeä. Aamulla sitten mentiin katsomaan, mitä vainajat olivat pitäneet saamastaan kekrikestityksestä ja mitä he tiesivät ilmoittaa tulevan vuoden tapahtumista.

Jos oluthaarikkaan oli ilmestynyt ohranjyviä, se merkitsi hyvää vuodentuloa. Jos lattialle oli pudotettu päreitä, ennusti se katovuoden olevan odotettavissa. Mutta jos jonkun perheenjäsenen oluttuoppi oli asetettu kumolleen, tiesi se sitä, että asianomainen henkilö kuolisi tulevan vuoden aikana.

Näitä vainajiaan vanha kansa nimitti pyhiksi miehiksi ja kekrittäriksi.

Kekri ja joulu ovat eräässä suhteessa paralellijuhlia. Myös katolisissa maissa on juhlapäivistä tunnelmallisin marraskuun 2. päivä, sielujen päivä, jolloin muistetaan vainajia monin tavoin.

Italiassa nautitaan silloin runsaasti ruokia ja juomia vainajien kunniaksi.

Sisiliassa ja Sardiniassa annetaan lasten joululahjat sielujen päivänä.

Tirolissa vainajat saapuvat silloin kiirastulesta voitelemaan siellä saamiaan palohaavoja "sielujen kynttilästä" tippuvalla talilla, joka palaa kotien liedellä.

Englannissa ihmiset valavat vihkivettä ja maitoa hautakivien raoista vainajilleen.

Ruotsissa sielujen päivän vietto on unohtunut. Siellä saapuvat näkymättömät vieraat juhla-aterialleen jouluyönä.

Meillä Suomessa kekrin l. sielujen päivän vietto on säilynyt perinteellisenä ja elinvoimaisena myöhäisempiin aikoihin. Vielä nykyäänkin on, eritoten maaseutuväestön piirissä, meillä tapana viettää yhteistä, valtakunnallista Kekri-juhlaa esivanhempiemme tapojen ja uskomusten kunnioittamiseksi.

Kekrin vähitellen väistyttyä ja joulun tultua meilläkin vuoden suurimmaksi juhlaksi, hävisivät useimmat kekrin viettoon liittyvistä tavoistakin. Joitakin on kuitenkin jäänyt. Kuten eräät kansanomaiset joululeikkimme, oluenpano- ja joulusauna.

Vainajille emme enää ruokapöytää kata, mutta vietämme Pyhäinmiesten päivänä erikoista vainajien päivää, joka sekin on lähtöisin vanhasta kekristä.

Samaten menemme ja sytytämme kynttilöitä

Maist. ELLA KITUNEN

Jouluruoat yksinkertaisemmiksi

Talvea kohti mentäessä muuttuu ruokajärjestys helposti yhä raskaammaksi. Huippunsa se saavuttaa jouluruoissa. Ne jouluruoat, joita meillä tavanomaisesti käytetään, ovat peräisin keskiajalta, osittain vielä sitäkin vanhempia. Sentähden on ymmärrettävää, ettei niissä juuri ole tuoreita aineksia. Keskiajalla pohjoismaissa elettiin yksipuolisen varastoruoan varassa, kun ei perunakaan silloin vielä ollut tunnettu. Liha oli suolattua ja tavallisesti lisäksi kovasti savustettua tai uunissa kuiviltaan palvattua. Kalakin oli etupäässä kovassa suolassa tai kuivattuna. Vihanneksia ei varsinaisen väestön keskuudessa käytetty eikä paljon juurikasvejakaan. Se vähä, mikä niitä — esim. nauriita — oli, käytettiin jo kesäpuolella, sillä näiden säilytystaito puuttui kokonaan. Myös marjojen ja hedelmien viljely on peräisin myöhäisemmältä ajalta. Suolalihan ja leipäkyrsän päälle juotiin olutta ja tätä sitä runsaammin. Talvella ei yleisesti ollut maitoa, mikäli ei kesäajalta ollut säästynyt tiinuihin kovasti hapatettua piimää. Nämä muodostivat silloin talvisen meijerin.

Keskiaikaiset ruokailutottumukset, sanoisimmeko ehkä myös silloiset mahdollisuudet, kuvastuvat selvästi joka jouluisissa ruokalajeissamme, mihin jo edellä viitattiin: paljon rasvaista ja voimakasta liha- ja kalaruokaa samalla aterialla, lisäksi hernemuhennosta ja vankkaa puuroa, runsaasti väkevää viljaolutta tai kaljaa palanpaineeksi sekä paljon monenlaista leipää.

Vähitellen on jouluateriaan ja yleensä joulun seudun ruokiin eri puolilla Suomea tullut erilaisia pieniä lisäruokia, jotka osittain tekevät ne vielä raskaammiksi. Niinpä valmistetaan rasvaa tihkuvia makkaroita ja kääresylttyjä, vaikeasti sulavia voitaikinasta laitettuja torttuja, monenlaisia pikkuleipiä, paksuja voikaakkuja ja raskasta vehnästä kahvitarjoilun liittyessä joulutapoihin. Sitten ovat tulleet monenlaiset makeiset alkaen tavallisista karamelleistä aina suklaa-, pähkinä- ja mantelimassatuotteisiin saakka.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

omaistemme haudoilla jouluaattona, kuten esivanhemmillamme oli tapana kekrinä tehdä.

Emmekä unohda kotieläimiäkään jouluna, vaan annamme niille ylimääräisen juhla-aterian, kuten oli tapana kekrinä tehdä.

Emme sano esi-isiemme tavoin: "Kun on kekri, niin on kekri, paista akka toinenkin rääpys." Me sanomme: "Kun tulis joulu, että sais yöllä syödä." Mikä itseasiassa merkitsee samaa: juhlimista, syömistä ja juomista.

Toiselta puolen ovat jotkut uudemman ajan yleisistä jouluruoista vaikuttaneet ruokalistaa keventävästi, kuten esim. lanttulaatikko, luumut, jouluomenat ja rosolli siinä tapauksessa, että niillä on korvattu jokin raskaampi ruokalaji.

Viime aikoina on myös aivan määrätietoisesti pyritty yksinkertaistamaan jouluruokia suorastaan jättämällä niistä pois yhtä ja toista, ainakin samalta aterialta. Tämä on ollut välttämätöntä yhtä hyvin terveydellisistä syistä kuin taloudellisistakin syistä.

Jouluruoissa merkitsevät ehkä enemmän kuin missään muissa ruoissa perinnäistavat. Ruokalistaa uusittaessa on sentähden koetettu vetää esiin ja korostaa juuri sellaisia kevyempiä ruokia, jotka jo jollakin tavoin ovat alkaneet liittyä joulutapoihin. Tältä pohjalta, ja ottaen huomioon mahdollisuutemme näin sydäntalven aikana, on myös laadittu seuraava ehdotukset joulun ruokien kevennykseksi.

HEDELMÄT JA MARJAT

1. Omena

Omena kuuluu meillä vanhastaan jouluun ainakin joulukuusen koristeena. Nyt on tähän tarkoitukseen alettu käyttää keinotekoisia omenia, joita ei tarvitse uusia joka vuosi. Mitä koristamiseen tulee, niin näinkin voi tehdä, mutta älköön omenia silti unohdettako. Tänä vuonna on kotimainen omenasato ollut runsas. Toivottavasti niitä voidaan joka kodissa säilyttää huolellisesti paperiin käärittyinä ainakin sen verran, että jouluna on tarjottavana vähän tavallista enemmän omenia joulumakeisiksi.

2. Tuoremehu

Erinomainen pöytäjuoma on omenista tai marjoista puristettu tuoremehu joko sellaisenaan tai vedellä laimennettuna. Se sopii myös esim. lapsille maidon vaihteeksi. Tuoremehut eivät kaipaa sokeria. Jos tuoremehua ei vielä ole riittävästi käytettävissä, voi sen korvata muulla tavoin valmistulla marjamehulla.

3. Karpalot

soveltuvat talvimarjoina myös joulumakeisiksi. Nehän poimitaankin tavallisesti jäätyneiltä soilta. Niitä voi käyttää aivan sellaisenaan. Lapsista voi olla hauskaa, jos niitä hiukan koristetaan. Sitä varten niitä pyöritetään ensin munanvalkuaisessa ja senjälkeen vielä pölysokerissa ja annetaan kuivua. Sellaisina ne säilyvät hyvin, niin että niitä voidaan käyttää koko joulun ajan. Karpalokiisseli tai -keitto on myös virkistävä jouluruoka.

. . . Kirkkaat joulukynttilät lempeästi hymyyvät . . .

4. Luumut

liittyvät myös jouluruokiin. Monella voi olla kotimaisia luumuja esim. umpioituna. Jos taas on kuivattuja luumuja, niin ne pannaan edellisenä iltana likoon vähäiseen vesimäärään, jossa ne voi sitten vielä kieuhauttaa, elleivät ne ole jo tarpeeksi pehminneet. Niitä käytetään eturuoan lisänä tai jälkiruokana. Luumut ovat erittäin terveellisiä sellaisille, joilla on taipumusta umpitautiin.

JUURIKASVI- JA VIHANNESRUOAT

1. Sillisalaatti eli rosolli

Juurikasvisalaatti on näillä nimillä tunnettu eri puolilla Suomea. Sen käyttö joulupyhien ruokana on ainakin paikoin tavanomainen. Kuuluuhan se sellaisiin ruokiin, joita voi valmistaa etukäteen. Talvisaikaan se myös säilyy ainakin pari päivää, jos on kyllin kylmää.

Kansanomaisen rosollin aineksina on keitettyä perunaa, punajuurta ja porkkanaa, raakaa sipulia sekä usein hiukan suolakalaa (silliä tai silakkaa) tai vähän suolaa. Ainekset kuoritaan, paloitellaan, hakataan hienoksi ja yhdistetään sekoittamalla.

Tähän tavanomaiseen rosolliin voi saada myös enemmän raikkautta lisäämällä etenkin omenaa ja hapankurkkua (maitohappokäyminen). Lisäksi voi porkkanan käyttää myös raastettuna. Hiukan idätettyjä herneitä lisää paitsi väriä myös runsaasti C-vitamiinipitoisuutta. Ruukuissa voi olla vielä persiljaa, lumen alla lehtikaalia, kellarissa ehkä jotakin salaatintapaista. Kastikkeeksi aiottu kerma voidaan saostaa etikan sijasta marjamehulla, mikä toisten mielestä jo sellaisenaan riittää kastikkeeksi.

2. Lanttulaatikko

puolustaa paikkaansa vuorottelussa hernemuhennoksen kanssa.

3. Hernemuhennos

on hyvää, mutta ei sovi syötäväksi samalla aterialla jonkun paksun puuron kanssa. Tuoreet, umpioidut herneet, jos sellaisia on, ovat kevyempää ruokaa.

4. Perunapaistikkaat

(uunissa tai hiilillä paistettuina) ovat maukkaita ja tuovat vaihtelua, kun niitä vuorotellaan tavallisten keitettyjen kuoriperunoiden kanssa.

5. Naurishaudikkaat

sopivat hyvin juhla-ajan ruoaksi, koska niitä voi syödä kylminä.

PUUROT

Joulupuurona on tavallisesti riisi- tai ohrapuuro maitoon keitettynä.

1. Riisiomenapuuro

Siinäkin voisi vaihteeksi maidon sijasta käyttää lohkottuja omenoita. Sellainen puuro sopii paremmin kylmänä syötäväksi.

2. Ohraomenapuuro

Ohrapuuron voi valmistaa samalla tavalla. Tällöin sopivat yhtä hyvin tarkoitukseen rikotut, nopeasti kypsyvät suurimot.

3. Joulupuuro kokonaisista ohrasuurimoista

Ohrapuuro vaatii suhteellisen pitkän kypsymisajan. Ollakseen terveellistä sen tulee olla todella kypsää. Painekattiloissa, mitkä meilläkin alkavat yleistyä, tämä käy jo aika nopeasti, noin 10 minuutissa, jos ryynit ovat lionneet. Mutta yleensä joudumme keittämään puurot tavallisessa padassa tai kattilassa. Kokonaisia ohrasuurimoja on liotettava vähintään 8 tuntia. Tämä on tärkeätä paitsi pehmenemisen kannalta myöskin siksi, että tällöin hajoaa, samoinkuin leipomisvaiheessa, jyvissä oleva kalkkia kuluttava aine (fytiini).

Tämän jälkeen puuro keitetään kypsäksi, mihin menee noin 6 tuntia. Työn ja polttoaineen säästämiseksi se voidaan myös pitää yön yli heinälaatikossa. Tällöin on kuitenkin muistettava kiehauttaa

se uudelleen heinälaatikosta nostettaessa ennen pöytään viemistä, sillä näin tehden sen maku paranee huomattavasti. Heinälaatikossa tapahtuvassa hitaassa kypsentämisessä on se vaara, että osa B-vitamiineista tuhoutuu, joten kaikkien puurojen kypsentämiseen ei tätä ole syytä käyttää.

Ohrapuuro voidaan valmistaa myös uunipuurona esim. leipien paistamisen jälkeisessä uuninlämmössä.

PATAKUKKO PIENISTÄ KALOISTA

Kansanomainen kalaruoka on patakukko. Pienet peratut kalat ladotaan pataan tai ruukkuun, maustetaan suolalla ja päälle pannaan sitkeäksi kaulittu ruistaikinalevy. Kiisket ja pienet ahvenet voi käyttää suomustamattakin. Kypsennetään uunissa, niin että ruodotkin ovat aivan mureita. Tämä sopii hyvin esim. lapsille, koska säästytään vaikealta ruotimistyöltä. Tätä ruokaa voi suositella aikuisillekin jouluna sianlihan asemesta.

LEIVÄT

Jouluksi leivottaessa tulisi ruiskakku, so. rukiinen limppu, taas saattaa kunniasijalle. Sen lisäksi on kansanomaisia, imellettyjä leipiä maltaista ja hyviä hiivaleipiä tummista jauhoista. Ei myöskään piiraita ja rieskoja saisi päästää unohtumaan.

Raskaiden, voitaikinasta valmistettujen pikkuleipien ja paksujen epäterveellisten täytekaakkujen sijasta olisi parempi käyttää yksinkertaista vehnästä hauskasti eri muotoihin leivottuna, vesirinkilöitä ja muuta sellaista.

JUOMAT

Juomien joukossa on edellä mainittujen mehujen lisäksi muistettava piimä raikkaana, piristävänä ja vanhoille sopivana. Se on kuitenkin valmistettava niin, ettei siitä tule liian hapanta, käytettävä tuoreena tai säilytettävä sopivan kylmässä paikassa, jos niin tarvitaan, yli pyhienkin.

SAUNAMME

ja me

Saunakulttuurista puhutaan nykyään kovasti paljon. Tässä yhteydessä ei kuitenkaan saisi unohtaa saunatekstiilejä, jotka muodostavat loppujen lopuksi varsin oleellisen osan saunastamme. Saunakamarinkin tekstiilien valinnassa kannattaa välttää kuvioiden ja värien liiallista kirjavuutta, jottei pieni kamari näyttäisi peräti rauhattomalta.

Saunan tekstiilien tulee olla ennen kaikkea helppohoitoisia ja kestäviä. Nykyisin on saatavissa puuvillaisia homesuojattuja verhokankaita, mutta puuvillakankaat kestävät kyllä muutenkin hyvin kosteutta. Saunakamarin laverit verhoilemme pirteällä vohvelikankaalla tai froteella. Voimme valita vaikkapa iloisen ruudullisen kuosin, joka on nykyisin kovasti muodissa. Laverien suojaksi sopii myös tukeva ja ryhdikäs puuvillakangas; vohvelikankaiden ja froteen hoito on kuitenkin vaivattominta, koska niitä ei tarvitse silittää. Saunan jälkeen on ihanaa loikoilla saunakamarissa tai verannalla. Tunnemme olomme vielä mukavammaksi, jos asetamme niskamme alle tyynyn, jonka voimme verhoilla samalla kankaalla kuin laveritkin.

Saunatekstiileihin kuuluvat edelleen laudeliinat, jokaiselle kylpijälle omansa. Valmistamme ne sopivasta pyyhekankaasta, jonka hoito on helppoa ja joka kuivuu nopeasti. Saunakamarin pöydälle levitämme vielä iloisen ja puhtauttaan hohtavan puuvillaliinan. On varsin hauskan näköistä jos pöytäliina on samaa kangasta kuin verhotkin.

Perheen kylpypyyhkeet tai kylpytakit odottavat sitten sotilaallisessa ojennuksessa naulakoissaan. Onko jokaisella perheenjäsenellä jo oma nimikkovärinsä? Frotee imee epäilemättä parhaiten kosteutta ja se onkin suosituin kylpyhamemateriaali. On myös mukavaa kietoutua väljään froteekylpytakkiin, joka lämmittää viileinä iltoina suloisesti. Monet pitävät kuitenkin suurta kunnollista "kylpylakanaa" takkia parempana, mikä seikka on tietenkin täysin makuasia.

INKEROISISTA

Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtaat

tehtaan kehitysvaiheet

Anjalan koski luonnontilassa

Inkeroisten puuhiomo perustettiin v. 1872 Anjalan kosken lohisaaren Inkeroisten koskitilan silloisen omistajan paroni C. A. Standertskjöldin toimesta. Verokirjoissa Inkeroisten koskitilan ja siihen kuuluvan lohenkalastuspaikan ensimmäisenä omistajana on merkitty Ingerois niminen mies, jonka suvun nimi sittemmin muokkaantui Inkeroinennimeksi. Tämän tilan vero- ja kalastusoikeuksineen osittain perinnön ja oston kautta sai haltuunsa v. 1830 ritari ja evl F. Bäckman, mies jonka kuuluisa kasakkakenraali Kulnev koulutti upseeriksi, joka menestyksellisesti otti osaa Napoleonia vastaan käytyihin sotiin ja kuului niihin venäläisiin joukkoihin, jotka etenivät Pariisiin asti. Urhoollisuudestaan hän sai kultaisen miekan, ritarin ja evl:n arvon, mutta haavoittui sodassa, jolloin siirtyi siviiliin ja ryhtyi hoitamaan Inkeroisten koskitilaa ja lohenkalastuspaikkaa. Häneltä tila siirtyi Sippolan hovin omistajalle Johan von Dachenille, joka vuorostaan myi sen G. A. Löfmannille.

Välillä tilan omisti myös rikas haminalainen porvari Bruun, joka jälkisäädöksessään testamenttasi lohenkalastusoikeuden koskessa Valamon luostarille, "— että luostariveljet rukoilisivat hänen sielunsa autuuden puolesta". — Haminen porvarin perilliset riitelivät testamentin säädöksen mitättömäksi ja tuottoisa lohenkalastuspaikka oikeuksineen siirtyi jälleen koskitilan yhteyteen. Sittemmin koskitilaa omisti jälleen sotaherra evl Paul Wulisma, joka sen vuorostaan myi paroni G. A. Standertskjöldille. V. 1872 perustettua puuhiomoa laajennettiin jo seuraavana vuonna paperitehtaaksi, jossa lumpuista valmistettiin monia eri paperilaatuja mm. savukepaperia Venäjälle.

Tehdas paloi melkein perustuksiaan myöten 13. 6. 1881. Jäljelle jäi vain osia nykyisestä ns. Hennalasta, jossa nykyään sijaitsee puutyöpaja ja eri konttoreita.

V. 1887 tehdas oston kautta siirtyi sen nykyiselle omistajalle Tampereen Pellava- ja Rauta-Teollisuus Oy:lle, joka on tehdasta moneen eri otteeseen laajentanut. Entisen omistajan jo alulle panema uusi puuhiomo valmistui v. 1887. Vanha puuhiomo ja pahvinkiilloitusosasto valmistui v. 1895. Ensimmäinen kartonkikone hankittiin v. 1897 ja toinen v. 1899. V. 1922 rakennettiin uusi vesivoimalaitos patoineen ja kartonkitehdas laajennettiin kolmatta kartonkikonetta varten, joka hankittiin v. 1926. V. 1938 valmistui Anjalan Paperitehdas ja sen yhteyteen höy-

Inkeroisten tehdas v. 1887, jolloin se oston kautta siirtyi Tampellan omistukseen

ryvoimalaitos. V. 1951 valmistui puoliselluloosatehdas, jonka tuotanto palvelee kartonkitehdasta. Inkeroisten tehtaitten vuosituotannon kasvu on ollut seuraava: V. 1882 1500 tn, 1887 2400 tn, 1913 15 000 tn, 1922 30 000 tn puumassaa ja kartonkia. V. 1958 nousi tuotanto 124 000 tn sanomalehtipaperia ja kartonkia sekä 6 000 stantaartiin sahatavaraa. Tehtaitten tuotantokapasiteetti on nykyään 164 000 tonnia sanomalehtipaperia ja kartonkia sekä 8 000 st sahatavaraa.

Rahtiraha: Viime vuosisadalla ennen Kotkan rautatien valmistumista Inkeroisten vanhan tehtaan tuotteet ajettiin rahtihevosilla sillo'sen Kymin nykyisen Korian asemalle. Rahtikuorman ajopalkka maksettiin Korialla omalla rahtirahalla, jolla tehtaan kassasta sitten sai vaihtaa "Suomen Suuriruhtinaan" maan kultamarkan pennosia.

Nykyinen toiminta

Niin kartonki- kuin paperitehtaankin koneistoja on viime vuosina merkittävällä tavalla uusittu tuotannon lisäämiseksi ja tuotteen laadun parantamiseksi. Paperitehtaan hiomo-osastoa on laajennettu, samoin höyryvoimakeskusta uudella suuritehoisella höyrykattilalla. Viime vuosina on kartonkilaatujen valmistukseen yhä suuremmassa määrässä ruvettu käyttämään jätepaperia raaka-aineena. Inkeroisten Kartonkitehdas olikin maan suurin jätepaperin käyttäjä käyttäen sitä vuosittain noin 30 000 tn. Suurimmalta osalta jätepaperi Inkeroisiin tulee Jä-

Komea mainoslehtinen viime vuosadalta, joita pantiin kartonkikollien sisään tavaraa myytäessä Venäjälle. Näin historia toistaa itseään. Jälleen kartonkilaatikoiden vienti Venäjälle näyttelee kartonkitehtaan viennissä huomattavaa osaa.

tekeskus Oy:n kautta, jonka tärkeimmän kotikeräysverkoston muodostaa SOK:n ja OTK:n alaiset osuuskaupat. Aivan viime vuosina on Tampellan Inkeroisten tehtailla ryhdytty jalostamaan kartonkia erilaisiksi ulko- ja sisäpakkauslaatikoiksi, joita jalostusosasto valmistaa ulkomaiseen vientiin ja kotimaan kulutukseen.

Tehtaan vaikutus paikkakunnan talouselämään

Kuukausittain Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtaat jakavat paikkakunnalle etupäässä Inkeroisiin ja Anjalan kirkonkylään palkkoina rahaa n. 72 milj. mk eli vuodessa yhteensä 864 milj. mk. Tästä suuresta rahamäärästä johon ei ole laskettu metsäosaston maksamia metsätyöpalkkoja ja puutavarahankintoja, jakautuu Sippolan Mämmälän eli Inkeroisten osalle n. 3/4 ja Anjalan kirkonkylän osalle n. 1/4. Oy Tampella Ab onkin paikkakunnan suurin työnantaja ja juuri sen ansiosta Sippolan Mämmälän kylä on Sippolan kunnan suurin veronmaksaja muuhun Sippolaan verrattuna. Sippolan verotustilasto v. 1958 osoittaa, että veroäyrejä kunnan alueelta kertyi seuraavasti:

Mämmälä ja Oy Tampella Ab 14.981.089, Viiala ja Myllykoski 13.967.595 ja Sippolan maaseutukylät yhteensä 5.800.172. Nämäkin numerot jo puhuvat lahjomatonta kieltään siitä, miten ratkaiseva vaikutus Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtailla on Sippolan ja Anjalan kuntien talouselämässä. Sanomattakin on selvää, että tehtaan taloudellinen panos säteilee paikkakunnan kaikille elämän aloille. Tehtaan n. 1400 henkeen nouseva henkilökuntamäärä näyttelee myös paikkakunnan asuntotuotannossa aivan ratkaisevaa osaa. Viimeisen yhdentoista vuoden aikana on Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtaat jakaneet työväelleen omakoti-

Anjalan kosken patolaitteet v. 1883. Mämmälänmyllyn oikealla puolella olevat viivat osoittavat kosken patolaitteiden seuraavaa rakennusvaihetta, jonka toteuttamisen jälkeen kosken pääväylä vieläkin jäi vapaaksi

lainoja yhteensä **mk 86.977.500:—**. Näillä ja muilla lainoilla sekä omalla yritteliäisyydellä on Tampellan väki Inkeroisiin ja Anjalaan rakentanut sotien jälkeisinä vuosina yli 200 omakotitaloa. Oy Tampella Ab on rakentanut henkilökunnalleen sodan jälkeisinä vuosina 3 kerrostaloa, 40 omakotitaloa ja 8 kahden perheen asuintaloa. Yhtiö omistaa Inkeroisissa yhteensä 249 asuinhuoneistoa, jotka kaikki ovat sen henkilökunnan käytössä.

Täydellä syyllä voi kysyä, mitä olisi Inkeroinen ja Anjalan kirkonkylä ilman Oy Tampella Ab:n Inkeroisten tehtaita?

Teollisuusneuvos Otto Wuorio

Tampellan kirkon rakentaja kertoo

Kirkkomme 50-vuotisjuhlan johdosta olemme tutkineet tehtaamme vanhaa arkistoa ja todenneet, että kirkon rakennustyön otti suorittaakseen urakalla John Östman niminen mies, joka varsinaisen kirkkorakennuksen perustyöt ja muurauksen vesikattoon asti antoi jälleen urakalla rakennettavaksi Helsingin Sementti- ja Rakennusliikkeelle, jonka toimitusjohtajana silloin oli saksalaissyntyinen insinööri. Tämän liikkeen palvelukseen pestautui v. 1909 juuri H:gin teollisuuskoulusta päässyt rakennusmestari Otto Wuorio, josta sittemmin tuli Tampellan kirkon rakennustyön vastaava mestari.

Mainittakoon tässä, että koko kirkon rakennuskustannukset urkuja lämmityslaitteita ja kirkonkelloja lukuunottamatta olivat yhteensä 53.232 kultamarkkaa ja 75 penniä.

Kirkon rakennusmestarista vuosien vieriessä myöhemmin tuli O. Wuorion suuren rakennusliikkeen perustaja ja omistaja sekä teollisuusneuvos. Tämä työn ja toimen mies, teollisuusneuvos Otto Wuorio, on ystävällisesti lehdellemme kertonut rakennusvaiheista seuraavaa:

— "Päästyäni v. 1900 Helsingin teollisuuskoulusta jouduin Tampereelle Helsingin Sementti- ja Asfalttivalimon palvelukseen teettämään rakennusten välipohjia sementtitiilistä. Käydessämme liikkeen johtajan, ins. Otto Weyerstall'in kanssa eräänä iltana rakennuksilla katsomassa päivällä tehtyä työtä ja odottaessamme ajuria piirsi hän kepillään hiekkaan kirkon kuvan ja sanoi: "No rakennusmestari Wuorio, pystyttekö rakentamaan tällaisen kirkon?" Kaikki betoni- ja perustyöt hän kertoi kuuluvan urakkaan, mutta ei sisustöiden. Hänen tietämänsä mukaan perustuksetkin oli jo osittain laskettu. Kuulin, että kirkko sijaitsee suuressa mäntymetsässä. Koska olin nuori ja juuri koulusta päässyt sekä innostunut rakennusmestarin ammattiin, vastasin haluavani yrittää. Insinööri tempperamenttisella tyylillään tokaisi siihen, että ei riitä jos yrittää, vaan täytyy sanoa osaako tehdä vaiko ei. Kun rohkeasti lupasin, pakkasin matkalaukkuni ja matkustin Inkeroisiin. Siellä lähdin katsomaan asuntoa, joka minulle oli varattu kauppias Romanoffin luota. Oli sunnuntai ja niin me lähdimme kauppiaan kanssa katsomaan kirkon rakennuspaikkaa ja huomasin, että alueella kasvoi sankka metsä. Siis perustustöitä ei oltu ensinkään aloitettu. Vietin unettoman yön ja aamulla mietin vakavasti, ryhdynkö ensinkään yrittämään kirkon rakentamista. Kun kirkon rakentaminen oli esimmäinen työmaani, päätin sittenkin yrittää. Aloin työt kaadattamalla metsää ja kaivattamalla kirkon pilari- ja seinäperustuksia. Siitä työt sitten alkoivat luistaa, mutta suurta hankaluutta tuotti minulle se, että paikkakunnalla ei ollut pystyviä kirvesmiehiä, jotka olisivat voineet tehdä tynnyri-, tähti- ym. holvilaudoituksia, joita kirkossa on paljon. Kuitenkin holvit siitä valmistuivat ja betonikin kirkon laivaholvissa valettiin. Vaikeuksia tuotti myös nuorelle rakennusmestarille se, että paikkakunnalta ei ollut saatavissa hyvää betonisoraa, vaan täytyi turvautua rapakiveen, jota paikkakunnalla oli paljon. Rautakangen avulla irroitettiin rapakivestä tarvittava betonisora. Ymmärsin kuitenkin käyttää sekoitukseen enemmän sementtiä, että betonivahvuus tuli riittäväksi. Kun sitten työni oli valmis ja lähdin työnantajani Sementti- ja Asfalttivalimon konttoriin Helsinkiin, tunsin pienoista ylpeyttä siitä, että nuoruudestani huolimatta olin rohjennut ryhtyä rakentamaan kirkkoa, joka huonosta rakennussorasta huolimatta on tuulet ja tuiskut kestänyt jo 50 vuoden ajan.

Olen jälkeenpäin monta kertaa käynyt rakentamassani pyhätössä ja on se mielestäni hyvin kaunis sekä tehtaan kirkoksi erittäin sopiva. Minulle on elämäni varrella jäänyt tunne siitä, että tuosta kirkon rakentamisesta olen saanut yllykettä ja innostusta rakentamiseen. Niissä olosuhteissa kirkon kattoholvin rakentaminen oli perin vaikeaa ja mielestäni siinä onnistuin hyvin." —

Tampellan sisältä uusittu kirkko nykyisessä asussaan

TAMPELLAN TEHTAAN KIRKKO

Maassamme ja koko maailmassa lienee perin harvinaista, että teollisuutta harjoittava yhtiö omistaa oman kirkon. Oy Tampella Ab on kuitenkin yksi näitä harvinaisuuksia. Mitkä syyt ovat olleet vaikuttamassa siihen, että Tampereen Pellava- ja Rauta-Teollisuus Osake-Yhtiö puoli vuosisataa sitten ryhtyi rakentamaan kirkkoa 22 v. aikaisemmin ostamansa tehtaan vierelle. Heti tehtaan oston jälkeen omistaja ryhtyi määrätietoisesti laajentamaan silloista tehdasta, josta oli seurauksena tehtaan työntekijämäärän huomattava kasvu ja sen aiheuttama työväestön asuntojen laaja rakennustoiminta. Sippolan kunnan Mämmälän maanviljelyskylä alkoi yhä enemmän muuttua vilkkaammaksi teollisuuspaikkakunnaksi, mitä kehitystä myös huomattavasti edisti Kotkan ja Haminan ratojen rakentaminen. Jo ennen itsenäisen Sippolan seurakunnan perustamista Inkeroisten eli Mämmälän kylän asukkaat olivat tottuneet hengellisiin tarpeisiinsa käyttämään lähellä olevaa Kymijoen länsirannalle rakennettua Anjalan kirkkoa, jonka pappi lähempänä asuvana suurelta osalta hoiti myös Mämmälän kylän seurakunnalliset asiat, kuten vihkimiset, ristimiset ja hautaukset. Varmaa on, että vanhempina aikoina Mämmälän kylän asukkaista on siunattu haudan lepoon enemmän Anjalan kuin Sippolan hautausmaahan. Kirkon rakentamiseen on ollut vaikuttamassa kai suurimmalta osalta se, että Sippolan kirkko sijaitsee Inkeroisista yli 20 km:n päässä. 50 vuoden takainen teollisuuden sosiaalitoiminta myös sen ajan olosuhteet huomioon ottaen kohdistui enemmän kuin nykyään hengen viljelyyn, luku- ja kirjoitustaidon sekä yleensä kansansivistyksen kohottamiseen. Yhtiö olikin rakentanut uuden kansakoulurakennuksen tehtaan piiriin jo v. 1894, saman, kirkon vierellä olevan rakennuksen, jossa nykyään toimii lastentarha ja tehtaan sekä työnjohtajien kerho. Jo ennen tämän koulurakennuksen rakenta-

mista yhtiö oli jo useat vuodet pitänyt yllä tehtaan kansakoulua muissa tehtaan rakennuksissa ja tehtaan kansakoulun koulurasitteet tulivat Sippolan kunnan kannettaviksi vasta vähän ennen talvisotaa.

Kansakoulurakennuksen viereen tehtaan männikköpuistoon aloitti yhtiö kirkonrakennustyön v. 1909. Työ saatettiin päätökseen syksyllä v. 1910. Kirkko oli alunperin ajateltu rukoushuoneeksi ja sen piirustukset oli laatinut arkkitehti Birger Federley.

Kirkkorakennuksen urakoi helsinkiläinen sementtivalimo ja rakennusliike. Vastaavana mestarina kirkon rakennuksella oli juuri teollisuuskoulusta päässyt nuori rakennusmestari Otto Vuorio, josta sittemmin tuli tunnetun helsinkiläisen rakennusliike Vuorion perustaja ja teollisuusneuvos.

Kirkon vihkiäisjuhlaa vietettiin arvovaltaisen kutsuvierasjoukon läsnäollessa 18. 12. 1910. Kirkon vihkimisen suoritti Sippolan kuuluisa rovasti A. O. Vuorimaa. Kirkon vihkijäksi oli kyllä pyydetty silloinen Savonlinnan hiippakunnan piispa O. I. Colliander, mutta hän kieltäytyi kunniasta kuultuaan tehtaan silloisen isännöitsijän, ins. I. Stenbäckin periaatteen, että kirkkoa tultaisiin käyttämään muihinkin sivistyksellisiin tarkoituksiin kuin jumalanpalveluksiin. Tiettävästi Inkeroisten kirkkoa ei kuitenkaan koko olemassa olonsa aikana ole käytetty muihin kuin kirkollisiin toimituksiin. Yhden ainoan kerran isännöitsijä I. Stenbäck ilmoitti kirkkoon ei-kirkollisen tilaisuuden, mutta sekin yritys päättyi kohtalokkaalla tavalla. Kun aseistettu punakaarti otti vallan käsiinsä Helsingissä tammikuun 28 pnä 1918 ja kun siitä kantautui tiedot Inkeroisiin, aiheutti se levotonta liikehtimistä myös paikkakunnan työväestön piirissä, vallankin kun Pohjanmaalta samanaikaisesti tuli tieto, että 5000 venäläistä sotilasta oli siellä riisuttu aseista. Seuraavana päivänä isännöitsijä Ilmari Stenbäck panetti konttorin ulko-oven luona olevalle ilmoitustaululle ilmoituksen, jossa kehoitettiin tehtaan väestöä kokoontumaan kirkkoon neuvottelua ja tilanneselostusta varten. Työväestön piiriin levisi kuitenkin huhu, että herrat ovat miinoittaneet kirkon ja kun väki sinne kokoontuu, se räjäytetään ilmaan. Työväentalolta saapuikin kiväärein aseistettu joukko konttorin edustalle vaatien, että isännöitsijän on tultava sanomaan sanottavansa työväentalolle. Nähtyään aseistetun joukon kiivasluontoisen isännöitsijän kerrotaan vetäneen taskustaan pistoolin ja sanoneen: "Koska Teillä on aseet, on minullakin," ja ampuneen ilmaan muutaman varoituslaukauksen ja sen jälkeen poistuneen konttoriin. Kauempana tapahtumapaikalta olleet kiihtyneet punakaartilaiset suojautuivat läheisten puiden taakse luullen todellisen taistelun alkaneen ja avasivat umpimähkään tulen konttoria kohden. Näistä laukauksista kuoli isännöitsijä I. Stenbäck konttorin eteisen lattialle ja tehtaan konttoristi rouva Paldani haavoittui kuolettavasti. Suurin piirtein näin ovat tämän surullisen tapahtuman silminnäkijät kertoneet. Näin kohtalokkaasti päättyi myös yritys käyttää tehtaan kirkkoa muihin kuin kirkollisiin tarkoituksiin. Vuonna 1926 kirkon kattorakenteissa syttyi uhkaava tulipalo, joka kuitenkin

Tampellan kirkko

heti alkuvaiheessa saatiin sammumaan. Vasta v. 1930 yhtiö hankki kirkkoon nykyiset kirkonkellot, jotka on valettu Veljekset Friis Oy:n konepajalla Ykspihlajassa.

Kolmessa kirkonkellossa on toisella puolella sanat:

— **Inkeroisten tehtaan kirkonkello 1930.**
Valanut Veljekset Friis O/Y
Ykspihlaja. —

Kellojen toisella sivulla on torniin mentäessä vasemmanpuoleisessa lisäksi sanat:

— **Armo olkoon Teille ja rauha Jumalalta. —**

Keskimmäisessä isossa kellossa lukee:

— **Tulkaa ja levätkää vähän. —**

Oikeanpuoleisessa kellossa lukee:

— **Kiittäkää Herraa, sillä hän on hyvä. —**

Kirkon 25-vuotisjuhlaa vietettiin 19. 1. 1936, jolloin yhtiö lahjoitti kirkolleen hopeiset kynttilänjalat. Kirkon Saksasta tilatut 16-äänikertaiset urut, jotka on sijoitettu rukoushuoneen tyyliin alttarin yläpuolella olevalle parvelle, 30 vuoden käytön jälkeen menivät niin huonoon kuntoon, että niiden tilalle takaparvelle asennettiin yhtiön hankkima hammond-soitin v. 1940, joka edelleen on käytössä.

Inkeroisten vanhan kartonkitehtaan 75-vuotisjuhlassa 13. 7. 1947 piti juhlajumalanpalveluksessa juhlasaarnan kirkossa silloinen Mikkelin hiippakunnan piispa, nykyinen arkkipiispa Ilmari Salomies. Kirkossa suoritettiin perusteellinen sisäkorjaus maalauksineen v. 1955 arkkitehti Aune Merta-

Mikkelin hiippakunnan piispa, nykyinen arkkipiispa I. Salomies saarnaa Inkeroisten kirkossa, jolloin saarnastuoli sijaitsi alttarin yläpuolella

ojan suunnitelmien mukaan. Tällöin kirkon lämmityslaitteet uusittiin sähkölämmitteisiksi. Alttaripöydän yläpuolella oleva saarnatuoli poistettiin ja uusi rakennettiin alttarin oikealle sivulle. Kirkon keskikäytävää levennettiin penkkejä lyhentämällä, jotka myös perusteellisesti korjattiin ja osittain uusittiin. Sakariston seinälle kiinnitettiin muistotaulu, joka kertoo kirkon historiaa. Taulun alla on niiden pappien kuvat, jotka vakinaisesti ovat kirkossa julistaneet Jumalan sanaa. Uudelleen sisustetun kirkon korjauksen jälkeen vihki sen jälleen käyttöön Sippolan seurakunnassa suorittamansa piispantarkastuksen yhteydessä 24. 3. 1955 Mikkelin hiippakunnan piispa Martti Simojoki ja seuraavana sunnuntaina 27. 3. 55 tehtaan kuoroväki järjesti kirkkoon kirkkomusiikki-illan arvokkaalla musiikkiohjelmalla.

Toisen juhlasaarnan kirkossa piti piispa Martti Simojoki Tampella-yhtymän 100-vuotisjuhlassa, jota Inkeroisissa vietettiin 14. 9. 1956 monin juhallisuuksin.

Kirkon juhlavuotena 1960 kesällä kirkko oli perusteellisen ulkokorjauksen alaisena. Kirkon pahasti kallistunut risti korjattiin, samoin vaurioituneet kattotiilet. Ulkorappauksen halkeamat on korjattu. Kellotornin rappeutuneet puuosat korjattiin, tornin huippu ja osa kattorakenteista sekä ikkuna-alustat päällystettiin kuparipellillä. Lisäksi kirkko kokonaisuudessaan maalattiin ulkopuolelta. Näin kirkosta tulikin 50 v-päiväkseen erittäin kaunis. Todennäköistä myöskin on, että tämä kirkon ulkokorjaus tuli maksamaan Suomen markoissa monin kerroin enemmän kuin koko kirkon rakentaminen 50 vuotta sitten.

Jumalan sanan julistajat Inkeroisten kirkossa 50 vuoden aikana

Kirkossa ovat julistaneet Jumalan sanaa seuraavat papit eri vuosina seuraavasti:

Pastori August Valfrid Leikkonen	vv.	1910—1914
Pastori Iivari Söyrinki	„	1914—1918
Rovasti Ruben Elias Kalliala	„	1918—1936
ja sotavuodet		1939—1944
Pastori Edgard Glückert	vv.	1937—1939
Pastori Heino Toikka	„	1944—edell.

Lisäksi on parin vuosikymmenen ajan kirkossa saarnaajana toiminut sisälähetysseuran diakoni Asarias Laitinen.

50 vuotta on Herran temppeli seisonut kasvavan teollisuuslaitoksen rinnalla. Kirkon torni ja tehtaan piippu ovat rinnan kohonneet ylös korkeuksiin ilmentäen työtä ja uskoa. Noita molempia on Suomen kansa tarvinnut erikoisesti viimeksi eletyn puolen vuosisadan aikana. Usko työn siunaukseen ja rukouksen voimaan on auttanut kansaamme eteenpäin sen kovissakin kohtaloissa.

Kirkon urkureina ovat toimineet:

Opettaja Fretrik Orttenvuori	vv.	1910—1930
Tohtori Urho Nortala	„	1930—1937
Kanttori Yrjö Helkiö	„	1937—1939
Ruustinna Hilja Louhelainen	„	1937—1952
Kanttori Erkki Toikka	„	1952—1953
Kanttori Pertti Purtilo	„	1953—1954
Kanttori Jussi Suutala	„	1954—1958
Kanttori Veikko Pakarinen	„	1958—edell.

Kirkon suntioina ovat olleet: Matti Vakkari, Vihtori Koskinen, Aarne Helttunen, Lauri Asikainen, Emma Vehviläinen, Niilo Korpiranta ja nykyään Aino Mänttäri.

Kirkkomme papit 50 vuoden aikana

Pastori
A. Leikkonen
vv. 1910—1914

Pastori
I. Söyrinki
vv. 1914—1918

Rovasti
R. Kalliala
vv. 1918—1936 ja
1939—1944

Pastori
E. Glückert
vv. 1937—1939

Pastori
H. Toikka
vv. 1944 edelleen

RUKOILITKO SINÄ AAMULLA?

Jumala on usein levoton lapsistaan. Eikö Hänellä ole syytä siihen tänään, jos todella tutkit tilaasi? Annoitko aamulla itsellesi aikaa puhuaksesi Hänen kanssaan, ennenkuin menit työhösi?

Ole hetkinen hiljaa — kokoa mielesi, risti kätesi ja nosta silmäsi häntä kohti ja rukoile. Sielussasi koet kirkkaan välähdyksen, sana tunkeutuu tajuntaasi — näiden kautta Hän johtaa sinua oikeaa tietä. Ajan ottaminen rukoukseen ei koskaan myöhästytä päivän työtä.

Ihminen, joka uudelleen ja taas uudelleen palaa Jumalan luo rukouksessa, pääsee todellisuudessa kaikkein pisimmälle.

* * *

Suvaitsevaisuus toisen henkilön näkökannan suhteen on tunne, joka valtaa sinut todetessasi, että kiistakumppanisi on sinua tanakampi, pitempi ja painavampi.

(English Digest)

INTIALAISTA ELÄMÄNVIISAUTTA

Suureksi tuleminen merkitsee sitä, että ensin tullaan pieniksi.

Seula sanoi silmäneulalle: "Sinulla on reikä hameessasi".

Joka ei tahdo avata oveansa köyhälle, hän tulee avaamaan sen lääkärille.

Ilta on kärsivällisyyden äiti.

Jumala antaa ruuan jokaiselle linnulle, mutta hän ei heitä sitä sen pesään.

Kun Jumala sanoo sinulle: "Vedä!" niin antaa hän sinulle köyden. Kun hän sanoo: "Rakasta!" niin hankkii hän sinulle hevosen.

Kulta voi avata kaikki ovet paitsi taivaan.

Hyvästä, minkä tänään teemme, tulee huomispäivän ilon aihe.

Kala ja vieras tulevat epämieluisiksi kolmen päivän perästä.

Jumala asuu musiikissa.

On olemassa tie sydämestä toiseen.

Ihmisystävällisyys on todellista uskontoa.

Sytytä kynttiläsi ensin kotona ja sitten moskeijassa.

Tampellan virkailijain rouvien ompeluseura

Nykyisenä "aatteettomuuden ja kovan pelin" aikakautena löytyy vähän ihmisiä, jotka todella epäitsekkäästi tahtovat uhrata aikaansa ja varoja vähäosaisempien hyväksi.

Noin pari kuukautta sitten rouva Hilde Bygdén teki aloitteen Tampellan virkailijain rouvien ompeluseuran perustamiseksi, joka rekisteröimättömänä yhteenliittymänä haluaa tehdä työtä lähiympäristössään elävien apua tarvitsevien kanssaihmisten hyväksi. Hyvä aloite saikin vastakaikua virkailijain rouvien piirissä, jotka ryhtyivät ripeään toimintaan.

Ompeluseuran puheenjohtajana toimii rouva Suoma Strömberg, varalla rouva Aune Seppälä, rahastonhoitajana rouva Maija Pohls, varalla rouva K. Björk, tarvikkeiden hankkijana rouvat Hilde Bygdén ja Signe Piipponen.

Ompeluseuran aloitettua työnsä kerran viikossa virkailijakerhossa, pian sen jälkeen rouvat ripeästi panivat toimeksi pari huomattavampaa tilaisuutta, joista tässä kerrottakoon lähemmin.

Maukas kahvi maistuu aina. Vas. tarjoilupöydän takana rouvat H. Bygdén ja S. Piipponen.

Ompeluseuran hyväntekeväisyysmyyjäiset tehtaan kerhossa 16. II. 60.

Myyjäiset olivat reippaiden rouvien toinen voimannäyte muotinäytöksen jälkeen. Ahkerat kädet olivat muutaman syysviikon aikana valmistaneet suuren joukon toinen toistaan kauniimpia käsitöitä, joita oli suuri myyntipöytä täynnä. Tarjolla oli myös monenlaisia leivonnaisia, kaakkuja ja pikkuleipiä. Arvottavana oli kaunis räsymatto ja ryijytyyny.

Hyvää kahvia ja virvokkeita oli myös saatavana. Myynti aloitettiin minuutilleen ilmoitettuna aikana. Lyhyessä ajassa olikin tarjolla ollut tavara

Myyjäisten herkulliset leivonnaiset menevät hyvin kaupaksi

Rouvat Ahlgren ja Perkka huolehtivat matto- ja ryijytyynyarpojen myynnistä

Mannerheim-liiton Inkeroisten osaston kokous. Pöydän päässä isännöitsijä J. Schauman. Hänestä oikealla selin rouvat H. Bygdén ja K. Björk.

loppuun myyty. Arvonnan päävoiton räsymaton onnelliseksi voittajaksi tuli neiti Martta Tomula ja ryijytyynyn voitti pikkuneiti Marja Sinisalo. Myyjäistunnelma kukkasin ja kynttilöin koristettujen kahvipöytien äärellä oli todella viihtyisä ja aito vallankin kun kaikesta näki, että jokaisella rouvalla oli oma tehtävänsä ja kaikki tahtoivat tehdä parhaansa tilaisuuden onnistumiseksi.

Mannerheim-osaston viime syyskokouksessa rouvat H. Bygdén ja K. Björk selostivat kokoukselle aloitettua ompeluseuratoimintaa ja toivoivat yhteistyötä sellaisessa julkisessa toiminnassa, missä tarvitaan virallisia lupia rekisteröidyn Mannerheim-osaston kanssa. Kokous kiitollisena hyväksyi rouvien ompeluseuran ehdotuksen. Näin on Tampellan perhepiirissä alkanut virkailijain rouvia yhdistävä hyväntekeväisyystoiminta, jonka alku on perin lupaava ja jolle toivomme jatkuvaa menestystä.

Inkeroisten tehtaitten työnjohtajakerhon rouvilla oli antoisa kalaruokien valmistuskurssi tehtaan kerhossa. Kun kalaherkut on valmiit alkavat maistiaiset

Syysmuotien esittely Tampellan tehtaan kerhossa 27. 10. 1960

rouvien ompeluseuran toimesta

Erittäin onnistuneeseen muotinäytökseen järjestettiin asusteet ja mannekiinit Itä-Suomen Kapan, Leninkiliike Kaijan, Miesten erikoisliike S. Hokkasen ja Muotiliike Hurmalaisen toimesta.

Takkeja ja turkkeja nähtiin runsaasti ja niiden linjat olivat kotoisin neljän vuosikymmenen takaa suurine ja korkeine kauluksineen ja pitkäkarvaisine turkiksineen. Materiaalina oli käytetty korkealaatuisia pehmeitä takkikankaita ja kauluksissa oli kettua, supia, toscanaa jne. Syksyn värit ovat vahvoja, tummia ja hillittyjä, kuten syksyisistä metsistä noudettuja. Hatut täydensivät takkeja mainiosti muodostaen värikkään ja tyylikkään kokonaisuuden. Koska kaulukset ovat suuria, ovat hatut korkeita ja päätä myötäileviä kellohattuja.

Leninkiliike Kaija esitteli jakkupukuja arkisiksi

Leninkiliike Kaijan mannekiini nti Niemelä esittämässä pientä juhlapukua

Näytöksen mannekiinit kukitettuna esityksen päätyttyä. Oikealla illan mainio kuuluttaja metsänhoitaja A. Perkka

työasuiksi, mutta myös juhlaan soveltuvia. Esimerkiksi nähtiin tyylikäs joka naisen "pikku musta", josta pienellä lisäyksellä luotiin juhlava teatteripuku.

Miehet saivat myöskin nähdä uusia muotisuuntia, jolloin he voivat verrata "vieläkö se vuonna 1949 ostettu ja melko vähän käytetty tumma puku kelpaa tämän talven", kuten kuuluttaja totesi. Ei kelpaa. Muoti muuttuu miehilläkin. Takkien kaulukset kapenevat ja käänteet housujen lahkeista ovat hävinneet. Tässä silmiinpistävimmät piirteet, mutta todettakoon myös, että miesten puvuissa aletaan kiinnittää huomiota vyötäröön taitavalla leikkauksella.

Illasta muodostui oikein rattoisa tilaisuus, johon salintäyteinen yleisöjoukko oli tyytyväinen.

Taloudellinen tuloskin ylitti odotukset. Tilaisuuden mainiona kuuluttajana toimi metsänhoitaja Aarne Perkka ja taustamusiikista huolehti tunnetulla taidollaan rouva M-L. Lindfors.

INKEROISTEN KOULUNUORISO

käytännön ruotsia oppimassa

Tämän lehden kesänumerossa olemme kertoneet Suomen-Ruotsin kummikuntaliikkeestä ja sen merkeissä Malmön lääniin suoritetusta kummikuntavierailusta, mikä suoritettiin viime kesänä. Kummikuntaliike ei kuitenkaan ole keskittynyt vain pelkkien vierailujen järjestämiseen, Pohjanlahden molemmin puolin, vaan määrätietoisesti on pyritty löytämään myös sellaisia toimintamuotoja, joista vallankin koulunuorisolle olisi todellista hyötyä pitemmälläkin tähtäimellä katsottuna.

Inkeroisten ja Grums'in teollisuuspaikkakuntien välillä on harrastettu koulunuorison vaihtoa hyvällä menestyksellä . Aikaisempina kesinä on meillä Inkeroisissa vieraillut ruotsalaisia kansakoululapsia tosin vain muutaman päivän vierailuna. Viime kesänä vieraili Inkeroisista Grumsin kauppalassa toistakymmentä oppikoulun teini-ikäistä nuorta kuuden viikon ajan ruotsalaisissa perheissä. Vierailun tarkoituksena ei suinkaan ollut mikään loma- tai huvimatka, vaan antaa nuorille mahdollisuus käytännössä harjoitella ruotsinkielen taitoa kouluopetuksen täydennykseksi. Jo matkaa järjestettäessä sovittiin siitä, että nuoret ystävällisissä sijoitusperheissään omalla työllään pyrkivät korvaamaan oleskelukustannuksensa sijoituspaikoissaan. Tosin tuo hyödyllisen työn teko monen kielen opiskelijan kohdalta taisi olla vähän niin ja näin, sillä ovathan nuoret aina nuoria ja monet sijoitusperheet taisivat liiaksikin pelätä vieraittensa rasittamista työllä. Joka tapauksessa voimme nyt sanoa, että näin koemielessä järjestetty tällainen kielen opiskelumatka onnistui kaikin puolin yli odotusten ja nuorille jäi matkasta mieluisa muisto, joka säilyy valoisana heidän muistoissaan läpi elämän. Matkalla olleet

Ruotsin matkailijat paluumatkalla Kouvolan asemalla. Taisipa vanhemmillakin olla jo lapsiaan ikävä, koska monet äidit ja isät olivat nuoriaan vastassa Kouvolassa asti

vieläkin näin puolen vuoden kuluttua posket innosta hehkuen kertoilevat toisilleen ja vanhemmilleen tuon ensimmäisen ulkomaanmatkan vaikutelmista ja kaikilla on kerrottavana vain myönteisiä kokemuksia. Useimmat nuoret myöskin nyt ensi kerran olivat poissa kotoa yhtäjaksoisesti noinkin pitkän ajan. Tuossa mielessä oma koti monelle tuli entistä rakkaammaksi kun käytännössä sai kokea miltä tuntuu olla poissa kotoa kokonaan vieraissa olosuhteissa. Varmaan myöskin vieraan kielen vaikutuspiirissä kielten opiskelun tarve ja tärkeys paremmin oivallettiin kuin koulun penkillä.

Esitimme "sankarimatkailijoille" heti heidän saavuttuaan kotipaikkakunnalleen pienen pyynnön, että he kirjoittaisivat matkavaikutelmistaan tämän Tampellan perhelehden palstoille. Annoimmepa nuorille oikein haastattelukysymyksetkin. Olemme odottaneet matkakertomuksia aina tähän asti, mutta nyt kun vuosi alkaa jo vaihtua, on aika vihdoinkin palata asiaan ja laatia tämä artikkeli niiden harvojen vastausten perusteella, jotka toimitus on saanut.

Ajan kulumisesta on asialle kuitenkin ollut se hyöty, että koulun syyslukukauden välitodistukset on saatu ja ruotsinkielen taito niissä puntaroitu. Ilolla voimmekin nyt todeta, että matkan päätarkoitus, ruotsinkielen taidon vahvistuminen, on nyt todellakin saavutettu.

"Pienet linnut" ovat meille kertoneet, että välitodistusten ruotsinkielen numerot ovat matkalla olleiden todistuksissa kauttaaltaan parantuneet. Kun tähän ilahduttavaan tosiasiaan lisäämme matkan kaikki muut pelkät myönteiset kokemukset ja opetukset, niin saamme olla suuresti kiitollisia kummikuntaliikkeelle ja ennen kaikkea ruotsalaisille sijoitusperheille, jotka luonaan pitivät nuoristamme niin liikuttavan hyvää huolta. Ensi kesänä nyt kovasti odotamme ruotsalaisten nuorten vierailua Inkeroisiin voidaksemme edes jossain määrin lyhentää kiitollisuuden velkaamme.

Liitämme tähän kolmen koulutytön "valitut palat" Ruotsin matkan muistelmista, joista kaikista kuvastuu nuorten varaukseton tyytyväisyys matkan suhteen.

Eräs "sankarimatkailija" vastailee asettamiimme kysymyksiin tähän tapaan:

— Kuuluin niiden yhdentoista onnellisen joukkoon, joilla oli tilaisuus viettää kuusi viikkoa Ruotsissa kummikuntaliikkeen merkeissä. Edessäni on nyt kymmenen kysymystä, joihin minua on pyydetty vastaamaan ja mielelläni sen teenkin.

En ole koskaan aikaisemmin ollut näin pitkää aikaa yhtäjaksoisesti poissa kotoa. Ihmettelen nyt jälkeenpäin, ettei minulla ollut lainkaan matkakuumetta, enkä jännittänyt lähdön hetkellä.

Laivan lähtiessä Helsingistä oli ihana ilma ja tuntui jotenkin juhlalliselta kun laiva hiljaa alkoi lipua ulapalle.

Myöhemmin illalla tuli oikein pieni myrskyn poikanen, joka keinutteli laivaa. Syödessämme tuntui oudolta kun lasi heilui kädessä kuin käsi olisi heilunut.

Illan tummetessa ja tuulen tyyntyessä oli hauska kävellä kannella ja katsella aavaa merta. Siellä täällä vain tuikutti yksinäinen majakan silmä.

Ruotsin pääkaupunkia emme niin paljon nähneet, että voisi oman näkemänsä perusteella verrata sitä Helsinkiin, mutta sen verran omasta mielestäni sanon, että Helsingin satama ja sen ympäristö on paljon kauniinpi kuin Tukholman.

Junat olivat todella siistit ja tavattoman nopeat. Ei myöskään ollut minkäänlaista kolinaa tai natinaa.

Ensivaikutelma ruotsalaisesta perheestäni oli kovin ystävällinen. He yrittivät parhaansa mukaan auttaa koti-ikävässä, joka oli tietysti luonnollista, kun oli saapunut vieraaseen maahan ja aivan vieraiden ihmisten pariin.

Olin aivan kuin perheenjäsen. Minulla oli samat oikeudet ja myös samat velvollisuudet.

Autoin parhaani mukaan taloustöissä, mutta kuitenkin olen sitä mieltä, että ruokani ei tullut työllä maksettua, mutta eivät he sitä vaatineetkaan.

Kielivaikeuksia luonnollisesti oli, koska oli vaikeaa ymmärtää ruotsalaisten "laulavaa" puhetapaa. Onneksi ei suurempia kommelluksia sattunut. Kerran ilmoitin iäkseni kuusikymmentä vuotta, kun tietysti piti sanoa kuusitoista. Erään kerran sanoin kylässä kahvipöydästä noustaessa "kiitos".

Matkan päätarkoituksenahan oli kielen harjoittelu, ja tiedän sen tuottaneen tuloksia omalta kohdaltani. Ensin tuli ajateltua asiat kymmeneen kertaan ennenkuin uskalsi sanoa ruotsiksi.

Kirjoittaja ja hänen ruotsalainen ystävänsä Inga

Erikoisesti mainitsisin tämän perheeni sukulaisrakkaudesta. Usein eri sisarukset järjestivät suuria päivällisiä, joihin kutsuttiin kaikki lähimmät sukulaiset, niin nuoret kuin vanhatkin, ja kaikilla oli aina hauskaa.

Vielä ruoasta sananen. Ruotsalaiset syövät "hirveästi". Jos ruokapöydässä ei ota lisää, on se loukkaus isäntäväkeä kohtaan.

Eräänä päivänä olimme koko päivän autoajelulla ympäri Värmland'ia. Kävimme Selma Lagerlöfin kodissa Mårbackassa ja kävimme Rotnerosissa, Ruotsin Versailles'ssa. Siellä oli satoja kuvapatsaita ja kymmeniä suihkulähteitä.

Minulla oli myöskin tilaisuus tehdä pitkiä moottorivenematkoja ympäri Venern'iä.

Lopuksi tahdon sanoa, että olen kiitollinen kun minulle tarjoitui tilaisuus käydä tutustumassa muidenkin elämään maan rajojen ulkopuolellakin, eikä vain elämää "kotinurkilla".

VÄINÖ LINNAN REALISTISEEN TYYLIIN KUVAILEE TÄSSÄ ERÄS TYTTÖ VALLANKIN LAIVAMATKAA JA MYÖS VAIKUTELMIAAN RUOTSISSA

Olin hyvin iloinen, kun sain kuulla, että pääsen Ruotsiin. Tämä oli minun ensimmäinen ulkomaanmatkani, joten tunsin itseni melkoisen jännittyneeksi lähtiessäni matkaan Kouvolan asemalta. Lähdön haikeuskin hukkui päässäni pyöriviin kysymyksiin. Kuinkahan selviän kielen puolesta? Miten tulen toimeen Mikaelin, Larsin ja Ebban kanssa? Minkälaisia ovat näiden lasten vanhemmat? Sain myös ensimmäisen kerran kokea miltä tuntuu matkustaa laivassa. Olin kuullut puhuttavan, että laivassa on ihanaa ruokaa, joten odotin vesi kielellä millaisia herkkuja meille tarjottaisiin. Petyin kyllä omasta puolestani aika tavalla, sillä emme saaneet edes jälkiruokaa. Kun kysyimme saammeko ottaa lisää leikkelepöydästä, saimme kuulla, että se on tarkoitettu I luokkaa varten ja me kuuluimme III:een ja sitäkin alemmaksi. Olimmehan kansipaikkamatkustajia ja koululaisia.

Nukkumisesta laivassa ei ollut puhettakaan, koska sieltä saa halvalla alkoholia ja useimmat miehet ainakin meidän kajuutassamme käyttivät tätä tilaisuutta hyväkseen ja ottivat suurehkot "näkäräiset". Tämä sai tietysti heidät entistä puheliaimmiksi ja kielen kantimet irralleen jolloin syntyi taukoamaton hälinä. Kun tarkkailin laivassa olevia ihmisiä, huomasin, että meitä on monenlaisia. Tietysti tämän voi huomata myös kotiseudullaankin, mutta aina uudessa ympäristössä siihen kiinnittää paremmin huomiota.

Olin hyvin utelias näkemään, miltä Tukholma näyttää. Meillä oli vain muutama tunti aikaa katsella kaupunkia, joten en ehtinyt saada oikein selvää kuvaa siitä. Mielestäni Tukholma tuntui aika tavalla Helsingin kaltaiselta, mutta vain suuremmalta ja vilkkaammalta.

Kun sitten viimeinen junamatka Ruotsin pääkaupungista Karlstadiin oli loppupuolella, alkoivat kaikki levottomasti liikkua. Vatsassani oli omituinen tunne ja kämmenet kostuivat. En voinut ajatellakaan, että pystyisin istumaan paikallani. Jännitys laukesi vihdoin kun sain alkaa kerätä matkatavaroitani.

Ruotsalainen perheeni osoittautui hyvin miellyttäväksi. Ensimmäisenä päivänä lapset kurkistelivat ovien takaa minua uteliaina ja huusivat välillä "finsk flicka". Isäntäväkeni oli hyvin iloisia ja huumorintajuisia ihmisiä. Koskaan en nähnyt, että kirkkoherra olisi ollut vihainen tai ärtyinen. Hän jaksoi aina olla iloinen ja hyväntuulinen. Monica-täti oli myös herttainen ja aina hyvin ystävällinen. Pidin heistä molemmista paljon. En olisi voinut joutua miellyttävimpien ihmisten pariin. Koti-ikävää en tuntenut ainakaan kolmeen viikkoon. Senkin jälkeen se tuntui vain hyvin vähän. Tunsin nim. heillä olevani kuin kotona.

Kieli tuotti aluksi vaikeuksia, mutta loppupuolella nekin vaikeudet huomattavasti vähenivät.

Muutamia väärinkäsityksiä tietysti sattui tuon kuuden viikon aikana, ja monet niistä olivat niin hassuja, että vielä nytkin naurattaa. Seuraa minulla oli riittämiin, sillä siellä kävi 7 tyttöä ja 3 poikaa rippikoulua, joka kesti n. 4 viikkoa. He olivat kaikki suunnilleen 16-vuotiaita ja asuivat sen ajan pappilassa.

Isä Thure, äiti Gunhild ja tytär Inga

Koska talo oli täynnä nuorisoa, piti olla selvä päiväjärjestys. Minun ohjelmani oli suunnilleen seuraava: Klo 8.30 ylösnousu, klo 9.00 aamuhartaus alakerrassa olevassa kappelissa, jonka jälkeen välittömästi oli ruokailu. Sitten tein vähän aikaa aamusiivoa ja sen jälkeen lähdin ulkoiluttamaan Ebbaa, joka oli 1-vuoden ikäinen. Tulimme takaisin klo 12, jolloin oli mehua. 12 ja 16 välillä tein mitä milloinkin tarvittiin. Klo 16 söimme päivällistä, joka oli aina mitä parhainta. Tämän jälkeen minulla oli koko ilta vapaa. Klo 22.00 piti kuitenkin olla hiljaisuus, mutta sen jälkeen sain vielä lukea tai kirjoittaa kirjeitä. Klo 22.30 piti sammuttaa valot. Ei minua Hasslerien perheessä liialla työllä rasitettu. Hyvä jos työskentelin riittävästi ruokani edestä.

Aina milloin olin vähän aikaa ahkerasti puuhaillut jotain, tuli Monica-täti kysymään olenko väsynyt ja usein hän tällöin lähetti minut vähäksi aikaa omaan huoneeseeni lepäämään.

Olen kaikin puolin tyytyväinen matkaani ja luulen, että opin ainakin muutamia uusia ruotsalaisia sanoja, vaikka kielioppi jäikin vähemmälle.

Tärkeimpänä etuna tällä matkalla pidän kuitenkin sitä, että ensi kerran jouduin uusiin olosuhteisiin kodin ulkopuolella, jolloin ehkä jossain määrin opin uudella tavalla ymmärtämään monia asioita.

ERÄS KOULULAINEN MUISTELEE RUOTSIN MATKAANSA SEURAAVASTI

Minun "kesäkotinani" Ruotsissa oli Grumsin pappila, jossa vietin 6 i h a n a a viikkoa. Koko pappilan väki oli mitä ystävällisintä. Kirkkoherra ja rouva Jacob Stake olivat kuin isä ja äiti minulle. Puhumattakaan siitä ystävällisyydestä, jota Ebba, perheen 16-vuotias tytär, hänen vanhempi veljensä Sigfrid ja perheen uskollinen, monivuotinen palvelija, jota me kaikki yhdessä kutsuimme Tillaksi, minulle osoittivat. Lisäksi olivat lapsenlapset pikku Mikael ja Birgitta 3 viikon ajan isoäidin ja -isän luona pappilassa.

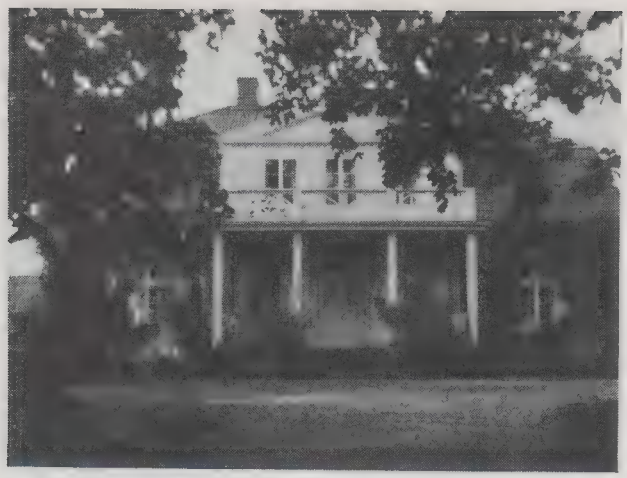

Grumsin kaunis pappila

Kielen ymmärtäminen tuotti kyllä aluksi vaikeuksia, mutta kun alkukankeudesta oli päästy, alkoi sekin puoli sujua suuremmitta hankaluuksitta.

Alusta alkaen sovimme perheeni kanssa että he saavat korjata jokaisen virheen, jonka puheessani teen.

Heti ensimmäisellä viikolla lähdin Ebban kanssa 5 päivää kestävälle nuorisoleirille, jossa sain tutustua muihin ruotsalaisiin nuoriin. Aluksi siellä kyllä kauhistelin sitä nopeata puhetapaa, jolla kaikki puhuivat (nauroin nimittäin aina silloin kun huomasin muidenkin nauravan). Nähtävästi oli sanottu jokin vitsi, josta minulla ei kylläkään ollut harmainta aavistusta. Taisinpa joskus nauraa niille liiankin aikaisin.

Leiri sinänsä oli hyvin hauska ja meistä kaikista siellä olijoista tuli hyvät ystävät.

Kuinka haikealta tuntuikaan kun eron hetki oli tullut ihanien leiripäivien ollessa ohi.

Minusta tuntuu, että tuo leiri auttoi minua paljon eteenpäin ruotsin kielen "salaisuuksien" tuntemisessa. Siellä sitäpaitsi opimme Ebban kanssa hyvin kuuntelemaan toisiamme ja kun sitten palasimme takaisin pappilaan, olimme jo aivan kuin vanhat tuttavat.

Työstä puheen ollen ei minua pappilassa juuri työllä rasitettu. Toivottavasti minusta edes jotain apua oli Birgitan ja Mikaelin hoidossa ja siivoustyössä.

Sattuipa minulle yksi hauska kommelluskin. Ebba teki keittiössä ruokaa ja pyysi minua hakemaan puutarhasta vähän "krusbär'jä". Tein työtä käskettyä ja lähdin puutarhaan hyvin mietteliäänä, sillä minulla ei ollut aavistustakaan, siitä mitä krusbär on suomeksi. Lopuksi pitkän harkinnan jälkeen päädyin retiiseihin. Toin niitä aika nipun Ebballe, joka puolestaan sai kovan naurukohtauksen. Sivumennen sanoen krusbär on suomeksi karviaismarja.

Kreivi Horn järjesti meille koululaisille äärettömän viihtyisän illan omassa kodissaan. Tunsin olevani vähintäin lähettiläs syödessäni ihanaa päivällistä ja saadessani tutustua hänen kauniiseen kotiinsa.

— — —

Hyvin kauniina muistoina mielessäni ovat säilyneet ne jokailtaiset iltarukoushetket, joille koko perhe kokoonnuimme farbror-Jacobin huoneeseen. Sen pikkualttarilla paloivat kynttilät valaisten alttariseinällä olevaa ristiinnaulitun kuvaa.

— — —

Paljon unohtumattomia ja hauskoja muistoja sisältyy niihin kuuteen viikkoon "kesäkodissani". Olin siellä todella kuin perheenjäsen ja erityisen luja ystävyyssuhde syntyi Ebban ja minun välille.

Inkeroisissa vaalitaan hiihtoperinteitä

Tavaksi on tullut, että isännöitsijä J. Schauman itse kutsuu Kymenlaakson viestin hiihtojoukkueiden miehet päivällisille virkailijakerholle, missä viestin osuuksien palkinnot ja muistoplaketit jaetaan. Keskellä isännöitsijä, hänestä vas. viestin järjestelytoimikunnan siht. Jokiranta ja oikealla Kymintehtaan sosiaalipäällikkö Salander

Väinö Mattila saa viestiin osallistumismitalin isännöitsijä J. Schaumanin kädestä. Taustalla O. Linnakko

Tampellan kivikirkon kustannusarvio

KUSTANNUS- JA AINEARVIO KIVIKIRKKOA VARTEN INKEROISTEN TEHTAALLE

Allaolevat kustannusarvion numerot puhuvat itse puolestaan 50 vuoden takaisen kultamarkan arvosta

420 m³	Maankaivamista	1:40	588:—
218 m³	Perusmuuria kiilatusta harmaasta kivestä	10:—	2.180:—
81 m²	Betonista tai rautapalaneista tiilistä tehtyä seinää lämpöjohdon kanavassa lattian alla	8:—	648:—
94 jm	Sokkelia kiilatusta harmaasta kivestä	8:—	752:—
45 jm	Karkeaksi hakattua harmaan kiven askeletta	10:—	450:—
4,5 m³	Karkeaksi hakattua harmaan kiven plaani kiveä	20:—	90:—
5 kpl	Hienoksi hakattua pilaria torniportaiden ikkunoitten välillä ..	30:—	150:—
135000 kpl	Tiiltä, muurattuina, aineineen ja telineineen	100:—	13.500:—
934 m²	Ulkorappausta	1:40	1.307:60
1520 m²	Sisä-rappausta	1:20	1.824:—
311 m²	Asfalttilattiaa betonialuksella	4:—	1.244:—
29 m²	Betoniholvia lämpökanavan yli	8:—	232:—
129 m²	Sementti levyä kirkon käytävissä ja eteisissä	7:—	903:—
42 m²	Lattiaa sakaristossa ja alttarikaiteen sisäpuolella; lattia tehdään siten, että asfalttikerroksen yli asetetaan kohotuspiiruja ja fylliä sekä permanto 1 1/2" spontatuista lankuista	5:—	210:—

63 jm	Sementtiaskeleita lehteriportaisiin	7:—	441:—
15,5 jm	Porraskaidetta takoraudasta käsipuun kanssa	15:—	232:50
7,5 m²	Porras podestia lehteriplaanissa; podestit tehdään betonista ja peitetään sementti levyillä	16:—	120:—
75 m²	Rautabetoni pilaria ja perustuksia		2.500:—
270 m²	Rautabetoni holvia keskiosan yli (betonipilarien välillä)	14:—	3.780:—
112 m²	Suoraa rautabetoniholvia sisään käytävien, eteisten porrashuoneiden, sakariston, lämpöhuoneiden yli sekä ristiholvin muotoista kattoa pikkutorneissa	9:—	1.008:—
90 m²	Rautabetoniholvia yleisön lehterin alttarin sekä urkulehterin yli	13:—	1.170:—
15 m²	Betonikaidetta lehterillä	12:—	180:—
11 m²	Rautabetoniholvia tornissa kellojen alle (kuormitus 1500 kg/m²)	14:—	154:—
71 m²	Puupermantoa lehterillä, kohotuspiiruineen ja (1 1/2") permantolankkuineen	6:—	426:—
15 m²	Vuorausta spantatuilla lehteri-kaiteen sisäpuolella	4:—	60:—
	Puu-portaat lehteristä kellotorniin		70:—
540 m²	Vesikattoa kattotuoleineen ja ruodelautoineen ja kattotiileineen (sekä kattohuopa ja liistat)	10:50	5.670:—
52 m²	Puuseinää ovien kanssa tornin yliosassa ..	7:—	364:—
70 m²	Torninkattoa; kattotuolit, ruodelaudat, huopaa ja liuskakivet	12:—	840:—
	Tornin huippu päällystetty kuparipellillä		400:—
40 m²	Vesikattoa pienten tornien ja porrashuoneen erkkerin yli, siihen laskettuna kattotuolit, ruodelaudat, kattohuopa ja liuskakivet ..	10:—	400:—
10 kpl	Isoa ikkunaa n:o 1. 1,2 x 3,1	50:—	500:—
6	Pienten tornien ikkunaa n:o 2. 0,55 x 1,6 ..	20:—	120:—
6	Pienten tornien ikkunaa n:o 3. 0,465 x 1,0	20:—	120:—
5	Urkulehterin ikkunaa n:o 4. 0,6 x 2	30:—	150:—
4	Tornin porrashuoneen ikkunaa n:o 5. 0,45 x 1	18:—	72:—
6	Eteisten ikkunaa n:o 6. 0,2 x 0,55	12:—	72:—
2	Klosetti- ja lämpöhuoneen ikkunaa n:o 7. 0,2 x 0,9	15:—	30:—

1	Pitkä tornin ikkuna n:o 8. 0,45 x 3,1	30:—	30:—
3	Lehterin ikkunaa pääkäytävän yli n:o 9. 0,6 x 2	35:—	105:—
3	Sakariston ikkunaa n:o 10. 0,8 x 1,5	30:—	90:—
1	Tornin ikkuna (pyöreä yliosa) n:o 11. 0,45 x 1,5		20:—
3	Pientä puolipyöreätä torninikkunaa n:o 12. 0,3 x 0,65		45:—
12	Tornihuipun ikkunaa n:o 13. 0,35 x 1,1	6:—	72:—
2	Pientä ikkunaa pohjoiseen eteiseen n:o 14. 0,4 x 1,1	18:—	36:—
1	Pää-sisäänkäytävän ovi n:o 15		250:—
1	Ulko-ovi tornissa n:o 16. 1,2 x 2,3		85:—
1	Ovi eteisestä keskikäytävään n:o 17. 1,2 x 2,3		85:—
2	Ulko-ovea pieniin torneihin n:o 18. 0,9 x 2,1	60:—	120:—
1	Ulko-ovi pohjoispuolella n:o 19. 0,9 x 2,3 ..		70:—
8	Sisä-ovea n:o 20. 0,9 x 2,1	35:—	280:—
4	Sisä-ovea (kapeita) n:o 21. 0,6 x 2	25:—	100:—
7,5 jm	Alttarin kaide sen ulkopuolella olevan penkin (eli pallin) kanssa. Ulkopuoli ja yliosa faneerataan tammella	30:—	225:—
	Alttari-pöytä ja sen edessä olevan pallin näkyvät osat faneerataan tammella		200:—
	Saarnastuoli: etuseinä betonista, askeleet hongasta; askeleet ja saarnastuolin lattia peitetään linoleumimatolla. Saarnastuolin yli tehdään puukatos ja varustetaan saarnastuoli kirja-laudalla, sisäpuoli vuorataan spontatuilla laudoilla		500:—
	Maalaustyöt (paitsi penkit)		1.500:—
	Kirkon penkit ja niitten maalaus 180 jm ..	12:50	2.250:—
	Pelti-, tako- ja rautatyöt		800:—
	Kirkon lämmittäminen, työn aikana, vakuutuksia sekä aavistamattomia menoja		3.178:90
	Yhteensä Smk		53.000:—
	Lopputarkastuksessa 12. 11. -10 hyväksytty lisäkustannus		232:75
		Yht.	53.232:75

Tampereella kesäkuussa 1909

Birger Federley

Tammerfors Linne- och Jern-Manufaktur Aktie-Bolag.

John Östman *Wolter Ramsay*

Lopputarkastuksessa 12. 11. 1910 todettiin kirkossa erinäisiä rakennusvikoja, jotka urakoitsija lupasi korjata 15. 7. 1911 mennessä, jolloin hän saa tehtaalta nostaa urakkasummasta maksamatta jätetyn 500 mk.

TYÖSELITYS KIRKKOA VARTEN INKEROISTEN TEHTAALLE

Nykypolvelle lienee mielenkiintoista tietää millainen oli se työselitys, jonka mukaan Tampellan kirkko 50 vuotta sitten rakennettiin, joten painamme sen kokonaisuudessaan tähän.

Kirkko, joka tehdään tiilistä sekä holvataan rautabetoniholvilla, rakennetaan asemapiirustukseen näytettyyn paikkaan vastapäätä kansakoulua.

Rakennuksen paikka on jo paaluilla merkitty.

PERUSTUSTYÖT

Perustus on santamaata (osaksi ehkä kiven sekaista). Maan kaltevuussuhteet käyvät selville myötäliitetystä maan leikkauspiirustuksesta (piirustus n:o 33).

Perustukset kaivetaan sellaiseen syvyyteen, että kaikkialla aivan luotettava pohja tavataan sekä että roudan vaikutukset vältetään.

Ilmakanava kirkon lattian alle kuuluu myöskin urakkaan, joten siis sen kaivamistyöt myös ovat laskettavat.

Kaikki ulkoportaat perustetaan myöskin hyvin.

Kirkkolattian alle täytetään soralla kuten piirustuskin näyttää ja voidaan täytteeksi luultavasti käyttää kuitenkin osa ylöskaivettua maata.

Lattian ja ilmakanavan alle on tehtävä sala-ojia pohja- ja pintaveden poisjohtamiseksi.

Rakennuksen ympäri tasoitetaan maa kolmen metrin leveydeltä fasaadi-piirustuksien mukaan. Täytteeksi voidaan käyttää ylöskaivettua maata.

PERUSMUURIT

Perusmuurit tehdään kiilatusta harmaasta kivestä (tai jos urakoitsija katsoo sen edullisemmaksi, betonista).

Pilarit (16 kpl), jotka kantavat kirkon holvia, tehdään betonista ja samaten niitten perustukset. Perustus pilarien alle tehdään yksimittainen betonilaatta. Pilarien väliin tehdään perustuksessa ohut betoniseinä. Betoniperustuspilarien väliin stampataan betoni parru sokkelin kannattamiseksi.

Perusmuurit ovat laskettavat huolellisesti ja hyvään liitokseen.

Erittäin ovat kaikki ne paikat, joihin tulee suurempia painoja, hyvin perustettavat.

Ulkoportaat perustetaan myöskin hyvin.

Ilmanvaihtokanavan seinät voidaan tehdä joko betonista tai rautapalaneista tiilistä sementtilaastiin muurattuina.

SOKKELI JA MUUT KIVITYÖT

Sokkeli tehdään kiilatusta harmaasta kivestä hakatuilla makaus- ja pystypinnoilla (saumat). Kivet liitetään ja saumataan sementtilaastilla.

Kaikki ulko-askeleet ja plaanikivet tehdään karkeaksi hakatusta harmaasta kivestä, ja lasketaan siten että ne saavat vähän kaltevuutta ulospäin; sokkelikivet yhdistetään toisiinsa ja tiilimuuriin kuumana tervatuilla rautasiteillä (kramloilla).

Ulko-ovien kynnykset tehdään hienoksi hakatusta harmaasta kivestä.

MUURAUS- JA RAPPAUSTYÖT

Muuraustyön tulee täyttää tavallisia vaatimuksia vaikka ei niitä tässä erityisesti luetella.

Tiilien tulee olla hyviä, hyvin poltettuja punaisia tiiliä.

Sokkeli reveteeraukseen maanpinnan alle käytetään rautapalaneita tiiliä niin kuin kaikkiin niihin seinäosiin, jotka ovat asfalttieristyksen alla.

Jos ilmanvaihtokanavan seinät kirkon lattian alla tehdään tiilestä, on siihen, kuten jo perustustöissä on sanottu, käytettävä rautapalaneita tiiliä muurattuina sementtilaastilla.

Ilmanvaihto- ja savutorvet ovat huolellisesti ja hyvin muurattavat.

Paikkoihin, joihin tulee suurempia painoja sekä kannatusparrujen alle on valittava hyviä tiiliä.

Kirkon kymmenen isojen ikkunoitten yli tulee rautabetoni parru, joka yhdistää kaikki betoni kannatus pilarit.

Urkulehterin koko ikkunaryhmän yli, niin kuin urkulehterin pohjoispuolella olevan lehterihuoneen kahden ikkunan sekä eteläpuolella olevan porrashuoneen kahden vastaavan ikkunan yli asetetaan ratakiskoja.

Seinät ja erittäin kulmat ankkuroidaan hyvin rauta ankkureilla.

RAPPAUS

Kirkon lattian alla olevan ilmanvaihtokanavan seinät ja katto rapataan sementtilaastilla.

Rakennuksen ulkopuoli rapataan karkeaksi siten, että rappaus hierotaan voilokilla päällystetyllä laudalla.

Sisäpuolen seinät ja katot rapataan myöskin karkeaksi kuten yllä on sanottu, paitsi sisäänkäynnit (porstuat), sakaristo ja lämpöjohdon huoneet, jotka rapataan sileiksi.

Alhaalla kirkossa tehdään lattiasta ikkunoitten vesipenkkiin menevä sileäksi rapattu paneeli. Lehtereillä ja porrashuoneissa muodostetaan myöskin sileäksi rapattu paneeli.

Piirustuksissa näytetyt ornamentit kaiverretaan rappaukseen. Koska rapakiveä on saatavana, tehdään sakariston ja sen kummallakin puolella olevien pikkutornien ympäri noin 0,8 metrin korkeuteen rappaus siten että rapatessa rappaukseen painetaan aivan tiheästi rapakiven murusia. Myöskin osa ornamenteista tehdään rapakivi-muruista painettuina rappaukseen.

ASFALTTI-, BETONI- JA SEMENTTITYÖT

Sokkeli ja perusmuurien kaikki pinnat, jotka tulevat tiilimuurausta vastaan, sivellään kuumalla asfalttitervalla. Samalla tavalla eristetään kaikki ne tiiliseinien osat, jotka jäävät maanpinnan alle.

Kaikki ensimmäisen kerroksen lattiat muodostetaan siten, että maa hyvin tasoitetaan ja juntataan, jonka jälkeen sen päälle lasketaan 10 cm. betonikerros. Betoni taas peitetään asfaltilla.

Penkkien alle lasketaan asfalttikerros 40 mm vahvuiseksi.

Penkkien välillä olevat käytävät, eteiset ja porstuat, porrashuoneet, lämpöjohdon huoneet sekä penkkien ja alttarikaiteen välillä oleva lattia peitetään kaikki harmailla sementtilevyillä. Sementtilevyjen alle eristetään kuitenkin ennenmainittu 10 cm. betonikerros siten, että se sivellään kuumalla asfalttitervalla.

Sakariston- ja alttarikaiteen sisäpuolella olevat lattiat tehdään puusta; ennen mainittu 10 cm:n betonikerros eristetään huolellisesti asfalttitervalla; sitten asetetaan sen päälle kohouspiiruja, fylliä ja 1 1/2" permantolankkuja.

Ilmakanava lattian alla, porstuat, eteiset, porrashuoneet, sakaristo sekä lehterin huoneet holvataan kaikki joko betoniholvilla rautakannattimien väliin tai rautabetoniholvilla.

Koko kirkko holvataan, kuten piirustus näyttää, rautabetoniholvilla.

Pääholvin 16 kannatuspilaria sekä niitten perustus tehdään rautabetonista, niin kuin parru, joka yhdistää pilarien yläpuolen, samalla muodostaen kattolistan.

Iso holvi kirkon yli tehdään, siten että seinien kannatuspilarien väliin lyödään vahvempia kaaria ja niitten väliin ohuempia holvia.

Lehteri-lattioitten yhteydessä tehdään myöskin molemmat lehterin kaiteet betonista (noin 10 cm paksuja).

Molempien lehteriportaiden askeleet tehdään sementistä.

Porraspodestit lehterin korkeudessa muodostetaan siten, että betoniholvia lyödään ratakiskojen väliin. Holvit peitetään harmailla sementtilevyillä.

Tornin ylimmäinen permanto (kellojen alle) tehdään myöskin betonista. Permantoon jätetään aukko puuportaita varten. Aukko on sittemmin peitettävä raudalla päällystetyllä puuluukulla. Ikkunapenkit (sisäpuolella) tehdään kaikki teräshiotusta sementistä. Saarnastuolin seinä tehdään betonista ja rapataan.

KIRVESMIESTEN TYÖT

Sakariston lattia, sekä se osa alttari-lattiaa, joka on alttarikaiteen sisäpuolella, tehdään, kuten jo on mainittu, puusta.

Asfalttieristyksen päälle asetetaan kohotuspiiruja ja fylliä. Kohotuspiirujen päälle lyödään lattia 1 1/2" spontatuista lankuista.

Lehteriholvien päälle tehdään lattia 1 1/2" spontatuista lankuista. Lattian kantaa kohotuspiirut. Pääkäytävän yli olevan lehterin lattia nousee askelettain takapuolella kuten piirustuksestakin näkyy.

Kattotuolit tehdään 5" x 6" piiruista. Koska jännitysväli on suuri, ovat kattotuolit liitettävät hyvin ja erityisellä huolella.

Kirkon yli lyödyt rautabetoni-holvikaaret kantavat kattotuolit ja vesikaton.

Kattotuolien päälle lyödään 1" ruodelautoja, jotka asetetaan syrjä syrjään.

Tornin yli-osa (kelloluukkujen kohdalla) tehdään puusta. Kulmiin ja luukkujen sivuille asetetaan pystyhirsiä ja niitten väliin ristikko joka sitoo ja vahvistaa niitä. Ylhäällä ja alhaalla asetetaan parrukehys. Ulkopuolella vuorataan seinät laudoilla siten, että ylimmäinen aina osaksi peittää alimmaisen ylisyrjän.

Tornihuipun kattotuolit tehdään erikois-piirustuksen mukaan.

Kattotuolit peitetään 3/4" ruodelaudoilla, jotka asetetaan syrjä syrjään.

Tornissa tehdään lehteristä kello-lavaan vievät yksinkertaiset puuportaat.

Vesikatolla tehdään pohjoispuolella rakennuksen kummassakin päässä yksinkertaiset punaisiksi maalatut puu-askeleet katon räystäästä harjaan saakka.

Kirkkoon sekä lehteriin että kaikkiin huoneisiin asetetaan jalkalistoja.

Saarnastuoliin johtavat askeleet tehdään puusta.

Lehterin kaiteet ja saarnastuoli vuorataan sisäpuolella spontatuilla laudoilla ja varustetaan saarnastuoli kirjalaudalla.

VESIKATON TYÖT

Kirkko varustetaan tiili-katolla, joka tehdään siten, että ruodelaudat peitetään tervatulla asfalttihuovalla; huovan päälle asetetaan ensin ripoja räystäästä harjaan ja sitten ensinmainittujen ripojen yli toisia vaakasuoria ripoja, joihin tiilet kiinnitetään.

Tiilien tulee olla parasta laatua ja valvovan arkkitehdin hyväksymää mallia.

Tiilet kiinnitetään hyvin kramloilla tai rautalangalla.

Ison tornin ja molempien nk. pienten tornien (sakariston kumpaisella puolella) katot sekä tornin juuressa oleva erkkerin katto peitetään kaikki liuskakivillä. Ruodelaudat peitetään ensin asfalttihuovalla, jonka jälkeen liuskakivet naulataan kiinni. Liuskakiven tulee olla hyvää laatua sekä valvovan arkkitehdin hyväksymää mallia ja väriä.

Ikkunain vesipenkit ulkopuolella tehdään myöskin liuskakivestä.

Katon räystäät tehdään kaikki maalatusta mustasta pellistä sekä varustetaan veden johtajalla kuten peltikatoilla on tapana. Sopiviin paikkoihin asetetaan syöksytorvia.

Tornin huippu tehdään piirustuksen mukaan ja päällystetään kuparipellillä. Rengas ja risti tehdään raudasta, mutta päällystetään rauta-osat myöskin kuparilla.

PUUSEPÄN TYÖT

Kaikki puusepän-työt ovat tehtävät hyvästä ja mahdollisimman oksattomasta aineesta.

Kaikki ikkunat ja ovet tehdään hongasta ja öljymaalataan.

Ikkunat varustetaan yksinkertaisilla karmeilla (7" x 2 1/2" aineesta) mutta kahdenkertaisilla kehyksillä.

Ulko-ovet varustetaan taotuilla pislaakeilla. Tornin kelloluukut varustetaan taotuilla saranapislaakeilla.

Kaikkien sekä ikkuna- että ovi-pislaakien tulee olla hyvää laatua. Kirkon isot ikkunat varustetaan kyllä saranoilla, mutta tehdään kuitenkin joka toiseen ikkunaan aina yksi pieni ruutu avattavaksi (forturska).

Pääkäytävän sisäovet tehdään kummallekin puolelle avattaviksi.

Ikkunat ja ovet varustetaan priima lasilla, tavallista vahvuutta. Kaikki sisä-lasit jaetaan pieniin ruutuihin lyijy saumoilla.

Ulko-ovet varustetaan kahdenkertaisilla laseilla.

Ikkunoista ja ovista ei ole muuta mitään sanottavaa kuin, että erikoispiirustukset ovat tarkoin seurattavat.

Alttaripöytä ja alttarikaide, joiden yleisön puolelle näkyvät osat faneerataan tammella, tehdään erikoispiirustusten mukaan.

Alttarin ulkopuolella ja alttaripöydän edessä olevat penkit (pallit) stopataan ja päällystetään tavallisella huonekalu-sametilla tai moketilla.

Saarnastuolin sisäpuoli vuorataan spontatuilla laudoilla ja varustetaan kirja-laudalla. Saarnastuolin yli tehdään pieni puu katos.

Urakkaan kuuluvat myöskin kirkon penkit, jotka tehdään erikoispiirustuksen mukaan. Penkit kiinnitetään lattiaan siten että asfaltti kerrokseen upotetaan lista, johon penkit kiinnitetään. (Katso penkkien specialipiirustusta n:o 31.)

LEVY-, TAKO- JA RAUTA-TYÖT

Katon räystäästä ja syöksytorvista on jo, kuten tornin huipusta, mainittu vesikattotöiden yhteydessä.

Palomuurit peitetään mustalla pellillä.

Ovien ja ikkunoitten pislaakeista on myös lähemmin sanottu puusepän töiden yhteydessä.

Seinät ovat hyvin ankkuroitavat. Ratakiskoista tehty ankkuri on pantava urkulehterin akkunoitten yli ja sitten hyvin ankkuroitava kaaveliseinään.

Tornin puu-osa ja huippu ovat myöskin hyvin ankkuroitavat kivi-osaan. Ikkunain vesipenkit tehdään liuskakivestä mutta sauma kivien ja karmin välillä peitetään pellillä. Lehterin portaat varustetaan yksinkertaisilla takorauta kaiteilla.

Saarnastuolin kummallekin puolelle tehdään piirustuksen mukaiset yksinkertaiset lyhdyt.

Lehteristä torniin vievä ovi päällystetään pellillä. Kahteen paikkaan muurataan seinään rautaiset palotikapuut.

Torni varustetaan ukkosenjohdolla.

KESKUSLÄMMITYS- JA ILMANVAIHTOTYÖT

Keskuslämmitys- ja ilmanvaihtotyöt eivät kuulu urakkaan.

Kuitenkin ovat kaikki siitä johtuvat kaivamis-, perustus-, muuraus-, rappaus-, puusepän-, putsaus- ja maalaustyöt urakoitsijan tehtävät.

Yllämainitut työt ovat kuitenkin yksinkertaista laatua, joka käy selville oheen liitetystä keskuslämmitys- ja ilmanvaihtolaitoksen piirustuksista.

MAALAUS-TYÖT

Kaikki rapatut osat sekä rakennuksen sisä- että ulkopuolella maalataan kalkkivärillä.

Holvikaaret sekä paneelin yläsyrjä koristetaan yksinkertaisilla schablooni ornamenteillä.

Peltityöt (mustasta pellistä) kuten räystäs ym. maalataan kahteen kertaan öljyvärillä mutta lykätään ensin mönjävärillä.

Ikkunat ja ovet sekä muut puutyöt spaklataan ja maalataan kahteen kertaan öljyvärillä.

Puulattiat vernissataan kahteen kertaan ja lakeerataan.

Sakariston, saarnastuolin ja alttarikaiteen sisäpuolella oleva lattia varustetaan yksivärisellä linoleumimatolla.

Kirkon penkit laseerataan ja lakeerataan hyvällä flattingillä.

YLEISIÄ MÄÄRÄYKSIÄ

Rakennus on hyvin kuivattava väliaikaisilla kamiinoilla.

Urakoitsijan velvollisuus on työn aikana ja siksi kunnes rakennus on hyväksytty ja vastaanotettu, pitää se palovakuutettuna täydestä arvosta. Urakoitsijan velvollisuus on myöskin pitää huolen laissa määrätystä työväen tapaturma-vakuutuksesta ja maksaa siitä koituvat kulut.

Mahdollisista vioista ainemäärissä rakennus-aine-arvioissa rakennuttaja tai arkkitehti ei ole vastuunalainen, vaan tävtyy urakoitsijan pysyä urakkasopimuksessaan vaikka sanotuissa määrissä erehdyksiä huomattaisiinkin.

Jos työselitys, aines-arvio ja piirustukset jossain kohdassa olisivat ristiriidassa, määrää johtava arkkitehti mitä niistä on seurattava. Rakennuksen ympärillä kasvavat puut ovat rakennusaikana huolellisesti säilytettävät.

Tampereella toukokuun 3 päivänä 1909

Birger Federley

Tammerfors Linne- och Jern-Manufaktur Aktie-Bolag.

John Östman *Wolter Ramsay*

TAMPELLAN INKEROISTEN TEHTAITTEN

harrastushiihto

ALKAA ENTISEEN TAPAAN 20. 12. 1960

Lähemmät ohjeet hiihtokortissa, joita on saatavana sosiaaliosastolta. Kortissa on myös latujen kartta.

★ JOULUN *niksi* ★ NURKKA

JOULUN PARAS LAHJA on iloinen ja huoleton kotipuku. Pojan puku, jota voi käyttää keväällä myös ulkona verryttelypukuna, on valmistettu kestävästä velvetonista. Tytön puvun materiaalina on vakosametti kaunista.

PIRTEÄ JA HELPPOTEKOINEN KOTIPUKU

Pojatkin tarvitsevat kotipuvun, jonka he voivat vetää ylleen tultuaan kotiin koulusta tai retkiltään. Ehdotamme pukua, jota voidaan myöhemmin keväällä käyttää ulkonakin verryttelypukuna. Joululahjavihjeeksi olemme valinneet mallin, joka on erittäin helppo tehdä, siinä ei ole mitään mutkikkaita ja aikaavieviä yksityiskohtia, ei nappeja eikä hakasia.

Kangasta menee 11 vuotiaan pukuun 3 m (leveys 90 cm). Nukkapintainen ja tiivis velveton on kestävä kangas, josta pojatkin pitävät. Voimme valita myös vakosametin tai mokka-duvetiinin, joiden väriasteikko on todella laaja. Jos haluamme tehdä puseron ja housut eri kankaasta valitsemme yksivärisen kankaan pariksi jonkin raidallisen tai ruudullisen kankaan, joka väreiltään sointuu kauniisti yksiväriseen.

Pusero leikataan aivan tavallista paidan tai pyjaman kaavaa käyttäen, koska kappaleet ovat suorat. Hihat on valmistettu kahdesta kappaleesta kankaan säästämiseksi. Mallissamme on käytetty resoria hihansuissa, kauluksessa ja puseron liepeessä. Housujen lahkeeseen voidaan kiinnittää vetoketju tai resori. Pääasia on että puku on mahdollisimman helppo pukea ja riisua ja että pesu käy myös vaivatta. Silitystäkään ei juuri tarvita, jos emme väännä pukua kuivaksi. Pienten poikien puserosta on edullisinta tehdä aivan suora, jotta se peittäsi pyöreän vatsan.

Tällainen helppohoitoinen ja kestävä kotipuku on aivan yhtä kätevä tytöillä kuin pojillakin. Kotipukua käyttäen säästyvät sukkienpolvetkin kauemmin ehjinä. Tyttösten puvun kankaaksi valitsemme tietenkin jotakin väri-iloista ja pirteää puuvillakangasta.

Ryhdikkäät ja lämpimät talvipuuvillakankaat sopivat hyvin myös kotiasuihin. Vakosametti on tietenkin herttaista ja siinä on nyt yksiväristen ohella myös painettuja kuoseja.

Ison-siskon kotipuku noudattelee malliltaan hyvin paljon pojan kotipukua. Se on yhtä huolettoman suora ja mukava ja sitä somistaa samanlainen resori kauluksessa ja hihansuissa kuin pojankin pukua. Puvun materiaalina on vakosametti mainiota, sitä menee 3,5 m. Etu- ja takakappaleet ovat suorat. Ne voidaan myös leikata alas päin kapeneviksi. Rinnan kohdalla sisäänotot ja takana pieni kävelyhalkio. Kaula-aukon tulee olla kyllin suuri, jotta pää mahtuisi siitä lävitse. Pukua voidaan käyttää tietenkin myös vyön kanssa, mutta epäilemättä se on hauskin suorana.

NIMIKKOTYYNYJÄ KOKO PERHEELLE. Tyynyjä tarvitaan aina ja niiden valmistamisessa voidaan käyttää mielikuvitusta enemmän kuin tavallisesti. Jospa valmistaisimme pukinkonttiin nimikkotyynyt koko perheelle, lapsille omansa tyynysotaan ja leikkeihin, isälle autotyynyn ja äidille iloisen tyynyn sohvannurkkaan.

NIMIKKOTYYNYT KOKO PERHEELLE

Varmaankin joka perheessä on lapsilla taipumuksena viedä kaikki äidin sohvatyynyt leikkeihinsä. Niitä tarvitaan moniin autoleikkeihin ja tyynysotiin. Niitä kasataan lattialle lasten kutsuilla kun kuunnellaan uusimpia iskelmiä tai katsellaan televisiota. Entäpä jos näin joulun alla ratkaisisimme koko perheen tyynypulmat yhdellä kertaa. Valmistaisimme jokaiselle perheenjäsenelle oman nimikkotyynynsä. Lasten tyynyihin voimme vielä ommella lahjansaajan nimen suurin selvin kirjaimin. Näin eivät tyynyt mene sekaisin ja pienimmät oppivat tyynyistä lukemaan nimensä ja oppivat ensi kirjaimet. Värikkäät yksiväriset tai kirjavat tyynyt ovat sitäpaitsi hauskannäköisiä sohvannurkassa tai vuoteella. Tyynyjen valmistaminen on sitäpaitsi niin yksinkertaista että lapsetkin osaavat niitä tehdä. Kuvamme tyynyt on valmistettu sini- valkoruudullisista ryhdikkäistä ja kestävistä puuvillakankaista. Kankaan leveys on 90 cm ja sitä tarvitaan yhteen tyynyyn 60 cm. Tyynypussin lyhyellä sivulla on vetoketju, joten päällinen voidaan helposti irroittaa ja pestä.

VAUVAN PEITE JA MEKKO RUUSUFLANELLISTA

Suvun nuorin, pirteä $^1/_2$ vuotias veitikka saa jouluna jotakin oikein herttaista — ruusupeitteen ja mekon. Kangas on valkopohjaista ja ruusut ovat hennon vaaleanpunaiset. Ken epäröi antaa näin hempeän romanttista lahjaa, voi valita kankaaksi jonkin pallo- tai raitakuvioisen flanellin — valinnan varaa kyllä on.

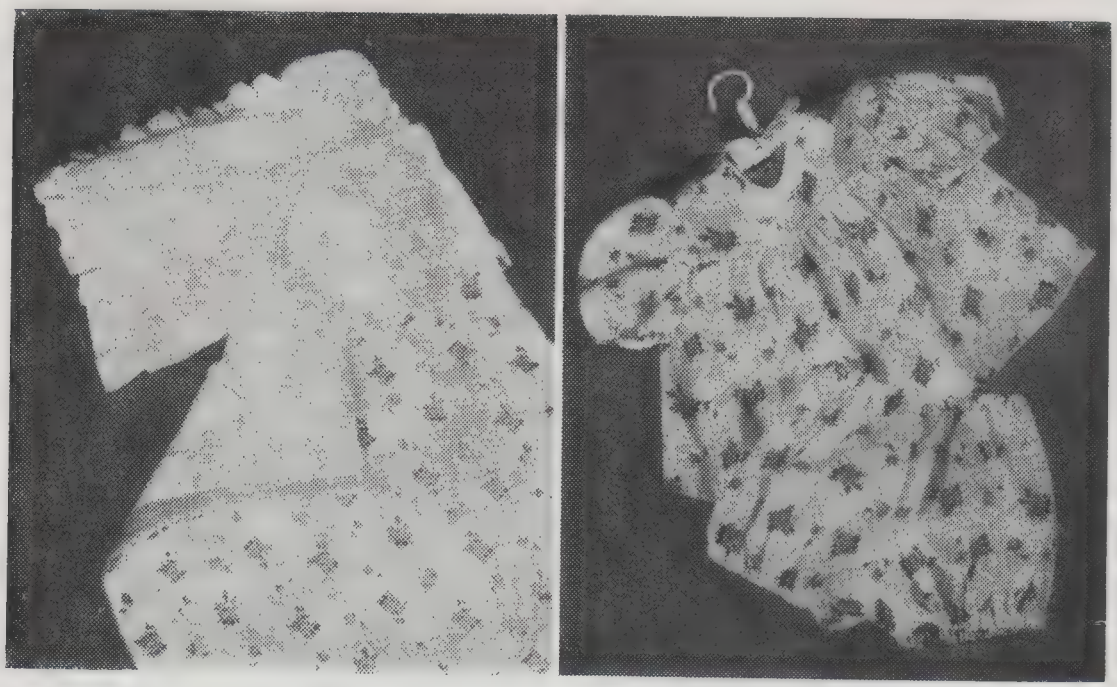

VAUVAN RUUSUPEITE JA MEKKO. Peite valmistetaan ompelemalla yhteen ruusukuvioinen ja yksivärinen vahva flanellikangas, väliin voidaan asettaa vielä vauvanvaippakangasta. Huokea ja viehkeä lahja.

Peite valmistetaan kaksipuoliseksi siten että toisella puolen on kuviollinen toisella puolen yksivärinen flanelli. Näin voidaan peitettä käyttää miten päin tahansa. Kankaiden väliin voidaan asettaa vielä vauvanvaippakangasta, jos halutaan peitteestä vielä lämpimämpi.

Ruusukuvioista ja yksiväristä flanellia menee kumpaakin 70 cm (leveys 70 cm). Kankaat neulotaan yhteen oikeat puolet vastakkain pussin muotoon. Pussi käännetään ja peite tikataan tavallisella koneompeleella muutaman kerran.

Flanellinen peite on vauvan käytössä varsin mukava, koska se on kevyt eikä hiostuta. Koko on myös sopiva sillä suurista huovista on vauvan korissa vain vaivaa. Peite on myös helppo pestä eikä sitä tarvitse juuri silittääkään, jos emme väännä peitettä pesun aikana turhaan. Ja mikä tärkeintä peite tulee hyvin huokeaksi. Olisi tietenkin mukavaa jos peitteitä olisi vauvan käytössä useampiakin, joutuvathan ne tämän tästä pesuun.

Päällislakanaan ja tyynyliinaan menee kangasta yhteensä 1,6 m. (leveys 70 cm). Ensiksi leikataan kankaan kummastakin hulpiosta n. 4 cm kaista lakanan ja tyynyliinan röyhelöä varten. Tyynyliinan koko on 35 x 27 cm. Vauvan litteä tyyny pysyy pussissa ilman mitään erikoista kiinnitystäkään. Vauvanlakanatkaan eivät saisi olla turhan isoja. Niitähän joudutaan usein vaihtamaan ja tällöin ovat suuret lakanat vain tiellä. Lakana ja tyynyliina ovat tässä valkoiset mutta yhtä hyvin voimme valita myös jonkin pastellivärisen, peitteen väreihin sopivan lakanakankaan.

Mekkoon ja housuihin menee kangasta 1,25 m (leveys 70 cm). Mekko on malliltaan klassillinen vauvan mekko, takaa halki, joten se on helppo ottaa päältä päiväunille mentäessä. Pehmeä puuvillaflanelli on vauvojen toivemateriaali, se ei ärsytä ihoa ja pesussa ei vaatetta tarvitse varoa.

ISOÄIDIN ESILIINA. Isoäiti ilahtuu varmasti reilunkokoisesta ja huolella valmistetusta esiliinasta. Kankaana on tässä violetti-valkoraidallista ginghamia. Kangasta tarvitaan 1,50 m. Esiliina on somistettu kapealla tereellä.

PIENI PAKKANEN ei tätä tyttöä pelota. Reipas retkeily- ja hiihtopusero on valmistettu tuultapitävästä ja vettähylkivästä puuvillapopliinista. Pusero suljetaan edestä vetoketjulla ja s'tä piristävät neulekaulus ja tikkaukset.

MONTA LAHJAA VALMIIKSI TUNNISSA

Niille, joilla on vähän aikaa, mutta jotka kuitenkin haluaisivat tehdä jotakin itse pukinkonttiin annamme muutamia vihjeitä "puolivalmisteista". Tarkoitamme enemmän tai vähemmän valmiita tavaroita, joita voi hankkia viime hetkellä ja loihtia niistä helposti hauskan persoonallisia lahjoja.

Nyt on saatavissa metritavarana ihastuttavia puuvillaisia pöytäliinakankaita, joista voi itse ommella

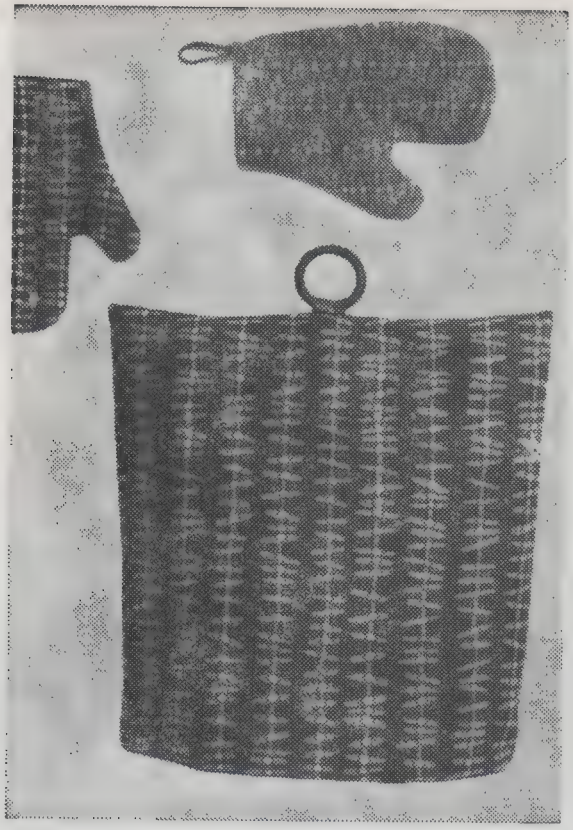

PIRTEITÄ PANNUMYSSYJÄ JA KINTAITA voidaan valmistaa myös painetuista puuvillakankaista. Kintaat ja myssy on vuorattu paksulla yksivärisellä flanellilla, joka sointuu päälliseen. Myssyssä on lisäksi vanukerros.

sopivan kokoisen liinan ja ehkä samalla myös lautasliinat tai iloiset tabletit samasta kankaasta. Kuka tahansa perheenäiti on iloinen tällaisesta joululahjasta. Pyyheliinat kuuluvat myös aina tervetulleisiin lahjoihin. Niitä voimme todellakin antaa muillekin kuin morsiamille tai vastanaineille. Kaikki perheenäidit isoäiti mukaanluettuna tarvitsevat silloin tällöin täydennystä liinavaatekaappiin. Ommelkaa pieni monogrammi, silloin lahjanne vaikuttaa persoonallisemmalta.

Nuorille äideille ja vauvoille voi olla vaikeaa keksiä lahjoja, sillä klassillisia kudottuja myssyjä ja nuttuja he saavat tavallisesti aivan liian paljon. Mutta aina tarvitaan muutama lakana- tai tyynyliina sänkyä ja vaunuja varten. Nyt on saatavissa hauskoja vauvanlakanapakkauksia, joissa on sievät koristenauhat. Jos haluaa olla vielä anteliaampi voi tämän lahjan täydentää ihanan pehmeällä puuvillahuovalla, jossa toistuu koristenauhan väri. Ja jos lakanaan ommellaan pieni monogrammi, tulee siitä aivan kotonatehdyn näköinen.

Iloisten esiliinojen, pannumyssyjen, patakintaiden ja -lappujen valmistaminen on myös hauskaa ja käy nopeasti. Nämä esineet valmistamme iloisista ja värikkäistä painetuista ja yksivärisistä puuvillakankaista. Todella käyttökelpoisen esiliinan tulee olla tukevaa puuvillakangasta. Yksinkertaisinta on ommella siihen yhtä leveä tasku kuin esiliinakin ja jakaa se keskeltä kahdella lähekkäin kulkevalla tikkauksella. Hieman yli metrin pala 70 tai 80 cm leveää kangasta riittää hyvin.

Ammatillinen iltakurssitoiminta

Syyskauden ammatillinen iltakurssitoiminta on ollut sangen vilkasta. Tarjolla olleista 29:stä kurssista pääsi alkamaan 24, ja oli niissä oppilaita ilmoittautuneina 618, joista kurssit suorittanee loppuun noin 580. Eniten suosittuja olivat hitsaustekniikan ja puhelinasentajan peruskurssit, joilla oppilaat oli jaettava kahdeksi rinnakkaisluokaksi à 30—40 oppilasta.

Kevätkauden allaolevasta ohjelmasta voidaan konepajatoimintaa silmällä pitäen suositella useitakin kursseja, kuten n:o 3, 7, 8, 10, 11. Edelleen laskentoja koneenpiirtämiskurssit n:o 1, 2, 9, sopivat myös usealle metallimiehelle. Naisten osalta jatkuvat pukuompelu- ja ruoanvalmistuskurssit yleensä täysin vahvuuksin, ja voidaan niitä suositella asiasta kiinnostuneille.

Lähemmät tiedot kurssien alkamisajoista ja ilmoittautumisista nähdään ensi vuoden alkupäivinä osastoille jaettavista virallisista ohjelmailmoituksista.

KEVÄTKAUDEN 1961 KURSSIT

		Tuntia
1.	Amm.laskento ja laskutikun käyttö	36
2.	Mittausopin, yleislaskun ja trigonometr. k.	30
3.	Viilaajan ammattitekniikka	40
4.	Automottoriasentajan perusk.	52
5.	Auton sähkölaitteet	24
6.	Jäähdytyskon. asennus- ja korjaustyöt n.	30
7.	Putkiasentajan perusk.	40
8.	Levysepän ammattiteknikka	30
9.	Koneenpiirtämisk.	46
10.	Hitsaustekniikan alkeet	40
11.	„ jatko	32
12.	Sähkötekniikan perusk.	30
13.	Kemian alkeet	30
14.	Rakennuspiirustust. tuntemis- ja lukemisk.	20
15.	TV-huoltajan perusk.	30
16.	Keskuslämmittäjän ja talonmiehen k. ...	30
17.	Keskuslämmityslaitosten öljylämmityslaitt.	24
18.	Puhelinasentajan perusk. II ..... n.	75

Paalijärven tietalkoot

Ojan kaivu rumpua varten käynnissä vas. Markku Helin, Simo Siiki, Vieno Merikanto, Kari Ahola ja Aleksi Röppänen

Aarne Tammisalo ja Kauko Hämäläinen tasaamassa tielle levitettyä soraa

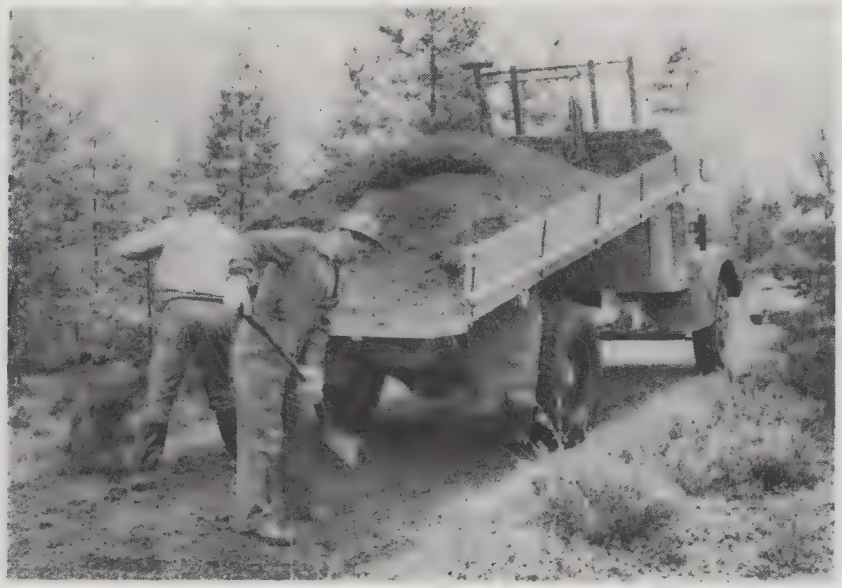

Niilo Eerola ja Yrjö Anttila levittävät kuorma-auton lavalta soran tielle

19.	Kenkäteollisuuden perusk. II	42	
20.	Graafisen alan oppilaskurssi, perusk. II	108	
21.	Verhoilutyön perusk.	36	
22.	Maalaajan perusk.	30	
23 a ja 23 b.	Pukuompelun perusk.	à	48
24 a ja 24 b.	„ jatko	à	42
25.	„ täydennys		42
26.	Naisten takkien valmistuskurssi		42
27.	Modistityön perusk.		45
28.	Ruoanvalmistuksen perusk.		49
29.	Radioasent. peruskurssi		30

Kursseihin n:o 3, 4, 7, 11, 15 ja 22 sisältyy 16—26 tuntia käytännöllistä harjoittustyöskentelyä. Kurssit 23—28 ovat luonnostaan puhtaasti käytännölliset.

VAINAJIA

AARNE HYVÄRINEN

Lokakuun 11 päivänä kuoli äkillisen sairauden murtamana metsätyönjohtaja Aarne Hyvärinen Kuhmoisista vain 49-vuoden ikäisenä.

Hyvärinen syntyi Sortavalan maalaiskunnassa maanviljelijän poikana. Jo nuorena hän antautui puutavara-alalle työskennellen aluksi Kuokkaniemen sahalla kotipitäjässään. Palveltuaan vielä Mainiemen ja Lauttaniemen sahoilla koneenhoitajana sekä puutavaran hankintatehtävissä, siirtyi Hyvärinen 17. 11. 1944 Tampellan Metsäosaston palvelukseen metsätyönjohtajaksi Kuhmoisiin, hoitaen tätä tehtävää kuolemaansa saakka.

Vilkkaana ja uusiin oloihin sopeutuvana henkilönä hän kotiutui nopeasti Kuhmoisiin, jonka luontokin monessa suhteessa muistutti synnyinseutunsa Sortavalan ympäristön luontoa.

Ystävällisenä ja tasapuolisena ammattimiehenä Hyvärinen saavutti toimialueensa metsänmyyjien ja metsätyöväestön luottamuksen. Hyvärisen vapaa-aikojen harrastuksiin kuuluivat ennenkaikkea kalastus ja metsästys. Hiihtourheilu ja kuorotoiminta kuuluivat niinikään hänen harrastuspiiriinsä. — Metsämiesten yhdistystoiminnassa hän oli kiinteästi mukana, toimien mm. Länsi-Päijänteen Metsä- ja uittotyönjohtajien yhdistyksen puheenjohtajana.

Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan puoliso ja kaksi poikaa.

Runsaslukuinen omaisten, ystävien ja työtovereiden joukko oli lokakuun 22 päivänä saattamassa Hyvääristä hänen viimeisellä matkallaan. Papinsaaren siunauskappelissa rovasti Kaarlehto siunasi vainajan ja syksyn viime lehtien putoillessa Hyvärinen laskettiin haudan lepoon pikkutyttärensä viereen Papinsaaren kalmistoon.

Kaunis kukkakumpu jäi osoitukseksi siitä, että perheen isä ja pidetty ihminen oli inhimillisesti katsoen liian varhain siirtynyt ajasta iankaikkisuuteen.

MARTTI MÄKINEN

Marraskuun 6 p:nä kuoli Tampellan konepajalta kuljetusmies Martti Rafael Mäkinen. Hän oli syntynyt 14. 10. 14 Messukylässä. Tampellan palvelukseen hän oli tullut puuhiomoon 3. 6. 47 siirtyen sittemmin 24. 7. 50 konepajalle 2G-osastolle raanankuljettajaksi.

NIILO KARVONEN

Lokakuun 27 p:nä kuoli Tampellan konepajan välivarastonhoitaja Niilo Viljami Karvonen. Hän oli syntynyt 6. 2. 1899 Muolaassa. Jo 17-vuotiaana oli hän lähtenyt Leningradiin työnhakuun, mutta ei löytänyt sieltä mieleistään työtä, vaan tuli takaisin Suomeen. Noin 8 vuotta hän oli työskennellyt eri sahoilla lastausmiehenä, kunnes oli itsekin halunnut yrittää eteenpäin ja perustikin 1927 oman ruoka- ja sekatavaraliikkeen Pölläkkälään. Hän osti tontin omakseen ja laajensi liikettään vähin erin ja olikin ennen talvisotaa vakavarainen liikkeenomistaja. Talvisota katkaisi miehen lupaavan uran ja saamillaan korvauksilla hän osti sitten Pispalasta talon asettuen siten perheineen Tampereelle asumaan. Jatkosodan aikoina aina v. 1945 hän palveli armeijan varikoilla työvälinevarastojen hoitajana, kunnes 4. 10. 45 hän siirtyi Tampellan konepajalle valuvarastonhoitajaksi. 27. 2. 59 sairastuttuaan vakavasti joutui hän sairaalaan, ollen noin vuoden halvaantuneena ja puhekyvyttömänä. Työssään hän oli erittäin ahkera ja tunnollinen omaten erinomaisen muistin, josta hänellä oli työssään paljon apua. Työtovereitaan ja puutteessa olevia lähimmäisiään hän oli aina valmis auttamaan. Harrastuksina hänellä olivat puutarhanhoito ja omakotitalon korjaustyöt. Työpaikallaan hän oli varastojen luottamusmiehenä. Vainajaa jäivät lähinnä kaipaamaan pojat perheineen sekä työtoverit ja ystävät.

JOHN VAPAALIITTO

Lokakuun 19 p:nä kuoli Lapinniemen eläkeläinen John Viktor Vapaaliitto. Hän oli syntynyt 11. 9. 75 Paimiossa. Lapinniemelle hän oli tullut 28. 2. 18 työskennellen seppänä korjauspajalla, kunnes 26. 8. 49 siirtyi eläkkeelle. Vainajaa jäivät lähinnä suremaan tytär ja poika perheineen.

Milloin olet suuresti kiusattu tai epätoivoissasi, niin muista, että ihmisen elämä on vain hetkinen ja että me kaikki ennen pitkää olemme vainajia.

Markus Aurelius

* * *

Ihminen on kuin kallio, kappale jähmettynyttä iäisyyttä. Jos sinulla on Aaronin sauva, niin lyö sitä, jotta siitä virtaisi jälleen iäisyyden vesilähde: iäinen, kuolematon sielu.

Carl Hauptmann

* * *

Ihminen ei ymmärrä edes elämää ja tahtoo tietää mikä on kuolema.

Confucius

SAVIMAJOISTA PALATSIN LOISTOON

Olga Salo kertoo
Egyptin matkaltaan

Olga Salo, taustalla Gizen sfinski ja pyramiidi. Näitä pyramiideja on 3. Korkein on farao Kheopsin rakennuttama, 136 m. Sfinski on hakattu kallioon ja on nykyään kokonaan kaivettu esiin hiekasta. Sen ruumis on 45,75 m pitkä, leijonan käpälät 15,25 m ja pää 9,15 m.

Suomalaiset ovat sotien jälkeen yhä enemmän suorittaneet retkeilyä naapurimaahamme Ruotsiin ja muihin pohjoismaihin. Hyvin paljon on järjestetty seuramatkoja Keski-Eurooppaan ja Välimeren rannalle, mutta matkustaa Egyptiin asti on jo harvinaisempaa. Näin kuitenkin on tapahtunut. Pellavatehtaan märkäkehräämön kehrääjä Olga Salo vieraili näet Egyptissä kuluneen vuoden aikana. Salon tytär on avioliitossa egyptiläisen tuomari Habib'in kanssa, asuen Egyptissä, Kairon kaupungissa. Perheessä on yksi lapsi n. 1½ vuotias Beatrig-tyttö. Tytär oli pyytänyt äitiään käymään luonaan. Kun sitten matkan järjestelyä ja sen toteuttamista koskevat asiat olivat kunnossa tuli siitä totta. Tampella Tänäänlehden lukijoilla lienee mielenkiintoista kuulla, mitä Olga Salolla on kerrottavaa matkaltaan.

Ennen kuin ryhdyimme haastattelemaan Saloa totesimme Maantieto kirjasta, että Egypti on oikeastaan polttavan kuuma autiomaa. Niilin laakso muodostaa sen lävitse ulottuvan jättiläiskeitaan. Valtakunnan virallinen kieli on arabian kieli. Uskonnoltaan egyptiläiset ovat muhamettilaisia. Noin puolet koko Afrikan puuvillasadosta saadaan Egyptistä. Suurin teollisuuskaupunki ja koko Afrikan suurin kaupunki on Kairo. Mutta antakaamme Olga Salon kertoa:

"Lähdin Tampereelta 20. 3. 60 rouva Hartikaisen kanssa. Hän matkusti myös Egyptiin, jotenka minulla oli matkaseuraa perille asti. Rouva Hartikainen oli jo aijemmin käynyt Egyptissä. Seuraavana aamuna lähdimme Helsingistä, Seutulasta Caravellekoneella ja ensimmäinen laskeutuminen oli Köpenhaminassa. Täällä vaihdoimme koneeseen, joka lennätti meidät perille, Kairoon asti. Seuraava laskeutuminen tapahtui Sveitsissä, Zürichin kaupunkiin. Matkaa piti välittömästi jatkaa mutta koneeseen sattunut vika aiheutti sen, että jouduimme täällä odottamaan 7 tuntia. Aika ei kuitenkaan tullut pitkäksi, meitä matkustajia kuljetettiin bussilla pitkin kaupunkia. Rouva Hartikaisesta oli minulle tuki ja turva. Hän oli kielitaitoinen. Meille tarjottiin illallinen hienossa hotellissa. Klo 21 sitten pääsimme lähtemään ja seuraava etappi oli Ateena, johon laskeuduimme puoleksi tunniksi. Ateenan yö oli hyvin pimeä. Kun Ateenasta sitten lähdettiin, olikin seuraava etappi matkamme loppupää — Kairo. Sinne kone laskeutui klo 7 aamulla.

Meitä oli odotettu Kairossa jo illalla, jolloin koneen tuloaika olisi ollut. Meitä ei ollut kukaan vastassa. Mutta asia selvisi mutkattomasti, sillä rouva Hartikainen soitti puhelimella tyttärelleni ja kertoi, että olemme saapuneet ja ajoimme nopeasti heidän

Mummu ja "Piia" puistossa

kotiinsa. Tyttäreni Brita on naimisissa egyptiläisen lakitieteen tohtori Habib'in kanssa. Heidän kotinsa sijaitsee Kairon Heliopolis-kaupunginosassa, 15 km lentokentältä. Tytär tulikin vastaan ja talonmies, hame päällä oleva mies, auttoi tavaroiden kantamisessa. Heidän kotinsa on 5-kerroksisessa kivitalossa, neljä huonetta, halli ja kylpyhuone. Rakennus on päältä kaunis, mutta sisältä ei ole niin siistiä kuin täällä kotimaassa olevat asunnot. Kun siellä taloon muutetaan, on keittiössä kiinteänä kalustona vain pieni tiskipöytä. Liesi on itse tuotava.

Tyttäreni tytär "Piia" oli juuri täyttänyt yhden vuoden. Lapsi oppi puhumaan kanssani suomea, josta lapsen isä sanoi, että hän ei ollenkaan ymmärrä lapsen puhetta, kun lapsi sitten puhui sekä kotikieltä että suomenkieltä.

Kun saavuin Egyptiin, oli siellä täysi kesä. Toukoheinäkuussa oli lämmintä yli 40 ° C.

Kukaan ei käyttänyt sukkia. Naiset olivat pukeutuneet hyvin elegantisti, hiukset erittäin kauniisti kammattuina. Kaikki kulkivat avopäin.

Köyhän kansan naisilla on musta puku, kantapäihin asti, pitkät hiat ja musta pitkä huivi. Yleisesti miehet eurooppalaiseen malliin paitahihasillaan, toisilla pitkä väljä takki, valkoinen tai raidallinen, päässä turbaani.

Ruoka käsittää yleisesti kasvisruokaa, lihaa vähemmän. Maitoa ei ole ruokapöydässä, vain olutta tai vettä. Ei ole mustaa leipää, vain valkoista. Perunat eivät olleet niin hyvälaatuisia kuin meillä. Hedelmät yleisesti jälkiruokana.

Egyptiläiset ovat hyvin vieraanvaraisia. Olin Aleksandrian palopäällikön kutsuilla ja siellä he olivat erittäin huomaavaisia minulle.

Teetä juodaan hyvin paljon. Kahvia vähemmän, jossa leipää ei ole paljon mukana.

Kun tiedustelimme Olga Salolta, oliko hänellä kenties ollut mahdollisuus siellä käydä sisällä jossakin tehtaassa. Hän jatkoi: "Kävimme rouva Hartikaisen kanssa eräässä merkillisessä tehtaassa. Meidät opasti sinne kaksi miestä, jotka toimivat oppaina ja tehtaaksi he sitä sanoivat. Se oli sellainen tiilirakennus, seinät verhoamatta ja niissä pienet ikkunat. Maa oli lattiana ja siellä sisällä oli neljät käsikangaspuut. Loimet kulkivat merkillisesti ja siellä kudottiin kaunista brogaardikangasta. Eräs kutoja, jota haastattelimme, oli vanha ukko. Näytti 80-vuotiaalta ja sanoi siellä kutoneensa yli 40 vuotta. Hän oli hampaaton ja hänellä oli aivan valkoinen tukka. Kuulimme oppailtamme, että hän oli sen "tehtaan" paras kutoja.

Samalla matkalla pääsimme näkemään 600 vuotta vanhan turkkilaisen saunan. Se oli 2-kerroksinen kivestä tehty rakennus. Siellä oli miesten sauna ja naisten sauna ja saunaa ympäröi ihana puutarha. Tämä oli ikäänkuin museo turisteille nähtäväksi. Rukoushallit olivat samassa rakennuksessa, naisten ylhäällä lehterillä ja miesten alhaalla. Saunassa oli kiuas ja lauteet.

(Olisikohan joku suomalainen esi-isä sen rakentanut tai vienyt idean. Haastattelijan arveluja.)

Kävimme myöskin eräässä käsityöverstaassa, missä valmistettiin sellaisia kauniita ikäänkuin seinälautasia, koristeita. Ne olivat kirkkaan kuparin värisiä. Yhden tällaisen valmistus kesti yhdeltä mieheltä 3 kk:n ajan. Pikkupoikia oli työssä tässä verstaassa useita ja he saivat palkkaa 9 piastaria viikossa.

Palkoista yleensä siellä ei Salolla ollut tarkkaa tietoa, mutta hän mainitsi, että Korkeakoulun opettajalla on palkkaa noin 40 000 mk kuukaudessa. Vuokra tuollaisesta kohtuullisesta asunnosta on noin 11 puntaa (mk 10 000:—)

"Vävyni sisarella on omakotitalo. Se on rakennettu tiilestä ja rapattu, 2-kerroksinen talo. Saunaa ei ole, vain kylpyhuone. Saunaa ei ole missään, paitsi se museo. Puutarha ympärillä, jossa kasvaa banaania, päärynöitä ja viinirypäleitä. Hyvin yleinen hedelmä on mango. Se on imelän makea. Sitä ei viedä ulos maasta."

"Juhannusaattona olimme saaneet kutsun Egyptissä olevaan Suomen lähetystöön Kairossa. Ministeri Aranti oli ne järjestänyt. Sinne oli kutsuttu satoja henkilöitä, diplomaatteja valkoisia ja mustia. Suomen lippu oli katolla. Vastaanotto oli hyvä. Aulassa ministeri ja rouva Aranti toivottivat tervetulleeksi. Siellä oli hyvin järjestetty paljon syötävää ja juotavaa. Suomalaisia nakkeja ja lihapullia. Mustat miehet valkoiset käsineet kädessä tarjoilivat. Suomalaisia oli siellä aika paljon. Mm. herrasväki Lehto ja Rantanen, tohtori Pukkila perheineen ym. Eräällä suomalaisella rouvalla oli maamme kansallispuku päällään. Se vaikutti hyvin hauskannäköiseltä.

Kerran teimme retken Suezille, Kairosta 125 km matkaa halki erämaan. Vain hiekkaa ja taas hiek-

TUHANSIEN JÄRVIEN JA VAAROJEN MAA

Kevät on edessä. Suomessa, tuhansien järvien ja "vaarojen" maassa, on jälleen aika, jolloin talven kahleet sulavat keväisen auringon lämmittävästä säteilystä. Aurinko ja kevätsateet heikentävät juuri nyt lukuisien järvien ja merenrantamiemme jääpeitteitä.

Mutta talven jäätiet ovat edelleenkin käytössä. Niin myös jokapäiväiset retket jatkuvat yli tutuksi käyneen jääkentän. Nyt on kuitenkin aika, jolloin on parempi varoa kuin katua, parempi lähteä kulkemaan virstaa väärään kuin uskaltautua vaaksankaan verran vaaraan.

Auringon sulattama jää on haurasta ja keväinen jäätie petollinen. Surulliset lehtiotsakkeet heikkojen jäiden uhreista kertovat järkyttävää kieltään, mutta nämä uutiset eivät useinkaan jokapäiväisinä meitä tarpeeksi hätkähdytä. Katsomme, että hukkumisonnettomuudet tähän vuodenaikaan eivät ole vältettävissä. Silloinkin, kun joku rakkaista lähimmäisistämme on joutunut onnettomuuden uhriksi, me vain alistumme kohtaloon ikäänkuin sille ei mitään voisi tehdä. Mutta näin ei saa olla. Meillä on mahdollisuus varoa — varoa vaaraa. Kieltäkäämme itse itseämme, kieltäkäämme toinen toistamme uskaltautumasta heikolle jäälle. Jo itsesäilytysvaiston, joka ihmisen vaistoista suurin, tulisi meidät tähän herättää.

JÄÄ PETTÄÄ KOKENEENKIN

Tarvitaan kokemusta ja paikallistuntemusta ennen kuin jäätietouden saavuttaa, mutta tällöinkin on muistettava, että jää pettää kokeneenkin. **Siltasulat, virtaisat paikat, kaislikot ja joenrantamat ovat näin kevätsäällä surmanloukkoja, joita on erityisesti syytä varoa.** Poikasten uhkaleikit keinuvilla jäälautoilla ovat jo menemistä suoraan vaaraan, joka varsinkin kotien olisi pyrittävä estämään.

Jos jäälle kuitenkin syystä tai toisesta joudumme ja jää tällöin pettää riippuu vaaran suuruus ennen kaikkea siitä, osaako asianomainen uida vai ei. Uimataito tällaisessa tapauksessa on parhain apu.

Uimataidottomalle jäihin putoaminen on perin vakava asia. Tavallisesti hän jo säikähdyksestä menettää voimansa ja mielenmalttinsa kun sitävastoin uimataitoinen säilyttää paremmin harkintakykynsä ja itseluottamuksensa. Niitä kumpaakin silloin tarvitaan. Jään pettäessä riippuu vaaran suuruus myös siitä, kuinka pitkä matka on vahvalle jäälle. On tietenkin heti pyrittävä takaisin lujaa jäätä kohti, siis sinne mistä on tullut. Kuitenkaan ei hyödytä heti yrittää jäälle pääsyä, sillä ei se märkää miestä kannata kun kerran on kuivan alta pettä-

---

kaa. Ilma oli kuuma. Olimme Punaisen meren rannalla. Se oli kuuma paikka. Paljasta jalkaa ei voinut hiekkaan laittaa.

Heluaani on se paikka nimeltään, jossa reumapotilaat käyvät itseään parantamassa. Olimme siellä yhtenä pyhänä. Siellä on parantavaa vettä. He pitivät siellä jalkojaan ja siellä oli suuri uima-allas jossa kävivät uimassa. Sitä vettä sai juodakin, se oli puhdasta.

Köyhä kansa asuu savimajoissa, olkia katolla. Ne olivat kaupungin syrjässä ja maalaiskyliä.

Minä näin suuria puuvillaviljelyksiä, maissi- ja riisivainioita, joissa viljelijät olivat työssään. Härkäparilla kynnettiin. Siellä oli suuria puuvillavarastoja, puuvillapaalia. Aasi on paljon käytetty vetojuhta. Se vetää suuriakin kuormia.

Aleksandriassa kävimme entisen kuningas Farukin palatsissa. Tänne on turisteilla sisäänpääsymaksu puoli puntaa (n. 450 mk). Poliisit seisoivat portilla. Oli hyvin mielenkiintoista nähdä suurta loistoa, kristallia ja kultaa, ihanat kylpyhuoneet, italialaisesta marmorista. Siellä oli kuningatar Narrimanin sänkykamari sellaisenaan kun hän sen oli jättänyt. Kruunaussali oli komea. Lamput kaikkia mahdollisia värejä. Tanssisalit erikseen, suuret peilit, punaiset verhot kertoivat loistosta. Hienot matot lattioilla. Eräällä kirjoituspöydällä oli Farukin allekirjoittama kirja, jossa hän sitoutuu jättämään kaiken. Tämä oli turistien nähtävänä.

Kairon korkeimmalla kohdalla on kirkkoa muistuttava rakennus, josta aukeaa laaja näköala yli kaupungin. Tämä on hyvin vanha rakennus. Yksi ovi on kokonaan kullasta. Kun tänne menee sisälle, niin laitetaan suuret tossut jalkaan. Siellä on suuret lehterit, katto monen väristä loistoa. Rakennus palvelee rukoustarpeita. Kerrotaan, että presidentti Nasser käy täällä rukoilemassa.

Ei ollut harvinaista, että ihmiset kadulla tai puistossa rukoilivat."

Näin kertoili Olga Salo Egyptin matkaltaan. Paljon hän oli nähnyt uutta tällä 5 kk kestäneellä matkalla.

Olga Salo on ollut pellavatehtaalla työssä yli 40 vuoden ajan, koko ajan märkäkehräämössä. Vuoden lopulla hän täyttää 65 vuotta. Nyttemmin sairauden takia hän jäi eläkkeelle 1. 11. 60 alkaen.

Samalla kun kiitämme haastattelusta toivotamme hänelle parasta mahdollista vointia edelleen. Kun oli tarkoitus, että tämä lehti lähetetään sinne Egyptiin, Salon tyttärelle rouva Habib'ille, niin toivotamme hänelle ja koko perheelle hyvää vointia täältä kylmästä Pohjolasta. Kotimaa, synnyinseutu muistaa tytärtään.

O. H.

nyt. On ensin hakattava nyrkeillä tai kyynärpäillä jäähän railoa niin pitkälle kuin se hyvin menee rikki ja vasta vahvan jään saavutettua hivuttaudutaan jäälle. On varovasti ryömittävä tai vieritettävä itseään kauemmas railosta ja vasta kun varmuudella on saavuttanut vahvan jään voi kohota seisaalleen, tällöinkään ei saa pysähtyä vaan on parasta nopein, kevyin sipsutteluaskelin juostava rantaa kohti ja lämpimään.

TUNNE JÄÄN KANTAVUUS

Kirkas, läpikuultava, tasainen jää on sitkeintä, mutta vasta 5 cm vahvuisena se kantaa miehen ja 15 cm vahvuisena miehen hevosineen. Valkoisen, läpinäkymättömän jään tulee olla vähintäin 10 cm:n paksun ennen kuin se varmuudella kannattaa miehen. Hauras kevätjää on petollisinta, tällöin 20 cm jää katsotaan kulkukelpoiseksi.

Jää on usein lumen peittämä, joten sen laatua on vaikea määritellä. Siksi jäällä liikuttaessa on otettava huomioon seuraavat näkökohdat:

Vaarallisimmat jääalueet ovat viemärien ja jokien suut, kaislikot ja virtapaikat. Ne jäätyvät huonosti kovillakin pakkasilla. Jäällä liikkuminen pimeällä ja sumussa on tahallista henkensä vaarantamista.

Älä urheile heikoilla jäillä — monasti on jää pettänyt.

MENETTELE NÄIN JÄÄLLÄ LIIKKUESSASI

Parempi "virsta väärää kuin vaaksa vaaraa". Parempi katsoa kuin katua. Tottunut jäällä liikkuja osaa käyttää seivästä tai lautaa monella tavalla hyväkseen.

Seiväs helpottaa avannosta auttamisessa ja se on myös hyvä apuväline jäällä kulkiessa. Asettuen laudan tai suksien päälle vatsalleen voi pelastaja jakaa painonsa tasaisesti yli heikon jään.

Epäile aina jään kestävyyttä — varo heikkoja jäitä

APUVÄLINEITÄ TARVITAAN

Varovainen keväisellä jäätiellä kulkija varaa jo lähtiessään mukaansa **jäänaskalit** tai **pari tukevaa naulaa**, jotka onnettomuuden sattuessa ovat verrattomia apuvälineitä avannosta pääsemiseksi. **Vahva sauva** on myös hyvä olla mukana ja vähänkään arveluttavalla paikalla on viisainta sananmukaisesti koettaa kepillä jäätä. **Parhain neuvo heikon jään kohdatessa on: kääntykää pois pettävältä tuntuvalta tieltä.** Hiihtoretkillä jäätä ylitettäessä on muistettava, että **suksisiteet on oltava auki,** suksisauvat ovat jäänaskalin veroisia, joten niitä on käytettävä jos vaaranpaikka kohtaa hiihtotiellä. Luistimilla ja potkukelkalla on heikkojen jäiden kohdalla tehtävä loivaa kaartoa vauhtia pysähdyttämättä.

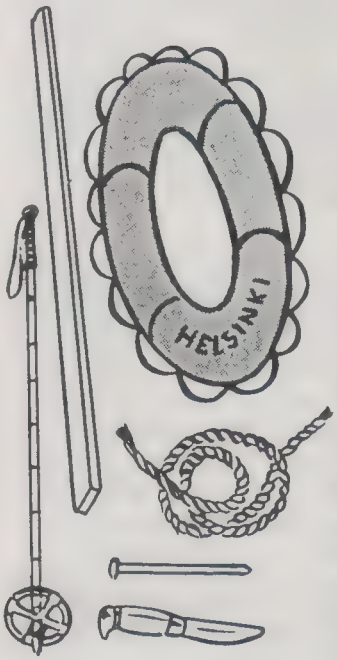

NÄMÄ VOIVAT PELASTAA SINUT

Jos — varovaisuudestasi huolimatta — joudut heikon jään uhriksi, voi jokin teräase, puukko, naula, suksisauva tms. olla pelastuksesi.

Jos on pakko lähteä jäälle, jonka kantokykyä epäilet, ota mukaasi tukeva keppi, suksisauva tai lauta. Tällä tunnustellen voit välttää jään heikot kohdat. Pelastustyössä on pitkä riuku, köysi, pelastusrengas tms. hyvänä apuna. Päällystakki tai takkikin on kättä pitempi apuväline. Varo menemästä liian lähelle avannon reunaa — jää voi pettaa Sinunkin allasi. Maltillisesti toimien voi itse pelastua heikoistakin jäistä ja järkevällä menettelyllä voidaan pelastaa ihmishenkiä heikon jään kuolemanvaarasta.

Sen, joka menee toista heikoista jäistä auttamaan on toimittava nopeasti mutta maltillisesti. Ei hyödytä hyökätä tyhjin käsin avannolle, sillä kerran murtunut jää ei enää kestä avannon lähellä. On pyrittävä tavoittamaan "kättä pitempää". **Seiväs, laudanpätkä, köysi** tai muu sellainen, jopa paremman puutteessa oma **takkikin** ovat avuksi. Vielä sittenkin, kun avannossa ollut on saatu vakavalle pohjalle, on hänen tilansa vaarallinen. Jääkylmä vesi on hänet jäykistänyt ja vieläkin pakkanen jäätää hänet pian ellei häntä saada suojaan. Keinotekoisen hengityksen antaminen on aloitettava viipymättä ja pelastetun tilaa on jatkuvasti tarkkailtava. Jos hengitys heikkenee on sitä autettava jälleen tekohengityksellä. Vaikkei mitään vaaraa näytä pelastetulla olevankaan, on tällaisissa tapauksissa aina kutsuttava lääkäri tutkimaan, olisiko kylmä kylpy sittenkin aiheuttanut jonkun vamman.

Kellään ei kuitenkaan saa olla niin kiirettä, että hänen välttämättä täytyisi oikaista epävarman jääalueen poikki. Jokaisen jäälle astujan on käytettävä tyyntä harkintaa ja osoitettava omakohtaista vastuuntuntoa. On muistettava, että onnettomuuden sattuessa voimme olla syyllisiä myös auttamaan tulevan lähimmäisemme hengenvaaraan.

Siksi muistutus Sinulle hyvä lukija: varo vaaraa — varo heikkoja kevätjäitä! — Tämä varovaisuus ei ole arkuutta vaan viisautta!

TEKOHENGITYKSEN ONNISTUMISEN EDELLYTYKSET

Hukkuneen lopullisesti jouduttua veden alle riittävät elimistön happireservit korkeintaan 2 minuuttia.

Hengityksen loputtua on pelastajalla aikaa korkeintaan noin 5 minuuttia. Koska hengityslamaannuksen ajankohtaa ei tiedetä ja poikkeustapauksia on runsaasti, kannattaa aina ryhtyä tekohengitykseen.

Jotta tekohengitys voisi onnistua, on kiinnitettävä huomiota seuraaviin seikkoihin:

1. Tekohengityksen antaminen on aloitettava heti onnettomuuspaikalla ja jatkettava taukoamatta mahdollisen kuljetuksen aikana. Tilaston mukaan onnistuvat henkiinherättämisyritykset 1 minuutin kuluttua (hengityksen lakattua) 97 %:ssa tapauksista, 5 minuutin kuluttua korkeintaan 25 %:ssa.
2. Hengitysteiden on oltava vapaat. Sormella tyhjennetään nopeasti suuontelo vieraista esineistä, limasta jne. ja kieli vedetään esille.
3. Hengitysteiden tyhjentyminen vedestä tapahtuu tavallisesti kyllin tehokkaasti jo silloin, kun pelastettava nostetaan vedestä, joten erikoiset tyhjentämisyritykset merkitsevät vain korvaamatonta ajanhukkaa.

Suusta-suuhun menetelmä:

1. Kun leuka vedetään eteen ja ylöspäin kielen tyviosa ja sen mukana kurkunpään kansi nousevat niin, että ilmatie aukeaa tajuttomalla potilaalla.
2. Tartu oikealla kädellä sivulta alaleuasta niin, että peukalo on suussa hammasrivin puolella ja muut sormet leuan alareunassa. Uhrin ollessa selällään vedä eteen ja ylös voimakkaasti!
3. Purista vasemmalla kädellä tajuttoman uhrin sieraimia kiinni. Jos kyseessä on pieni lapsi, ei tämä ole välttämätöntä, sillä silloin riittää suu peittämään myös nenän. Pidä tajuttoman pää hiukan taaksepäin taivutettuna.
4. Vedä keuhkot ilmaa täyteen ja puhalla kuvan osoittamalla tavalla tajuttoman keuhkoihin. Seuraa katseellasi, että rintakehä kohoaa ja muista nostaa oikealla kädelläsi jatkuvasti leukaa. Toista puhallusta kaksikymmentä kertaa minuutissa.

Suusta-suuhun menetelmän etuja ovat n o p e u s, lääketieteellisesti todettu t e h o k k u u s muihin kojeettomiin menetelmiin verrattuna ja hyvät käyttömahdollisuudet eri tilanteissa ilman apuvälineitä. Varjopuolena voidaan mahdollisesti pitää esteettisiä ja hygienisiä haittoja, mutta kun on kyseessä ihmishenki, kannattaa tehdä ratkaisu nopeimman ja tehokkaimman hengenpelastusmenetelmän hyväksi.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Totuus on, että halukkaimmin lykkäämme sellaisten tehtävien suorittamista, jotka sillä hetkellä tuntuvat meistä ikäviltä, vastenmielisiltä tai vaikeilta.

Kun meidän pitäisi suorittaa jokin sellainen tehtävä, touhuamme pienten asioiden parissa yrittäen pysytellä ahkerina, jotta meillä olisi jokin tekosyy lievittämässä omaatuntoamme.

Jonkin tehtävän pelkääminen ja lykkääminen saattaa väsyttää enemmän kuin sen tekeminen, ja tietoisuus edessä olevasta epämiellyttävästä asiasta saattaa vallata mielemme siinä määrin, ettemme pysty suorittamaan muitakaan tehtäviämme tehokkaasti.

Kukaan meistä ei pääse pakoon vaikeiden ja vastenmielisten tehtäviensä kiintiötä, ja olisi hyvä oppia mieluummin muiden kokemuksista kuin omistaan, etteivät tehtävät haihdu olemattomiin siten, että emme ole niistä tietävinämme.

Lopulta meidän täytyy kääriä hihamme ja käydä niihin käsiksi. Sillä välin kärsimme.

(The Royal Bank of Canada Monthly Letter)

* * *

Talousmies on henkilö, joka sanoo, mitä sinun pitää tehdä rahoillasi, sen jälkeen kun olet tehnyt niillä jotakin muuta.

(English Digest)

* * *

Robotissa on se ikävä puoli, ettei se voi koskaan katsella läpi sormiensa ja olla hiukan hyvänahkainen.

(Klensmed Österberg, Grönköpinsg Veckoblad)

- SAUKKOLA -

Pikapoimintoja Saukkolan äitikerhon 15-vuotistaipaleelta

Kun Työkeskus Saukkola perustettiin, heräsi ajatus niissä äideissä, joiden lapset jo kuuluivat Saukkolan johonkin kerhoon, perustaa äitikerho. Meillä äideillä ja kodeilla tulisi näet olla yhteyttä siihen perustavaan työhön ja toimintaan, mitä Saukkolassa harrastetaan. Niinpä sitten Saukkolan isännän Reino Järvisen kutsuttua meitä äitejä yhteiseen kokoukseen perustettiin äitikerho marraskuun 14 pnä vuonna 1945.

Yhteisestä sopimuksesta joka maanantai-ilta aloimmekin kokoontua Saukonmäki 27 pyöräsuojassa. Ahdasta siellä oli, mutta hyvä sopu sentään tilaa antoi. Huone oli jaettu kahtia seinällä, jotta siellä voisi kokoontua vaikkapa kaksikin kerhoa samana iltana ja niinhän siellä jatkuvasti tehtiinkin, koska kerhohuoneita oli niukalti. Monta hauskaa tapausta siellä näin ollen sattui. Väliseinän toisella puolella sijaitsivat yksinkertaiset keittovälineet, jotka olivat äitikerhon ahkerassa käytössä, sillä kupponen korviketta ei ollut pahitteeksi kerhoillan lomassa. Kaikki vanhemman ikäpolven ihmiset muistanevat ne vaikeat sodan jälkeiset ajat, jolloin ruoka oli kovin tiukassa. Meille sattui kuitenkin niin mukavasti, että eräs kerholaisistamme oli leipomossa työssä ja siten saimme toivottua lisäystä joskus aina korvikkeen kanssa pullan muodossa. Sellainen pula-aika pakotti monet omatoimisuuteen ja mikä olikaan sen hienompi ajatus, kun kerholaisemme Kanervan Anna hankki oikean väärentämättömän kutun. Annan kuttu ilahdutti antimillaan myös äitikerhon tarpeita, sillä tuntuihan ihan ylellisyydeltä laittaa kutun maitoa taikinaan leipoessaan. Annasta tuli myös ensimmäinen rahaasiain hoitaja huolehtien äitikerhon tuloista ja menoista. Korvikkeesta perimme pienen maksun siten kartuttaen vähän varoja, joilla saisimme ostaa erilaisia tarvikkeita myyjäisiä valmistellessamme.

Vakinaista kerhonjohtajaa ei meillä ollut, vaikkakin Aili Andelin (nyk. Salonen) meitä silloin ohjaili. Retkiäkin teimme ja reippailimme. Talvisin kävimme Pirttilässä ja matka suoritettiin kelkoilla tai suksilla. Vesitornin rantaan iltahämärissä ko-

Äitikerholaisia kesäleirillään Ruoveden Karkausniemessä

Äitikerhon ohjelmaan on kuulunut myöskin näytteleminen

koontui joukko reippaita äitejä pitkät takit ja hameet päällä. Ei ollut sellaisia hienoja anorakkeja, kuten on nykyään, jotka ovat muuten mitä käytännöllisimpiä ulkoiluasusteita. Varusteiden vaatimattomuudesta huolimatta näillä retkillä oli aina omat hauskuutensa ja ennen kaikkea se virkistys, minkä me äidit saimme, oli omiaan antamaan lisää voimia ja innostusta aloittamaan taas suurimerkityksellisen työnsä perheen piirissä.

Kesäisin retkeiltiin, jopa joukko äitejä vietti leirin merkeissä 2 viikon kesäloman Ruoveden Karkausniemessä, jossa silloin sijaitsi Saukkolan leiripaikka. Kyllä olivatkin äidit reippaita leiriltä palattuaan.

Uutta intoa ja tarmoa äitikerhoon toi myöskin se seikka, kun eräänä syksynä syystoiminnan alussa päästiin uusiin ja tilavampiin suojiin. Pieniksi muodostuivat nämäkin tilat, sillä Saukkolan toiminta sen kuin vain laajeni, mutta niin oli äitikerhokin mennyt eteenpäin.

Sisätoiminta oli hyvin vilkasta, milloin askarreltiin milloin pidettiin näytelmäiltoja, joita tosin pidettiin vain oman kerhon keskuudessa. Erään näytelmäillan äitikerho järjesti varojen kartuttamiseksi. Näytelmän nimi on jo jäänyt unhoon, mutta aihe liikkui nuorenparin kävelyn tunnelmissa ja esiintyjinä olivat: Saara, Anja, Hilja ja Aino. Vaikka huone oli pieni, mahtuivat sinne sentään sellaiset isot vanhanaikaiset lasten rattaat. Esitys sai raikuvat suosionosoitukset, sillä niin hienosti se meni. Myös arvokasta ohjelmaa on aina ollut kaikissa äitikerhon juhlissa. Isäntämme Reino Järvisen lisänä ovat iltojamme juhlistaneet pastorit Aaro Tolsa, Sigfrid Sirenius ja Topi Tarkka tässä muutamia mainitakseni.

Koska toiminta oli saanut jo näinkin laajat puitteet, täytyi valita myös kerhonjohtaja omasta keskuudestamme. Eeva Korpula siihen sitten yksimielisesti valittiin. Tuntuikin kaikinpuolin yhtenäisemmältä toimia, kun oli joku, jolla oli suurin vastuu muiden tukiessa häntä. Kaikissa toiminnoissa on aina ns. lamakausia ja niin oli meidänkin kerhossamme. Liekö siihen vaikuttaneet kotoiset kiireet ja ajan kehnous. Mutta aina se kuitenkin oli selvä asia, että aallon pohjasta seuraa aina nousu ja se "nousu-aika" on tuottanut hyvää hedelmää. Mimmi Saaren ollessa "remmissä" päätettiin yhteisesti, että kukin vuorollaan olisi kerhossa johtajana. Tämän toimenpiteen ajateltiin kannustavan kaikkia enemmän toimimaan yhteisen edun hyväksi. Näin jatkuikin useita vuosia Aino Laxin ollessa tosin useampiakin vuosia peräkkäin. Saukkolan silloisen toimintatarmoisen sihteerin Helvi Salosen "Brutuksen" toimesta järjestettiin monenlaisia vierailuja mm. Kyröskosken äitikerhon vieraina olimme ja esitimme siellä Kalevala-aiheisen näytelmän, jonka oli sovittanut "Brutus" ja Ida Maavirta.

Vierailuja teimme myös toisten työkeskuksien luo ja me taas kutsuimme heitä vastavierailulle. Näin on äitikerhojen toiminta ollut sellaista yhteistoimintaa. Yhteisillä koko maata käsittävillä äitien setlementtipäivillä, jotka ovat olleet aina kahden vuoden väliajoin, olemme myös olleet. Lahti, Kotka, Tampere, Kemi ja Pori ovat olleet nämä paikat. Kemissä käydessämme vierailimme Palosalmella tukkijätkiä tervehtimässä. Myös Ruotsin puolella kävimme, josta vain hauskat muistot ovat jäljellä.

Retkien jälkeen, vaikka tavallaan ollaan väsyneitä, olimme henkisesti kuitenkin virkeitä. Emme me nytkään laiskoja olleet, päinvastoin, sillä meillä oli muuttunut johtaja. Neiti Aune Hagman, taiteen ihailija kun oli, vei meidät taidenäyttelyihin täällä kotikaupungissamme. Hänen johdollaan kävimme aina Helsingissä saakka. Sielläkin tutustuimme eri nähtävyyksiin. Hänen johdollaan olivat myös kerhossamme erilaiset harrastustyöt käynnissä. Korinpunonta ja plastiikkatyöt olivat silloin ajankohtaisia, emmekä mekään tahtoneet olla "Pekkaa huonompia". Erilaisten esitelmätilaisuuksien lisäksi kiinnostivat meitä kauneudenjanoisia äitejä illat, joissa meille opetettiin kauniiden kukka-asetelmien tekoa.

Rahaa nämä kaikki tällaiset vaativat, mutta sitä keräsimme järjestämällä myyjäiset. Pariinkin ot-

Saukonmäen "KORTTELIKURNUTTAJIEN" toimintaa

Työkeskusliiton "Pärinäkisoissa" Lahden Harjulassa 17—18. 9. -60.

Kaksi meikäläistä mopedimiestä ajaa Tampereelta Lahteen 4:ssä tunnissa. Yksi meikäläinen "Mosse" varustettuna 3 tytöllä ja 2 pojalla selviää matkasta n. 2 tunnissa ja 14 meikäläistä varustettuna 8 moottoripyörällä jälkimmäisiä 10 min. nopeammin. Kahden "prätkän" teknillinen kunto ei edellyttänyt takana matkustajaa. Huutosakki kulki omia aikojaan junilla ja linja-autoilla.

Harjulassa oli ruokaa ja elokuvia. Kuvat esittivät kohtauksia Eläintarhasta (ihmisiä ja moottoripyöriä sekä joitakin autoja). Lisäksi esitimme itseämme ja muualta tulleet tekivät samoin. Itseään esittivät myöskin mukana kulkeneet autot, moottoripyörät ja mopedit. Eniten esiintyivät "Skodat" ja "Jawat". Mopedit toimivat kuiskaajina. Ohjaajana oli "Uti" Karukosken A-mallin "Hoppa" ja lavastajana Orastien "Ryysleri" vm. -28.

Möyhemmin illalla ajelimme kaupungilla (autoilla ja moottoripyörillä). Totesimme Lahden olevan toisella sijalla maamme kaupungeista. — Ensimmäisellä sijalla tapaamistamme vahtimestareista on tämän illan jälkeen ollut sikäläisen retkeilymajan vahtimestari. Häneen tutustuimme majoituspaikassamme.

"Antulle" kävi silloin illalla mukavasti. — "Me katteltiin Maken kanssa yhden torin laidassa seisovaa autojonoo ja sen ympärillä pyöriviä pollareita. Silloin sieltä ryykäs kaks' jätkää kauheeta vauhtia pakoon. Ne tuli suoraan meitä kohti ja pollarit ulvo meitä ottaan ne kiinni. Ne oli kuitenkin isoja raameja eikä me heti uskallettu. Yks, tukeva pollari tuli siihen kans, tönäs Mauken pois takaritsiltä, istu itte tilalle ja käski mun lähteen niitten jätkien perään. "Jahvetin" takapumput oli ihan pohjassa sen äijän painosta, mutta jakso se juuri ja juuri lähtee.

Ensteks mää ajelin melko varovasti, kun siinä oli paljo muutakin liikennettä, mutta se pollari käski ajaa aina vaan lujempaa. Mää aattelin että antaa mennä sitte sen omalla vastuulla, muttei kukaan tullu kumminkaan päälle. Se poliisi nääs nosteli lapaansa pystyyn sieltä peräritsiltä, ja joka puolella alko vinkuun jarrut. Ihmiset katteli suu auki meirän menoo ja sillon musta rupes tuntuun, että tämmönen meno kuuluu mun vuosimalliini.

Me oltiin vähältä saada ne jätkät kiinni, mutta silloin ne oikas äkkiä yhteen puistoon. Sillä kohdalla oli joku liikenneympyrä, mutta me ajettiin suoraa yli vaan. Rotvallin kohdalla pumput huito pohjaan, enkä mää meinannu pysyä sarvissa kiinni. Onneks me kumminkin päästiin ehjänä siitä yli.

Sitten ajettiin pitkin jalkakäytäviä, ja lopuks sen puiston nurmikoita, että rapa lensi. Me oltiin taas ihan lähellä niitä jätkiä, kun se puisto loppu ja alko jyrkät rappuset alaspäin. Se pollari karju mulle sieltä perästä, että anna mennä alas vaan. Kun en mää kuitenkaan heti ajanu niin se hyppäs pois ja katto niitä rappusia tarkemmin. Sitten se onneks rauhottu, puuskutti p . . . sti ja rupes kyseleen, ett tuliks "Jahvettiin" mitään. Mitään ei ollu kumminkaan tullu. Sitten se alko naureskeleen, sano paljon kiitoksia ja lähti lopuks nosteleen jonnekin." —

Myöhemmin majapaikassa keskusteltiin tapauksen johdosta. — "Olisit vetäny asfaltin ryppyyn heti kärkeen . . . !" — "Voi veljet, jos mää olisin ollu "Jahvetin sarvissa kiinni . . . !" — "Olisit ajanu niitä rappusia alas! Sillo'n olisit saanu valtiolta uuden pyörän. Kyllä niitten olis ollu pakko se sulle hankkia . . . !" — — —

Jatk. siv. 54.

---

teeseen saimme Lapinniemeltä kankaita, joista sitten tehtiin myyjäistavaroita (suurkiitokset rva Visalle). Myyjäiset osoittautuivat hyväksi rahan keräämiskeinoksi, joita äitikerho vieläkin harrastaa. Varojamme olemme myös jonkin verran käyttäneet Saukkolan nuorisokerhojen työntukemiseen. Kerran pari soittokunnalle ja johonkin palkinnon hankintaan. Hilja Tuhkasen ollessa raha-arkun vartijana, silloin kyllä markka venytettiin soikeaksi. Vaikka annettiin sieltä sentään vähän matka-avustusta, jotta kaikki vähävaraisimmatkin pääsivät matkoille mukaan. Hänen jälkeensä luovutettiin raha-asiat Senni Niemiselle hyvillä evästyksillä, ja hän onkin hoitanut niitä suurimman osan kerhon toiminta-aikana.

Muita kerhomme johtajia ovat olleet Aino Lax ja Eeva Korpulan ym. aikaisemmin mainittujen lisäksi Meri Sneck, joka toimii nykyäänkin kerhon johtajana. Nykyään on kerhomme niin laaja, että pöytiä pitää lisätä, jotta kaikki mahtuisivat töitänsä tekemään. Vilkasta ja paljon antavaa on tämä 15-vuotta täyttänyt äitikerho monelle kerholaiselle ollut. Sydämen asia on ollut myös monta kertaa nuoria kohtaan, jotka kerran jatkavat meidän tehtäviämme suuremmalla innolla ja ehkä paremmalla järjenkin voimalla. "Yhteen hiileen puhaltaminen tuo suuremmat tulokset!"

Äitikerhon täyttäessä tämän 15 vuottaan oli meillä arvokas ilta Impilinnassa tätä pitkää taivalta juhlistamassa, jonne oli saapunut myöskin toisista kerhoista onnittelijoita, joille Saukkolan äitikerho lausuu kiitoksensa.

Eeva Korpula

Saukkolassa PÄRISEE

1. Tilanne pyöräverstaalla: Vas.: Rali, Kyöpry, Antu, Imi, Pulin, Pelli, Hessa, Miksa ja Ape
2. "Tiritoinen" ja uusi palkinto-pyörä
3. Tässä vaiheessa ei "Antu" enää kuullut "Kyöpryn" ja "Imin" neuvoja
4. "Imi", "NSU" ja "Pepsa'
5. "Pelli" lähtöviivalla
6. Juhannuksena Haukkasaaressa

SAUKONMÄEN ...

Jatkoa sivulta 52.

Aamulla herättiin sekä siivottiin miehet ja huoneet. Sitten viilattiin "Nusuun" uusi virta-avain ja tehtiin "Velmuun" säilykepurkista uusi kaasuttajan kansi. Näihin kahteen tärkeään teknilliseen osaan olivat jotkut yön aikana niin ihastuneet, että pelastivat ne tuleville sukupolville. Sen virta-avaimen olisi kyllä omistajakin voinut korjata illalla taskuunsa, mutta kaasuttajan kansi on jo vähän eri juttu.

Harjulassa oli aamullakin ruokaa sekä ratamestari. Siellä suoritettiin myöskin kilpailukoneitten katsastus, josta meidänkin koneemme saatiin onnellisesti läpipuhutuiksi. Vähän tämän jälkeen alkoivat varsinaiset kilpailut.

Ensin ajettiin nopeusrajoitusalueella rajoituksen mukaisesti. Sitten vilkaistiin karttaa, keskinopeustaulukkoa ja kelloa. Todettiin, että vauhtia oli parannettava.

Ensimmäisen tarkastusaseman jälkeen oli vauhtia jälleen lisättävä melkoisesti. Tämä ei kuitenkaan ottanut onnistuakseen, koska käytettävissä olevat tiet eivät vastanneet vaadittua kilpailunopeutta. Oli nyrkin kokoista kiveä, oli puunjuurta, saviliejua ja vesilammikoita, kurveja sekä mäkiä Kaikki oli muuten niin kuin olla pitikin mutta tarpeeksi kovaa ei vain tahtonut päästä.

Jokaisen tarkastusaseman jälkeen yltyi vauhti. Ensin mentiin lujaa, sitten vielä lujempaa. Lopulta ajettiin niin paljon kuin uskallettiin ja toisin paikoin niin lujaa kuin päästiin. Jotkut ajoivat vieläkin hurjemmin, koska tielle ilmestyi mahtavia jarrutus-, kurvaus- ja jopa kaatumisjälkiäkin.

Tässä vaiheessa kilpailu muutti lopullisesti luonnettaan. Seuraamalla edellä ajaneitten jälkiä, sekä puihin ja maitolavoille "ajoja" kovaäänisesti seuraamaan nousseita pikkupoikia, selvisi oikealle tielle vallan mainiosti. Kun vielä perunapelloilla olleet ihmiset kerääntyivät tienvarsille istuskelemaan, voi huoletta laittaa kartan ym. varusteet taskuunsa, siirtää takapäänsä peräpukille, nojata leukansa tukevasti ohjaustankoon ja alkaa tuijottaa tosissaan mittaria. Tunnelma oli todellakin hieman kiireinen.

Hyvin kuitenkin lopuksi kävi. Kukaan ei loukkaantunut pahemmin, eivätkä ajokitkaan kärsineet sanottavia vaurioita. Kaikki ajajamme sijoittuivat sitä paitsi palkinnoille, Ristosen Timo jopa voittikin mopedisarjan, joten "messevä" maku näistä kilpailuista jäi kaikille sentään mieleen.

"NSU" vm. -32 intoutui vielä vanhoilla päivillään tässä sekalaisessa seurueessa niin, että otti mittariinsa nopeuden 100 km/t. Sitä se ei todistettavasti ole tehnyt ainakaan 20 vuoteen. Tämä seikka selittynee osaltaan raikkaan kylmähkön ilman ansioksi, mutta "Imin" "Monarkki" suoritti urotyön, jota ei selitä millään. Se nimittäin pysyi kasassa koko matkan ajan. Kaikki tämän laitteen ennestään tuntevat olivat täysin ymmällä tämän mahdottomuuden edessä. Omistaja yritti kuitenkin saada asian omaksi ansiokseen, ja kertoi tehneensä ennen lähtöä "pyörälle" täyskorjauksen uusimalla kaikki rautalangat.

YLEISSIVISTYSTÄ

(jatkoa edelliseen)

Meillä ei ole mitään erikoista "Pärinäkerhoa", vaan jokainen Saukkolan toimintaan muutenkin osallistuva on tervetullut joukkoomme. Nyt talviaikaan kunnostelemme pyöriä 2 iltana viikossa askartelupajassa, jonka Saukkola ystävällisesti käyttöömme luovutti. Kaikki muu onkin kohdaltamme oikeastaan loistavasti, mutta erilaatuisista koneistamme johtuen tuntuu työkalujen puute joskus melko vaikeana. Lämmintä ja valoa on riittämiin, ainoastaan tilaa tahtoisimme hieman lisää, jotta voisimme palvella entistä suurempaa joukkoa omassakin piirissämme.

Meillä on tällä kertaa työn alla 8 moottoripyörää sekä Mv./"Nallen" uskollisesti palvellut voimanlähde. Useimmat pyörämme sekä "Nallen" "Tampella"-moottori saavat täyskorjauksen, joten joudumme melko perusteellisesti tutustumaan moneen erilaiseen koneeseen.

Järjestämme myöskin silloin tällöin luento- ja elokuvatilaisuuksia, joihin toivomme entistä runsaampaa osanottajajoukkoa. Erikoisesti haluamme kiittää "Pena" Ristimäkeä, jonka puoleen olemme oppineet huolissamme kääntymään, emmekä juurikaan turhaan.

Kevätpuolella olemme aikoneet syventyä varsinaiseen ajotekniikkaan. Suunnitelmiimme kuuluu myöskin tutustuminen Tampereen ympäristöseutuihin mahdollisimman perusteellisesti. Ohjelmaan otettaneen lisäksi kartan lukemisen ja maantiesuunnistuksen, liikennesääntöjen, nopeusarviointien ym. seikkojen harjoittelu erikoisesti sitä silmälläpitäen, että seuraavat "Pärinäkisat" ovat nähtävästi Tampereella. Emme aio osallistua turisteina näihin kilpailuihin. Pääasia on tietenkin ajaa paljon, oikein ja mahdollisimman halvalla.

"Eläintarhan-ajoa" seuraamaan on tarkoituksemme myöskin mennä. Samalla tutustumme Helsinkiin ja muihin tällä matkalla sivuutettaviin kaupunkeihin. Oikeastaan tämä aikomuksemme liittyy osana suureen "3-vuotissuunnitelmaamme", jonka pääteemana on ajatus käydä kaikissa Suomen kaupungeissa lähimmän 3 vuoden aikana. Ensi kesänä on haaveenamme tutustua Suomenlahden rannikkokaupunkeihin sekä Savoon. Olemme ajatelleet n. 10 päivän matkaa, jona aikana ajaisimme 2.000—2.500 km. Toivotaan, että suunnitelmasta tulee tosi!

Pepsa

Liikemies kysyy toiselta: — Etsittekö parhaillaan kassanhoitajaa?

— Etsin kahtakin — entistä ja uutta.

(English Digest)

* * *

Toimituksen lähetti astui pienen maaseutulehden kaikkein pyhimpään ja sanoi: "Täällä on eräs kulkuri, joka sanoo olleensa ilman ruokaa kuusi päivää."

"Tuokaa hänet sisään", sanoi päätoimittaja. "Jos saamme selville, kuinka hän on menetellyt, voimme julkaista lehteä vielä viikon."

(English Digest)

AIVOTYÖTÄ JÄTKILLE!

Hyvät Herrat alakansakoulun ja asevelvollisuuden väliltä. Vai pitäisikö sanoa: Arvoisat Jätkät!, sillä sen nimityksenhän olette Pohjolan reiluilta tukkijätkiltä itsellenne ja toisillenne lainanneet, koska haluatte mielellänne olla miehekkäitä miehiä ettekä lapsellisia lapsia. Mutta oletteko tulleet ajatelleeksi, ettei pelkkä jätkän nimen itselleen ottaminen vielä mitään miehekkyyttä osoita — enempää kuin savuke suupielessäkään. — Se savukehan on teillä pelkkää lapsellisuutta. — Miehekkyyttä osoitetaan reilulla ja rehdillä käytöksellä, lapsellisuutta lapsellisilla ajatuksilla ja teoilla — sekä myös ajattelemattomuudella.

Otetaanpa pari esimerkkiä. Käytte usein ja mielellänne elokuvissa ja istutte runsaslukuisina urheilukilpailuiden katsomoissa. Molemmissa tilaisuuksissa on myös runsaasti teitä vanhempaa väkeä, aikuisia ihmisiä. Miten te heidän silmissään käyttäydytte? Reilusti ja miehekkäästikö?

Miehekkyyden merkiksikö jätätte hatun päähän elokuvateatterin katsomossa? — Pikemminkin se on naisellisuutta, sillä naisethan istuvat elokuvissakin hattu päässä.

Miehekkyyttä osoittaaksenneko kieputte tuoleillanne ja pidätte yllä äänekästä mekastusta? — Mutta sehän ei ole edes lapsellisuutta vaan vauvamaisuutta. Pikkuvauvathan kieppuvat ja jokeltelevat äänekkäästi kirkossakin.

Miehekkyyttä osoittaaksenneko osallistutte räikeästi ja äänekkäästi filmin tapahtumiin? — Mutta sehän on kaikkein tyypillisintä lapsellisuutta. Pikkulapsethan eivät eroita totta ja leikkiä toisistaan, vaan elävät itse mukana tapahtumien keskuksessa. Ellette voi hillitä itseänne, olette ilmeisesti pikkulapsen tasolla.

Miehekkyyttäkö osoitatte hohottamalla äänekkäästi aivan sopimattomissa kohdissa. — Mutta sehän osoittaa vain, että ette ymmärrä elokuvan juonesta vielä mitään. Niin pienten lasten on parasta katsella vain piirrettyjä piloja. Niissä saa nauraa, missä kohdin tahtoo, vaikka ei katsomaansa ymmärtäisikään.

Entä urheilukilpailuiden katsomoissa, miten siellä käyttäydytte? Onko mielestänne reilua ja miehekästä nauraa hohottaa ja osoittaa äänekkäästi vahingoniloa jonkun kilpailijan epäonnistuessa? — Ellei sellainen käyttäytyminen ole täydellistä reilun urheilu- ja kilpailuhengen puutetta, niin sitten se on vain suurta tyhmyyttä ja lapsellisuutta, joka kansainvälisten kilpailuiden ollessa kysymyksessä koituu koko kansamme häpeäksi.

Onko tämä liian vaikeatajuista? — Kuka ei näin yksinkertaisia ja selviä asioita ymmärrä, niin hänen kohdallaan ei kai voi muuta, kuin antaa vuosien kulua ja odottaa lapsen varttumista.

VIP

VAADIMME "OIKEUTTA — —"

Ammatillinen internationaali, joka nyt on saanut YK:n siunauksen, on jo ensimmäisestä maailmansodasta lähtien vaatinut "oikeutta" työhön, "oikeutta" korkeampaan elintasoon, "oikeutta" vähimmäispalkkaan ja supistettuun työviikkoon, "oikeutta" "kohtuullisiin hintoihin", "oikeutta kollektiivisiin työehtosopimusneuvotteluihin, "oikeutta" sairaus-, vanhuus- ja työttömyysvakuutukseen.

Nämä "ihmisoikeudet" poikkeavat tosiaankin omistusoikeudesta, rakentuvatpa ne suorastaan sen kieltämiselle. Nämä "vapaudet" eivät ole kaikkien kansalaisten nauttimia oikeuksia. Ne ovat erityisiä etuoikeuksia, joista pääsee osalliseksi tietty osa väestöstä muun kansan kustannuksella.

(Paul L. Poirot "The Freeman"-lehdessä)

* * *

KORKEIDEN VEROJEN VAHINGOLLISUUS

Tulolähteenä on progressiivista verotusta ilmeisestikin yliarvioitu. Jos tätä taustaa vasten verotukseen käytetään tarkkaa kansantaloudellista tarkastelutapaa, on aihetta vakavasti asettaa kysymyksen alaiseksi, painaako progression valtiolle tuottama taloudellinen voitto todella enemmän kuin ne tappiot, joita se kiistämättä aiheuttaa yhteiskunnalle jarruttaessaan kansantulon nousuvauhtia.

(Göteborgs Handels- och Sjöfartstidning)

* * *

Olemme useissa tilaisuuksissa osoittaneet, kuinka monilla tahoilla ulkomailla, esimerkiksi Englannissa ja Länsi-Saksassa, on alennettu veroja. Kansainvälinen kehitys on selvä. Veroja ei koroteta, vaan niitä alennetaan. Eräänä syynä tähän kehitykseen ovat maiden pyrkimykset sopeutua kiristyvään kilpailuun, jonka kuutos- ja seitsikkomaiden markkinat tuovat tullessaan.

Ensimmäisenä Pohjolan maana on Tanska nyt lähtenyt verojen alennuslinjalle. Tanskan sosiaalidemokraattinen pää- ja valtiovarainministeri on esittänyt ehdotuksen, joka tietää tuntuvia veronalennuksia. Ehdotuksen mukaan paikkakuntavähennyksiä korotettaisiin, valtionveron progressiota lievennettäisiin ja omistusveroa alennettaisiin. Veronalennusten painopiste on 18.000 — 25.000 kruunun tulojen kohdalla. Jo nyt on Tanskan verorasitus keveämpi kuin Ruotsin.

Ehdotetut alennukset lisäävät eroa entisestään. Kuinka kauan kestää, ennenkuin kohden alhaisempia veroja käyvä kansainvälinen kehitys pääsee vaikuttamaan meidänkin maassamme ja tekee lopun siitä korkeiden verojen politiikasta, joka maassamme on ollut vallalla sodasta lähtien?

(Sunt Förnuft)

Vuosia täyttäviä

EMMA SINERVO 90 VUOTTA

Marraskuun 8 p:nä täytti Lapinniemen kutomon ent. rullaaja Emma Sinervo 90 vuotta ollen tiettävästi kolmas lapinniemeläinen, joka on saavuttanut tämän kunnioitettavan korkean iän.

Rouva Sinervo on syntynyt Mouhijärvellä. Joulukuun 3 p:nä v. 1902 hän tuli Lapinniemen kutomon pupinaamoon, jossa työskenteli alun neljättä vuosikymmentä siirtyen eläkkeelle 27. 12. 1933. Uskollisen ja pitkäaikaisen palveluksensa perusteella hän sai Tampella-mitalin tehtaan 50-vuotisjuhlan yhteydessä v. 1947. Merkkipäivän johdosta antoi yhtiö hänelle kukkakorin.

ALEKSI KYTÖNEN 60 VUOTTA

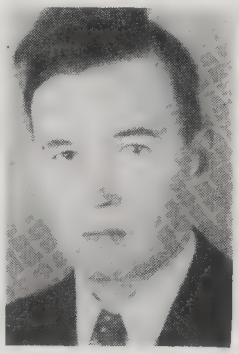

Tammikuun 28 p:nä täyttää 3A-osaston kursooja Aleksi Edvard Kytönen 60 vuotta. Hän on syntyjään tamperelainen ja Tampellan palvelukseen hän tuli 4. 9. 22. Kursojan taitoa vaativan työn hän aloitti 12. 10. 25, jossa ammatissa hänet tunnetaan erittäin tunnollisena työntekijänä. Harrastuksista Aleksilla varmaan on ensimmäisenä shakkipeli, jossa hän on menestyksellä edustanut Tampellan shakkikerhoa. Myös aamiaistuntisin ottaa Kytönen mittaa alan taitajista työtovereitten piirissä. Kaunis omakotitalo Messukylän Viialan alueella on myös Kytösen vapaa-aikojen aherruksen tuloksena.

Sodistakaan hän ei ole säästynyt, vaan jo nuorukaisena hänkin joutui v:n 1918 pyörteisiin ja vv. 1941—42 oli Aleksi taas rintamamiehenä.

Tampella-mitalin 25-vuoden palveluksesta hän sai v. 1956. Sydämelliset onnittelumme ja vastaisen menestyksen toivotuksemme nuorekkaalle merkkipäivän viettäjälle.

PAAVO TURKIA 50 VUOTTA

Joulukuun 13 p:nä täytti levyseppä Paavo Bendhard Turkia 50 vuotta. Hän on syntynyt Joutsenossa. Lapsuus- ja nuoruusvuotensa hän vietti Karjalan puolessa työskennellen metallialalla. Ollessaan työssä Imatran voimalaitostyömaalla sai hän siellä työskenteleviltä Tampellan asentajilta vihjeitä siirtyä tänne Hämeeseen. Niinpä Paavo jättikin lapsuutensa kotiseudut ja siirtyi Tampellan konepajan kirjoihin 14. 8. 37. Täällä sitten aukenikin hänelle erittäin vaiherikas ura. Etevänä ammattimiehenä hänet pian huomattiin, ja niinpä hän joutui matkatöihin, jotka muutaman vuoden taukoa lukuunottamatta ovat jatkuneet. Lukematomat ovat ne voimalaitostyömaat, joissa Paavon ammattitaitoa on hyväksi käytetty.

Työtoverien keskuudessa hänet tunnetaan rauhallisena ja huumorintajuisena kaverina. Niinpä työtoverit ja ystävät esittävätkin lämpimät onnittelunsa perhelehtemme yhtyessä onnittelijoihin, miehen ikään ehtineelle!

WILLIAM PIRTTIJOKI 50 VUOTTA

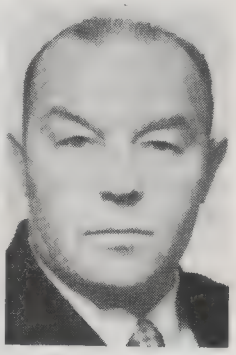

4. 12. 1910 syntyi Ikaalisissa torpparinpoikana William Pirttijoki, sittemmin yksitoistapäisen lapsikatraan viidentenä vesana.

Hänen lapsuusaikanaan kuluttivat pojat housuntakamuksiaan kiertokoulun pulpeteissa ja jatkokoulua käytiin iltaisin raskaiden peltotöiden ohella.

Varsinaiset elämän seikkailut alkoivat 16-vuotiaana tukinuitossa Aureen reitillä ja Hämeenlinnan vesillä. Vihdoin heitettiin ankkuri Tampereen rantaan ja siitä alkoi sitten vakavampi elämä Pyynikintorin Autohuollon suojissa.

Talvisodan tykkimiespäivien jäätyä historiaan jatkuivat autotyöt Lohjalla. Sitten alkoivat jälleen "rajakahinat" Williamin omaan tyyliin mukaeltuna seuraavasti:

Aluksi kahinoitiin Kannaksella ja vähän muuallakin ilman suurempia vaurioita, mutta aina ei näissä touhuissa muistettu, että aseita pitäisi käsitellä varovasti, niinpä sai Williamkin tästä omakohtaisia kokemuksia. Huolimattomasti asettaan käytelleen "Aleksin pojan" luodista lensi sirpale Williamin silmäkulmaan, eikä sitä ehditty ottaa pois, kun tuli niin kova kiire Lappiin "siskonmiehiä" saattelemaan. Vasta v. 1944 kun "liittoutuneiden kansakuntien" voitto oli varmistettu, otettiin sirpale pois Oulussa ja sankarimme lähetettiin sairasjunassa paperossilaatikon kanteen präntätyn osoitelapun keralla Tampereelle.

Sotatyöt muuttuivat sitten sotakorvaustöiksi Tampellassa valimon puhdistusryhmässä. Nyt nähdään iloinen veikkomme TU-osastolla "Smirklaus ja menslaus-tehtävissä".

Omaa kaskumestariansa onnittelevat hymyssä suin TU-osaston työnjohtajat ja työtoverit.

PAAVO HIETALA 50 VUOTTA

Paavo Hietala on syntynyt Ruovedellä 9. 12. 1910. Musiikki ja sen harrastaminen on ollut läheistä Hietalalle jo lapsuudesta lähtien. Nuoruusvuodet 14—17 ikävuoteen kuluivat tämän jalon harrasteen opinnoissa Riihimäen sotilassoittokunnassa. Tällöin sai nuori soitto-oppilas sekä teoriassa että käytännössä perus-koulutuksen musiikin vaativalle alalle. Olosuhteiden vuoksi ei musiikkialasta muodostunut kuitenkaan varsinaista elämäntehtävää, joten toimeentulon eteen oli tehtävä työtä kokonaan muilla aloilla. Musiikista tuli kuitenkin Hietalalle moniksi vuosiksi pääasiallisin vapaa-ajan harrastus eri soittokunnissa ja orkestereissa. Työpaikat vaihtuivat useaan otteeseen aina vuoteen 1947 saakka, jolloin Hietala tuli työhön Tampellan konepajan levyosastolle. Nykyisin Hietala työskentelee TU-osastolla turbiinin juoksupyörän siipien hiontatöissä.

Nykyään kun musikaaliset harrastukset ovat jääneet sivummalle tunnetaan Hietala innokkaana kirjallisuuden ystävänä. Kirjojen parissa tuntee Hietala saavansa samaa henkistä tyydytystä kuin aikoinaan musiikista arkipäivän monasti raskaidenkin ponnistelujen vastapainoksi.

Työnjohtajat ja työtoverit onnittelevat merkkipäivänä avuliasta ja rehtiä työtoveria.

VEIKKO NIKANDER 50 VUOTTA

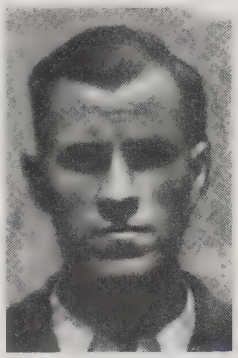

Tammikuun 4 p:nä 1961 täyttää tarkastaja Veikko Nikander 50 vuotta. Hän on syntynyt Tampereella 4. 1. 1911.

Vuonna 1929 hakeutui nuorimies Veikko Nikander Tampellaan viilaajan oppilaaksi E-osastolle. Opissa olo jatkuikin sitten v:n 1931 loppupuolelle. Tällöin konepajalla vallinnut huono työllisyys johti siihen, että hän erosi Tampellan palveluksesta.

Ollen eri työnantajien palveluksessa, kuten Tampereen Kaupungin Sähkölaitoksella, Takon Paperitehtaan korjauspajalla jne., tuli Nikander vuoden 1935 loppupuolella takaisin viilaajaksi E osastolle työskennellen tällä erää vuoden 1938 loppupuolelle, eroten jälleen yhtiön palveluksesta. Tämän jälkeen hän siirtyi Jyväskylään Valtion Tykkitehtaalle työskennellen täällä vuoden 1940 kevätpuolelle. Täältä Nikander palasi 3:nnen kerran Tampellan konepajan palvelukseen, joka onkin sittemmin jatkunut edelleen.

Aluksi hän työskenteli viilaajana yläverstaalla, siirtyen 6A-osastolle 29. 8. 42. 7A-osastolle hän siirtyi 28. 8. 50 palaten takaisin 6A:lle työkaluviilaajaksi 28. 3. 51. Nikander siirrettiin 23. 4. 56 tarkastajaksi 6A-osaston tarkastamoon, missä hän edelleen hoitelee tehtäviään. Yllä kirjoitetun perusteella voimme todeta Veikko Nikanderin olevan monipuolisen ammattinsa taitajan.

Elämänkoulu hänen kohdallaan ei ole ollut niitä helpoimpia. Niinpä sodassa ollessaan sai hän muistokseen horjuvan terveyden, jonka kanssa on saanut taistella vuodesta toiseen vaihtelevalla onnella. Tunnemmehan kaikki konepajalla "tohtorin", jonka puoleen käännymme, jos roskia tai smirgelin siruja silmiimme menee, aina valmiin auttajan.

On luonnollista, että vapaa-ajan harrastuksia on Nikanderilla ollut moninaisia. Teemmekö väärin, jos asetamme kalastuksen etusijalle? Tunnemme hänet luonnon ystäväksi ja tästä johtuu, että juuri kalastus on eräs niistä harrastuksista, joka pitää miehen vireänä. Kun Tampellaan noin 12 vuotta sitten perustettiin kalakerho, niin voimme kerhon pöytäkirjoista nähdä Veikko Nikanderin liittyneen kerhon jäseneksi alusta alkaen ja on hän edelleenkin tarmokkaasti mukana. Hän on toiminut kerhon puheenjohtajana noin 10 vuotta, pyytäen kuitenkin eron johtokunnan jäsenyydestä 3 vuotta sitten. Kala-Pirkat r.y:hyn on hän myös kuulunut Tampellan kerhon kautta, ollen aikoinaan sen johtokunnassa sekä toimien myös puheenjohtajana useana vuonna.

Asunto-Osakeyhtiö harrastukset ovat myös olleet Nikanderin toiminnan kohteena. Noin 10 vuotta sitten, kun Tampellan rintamamiehet perustivat oman asunto-osakeyhtiön, oli Nikander yksi niistä perustajajäsenistä, joka valittiin yhtiön rakennustoimikuntaan. Vuonna 1952 syksyllä olikin sitten Asunto-osakeyhtiö Kalevanlinnan peruskiven muuraus. Koko yhtiön olemassaoloajan on Nikander kuulunut johtokuntaan paria vuotta lukuunottamatta.

Älkäämme unohtako kenties tällä kertaa Nikanderin lähempänä olevia harrastuksia, nimittäin kesämökkiä ja moottorivenettä. Moottorin pitää pelata loistavasti silloin, kun Veikko nappulasta painaa ja ottaa suunnan Näsiselällä olevaa Humppilan nokkaa kohti.

Esimiehet ja työtoverit sekä varmaan laaja ystäväpiiri yhtyy sydämellisiin onnentoivotuksiin 50-vuotismerkkipäivänäsi. Näihin onnitteluihin liittää Tampella Tänään omansa.

KATRI VIRTA 50 VUOTTA

Tampellan konepajan työntekijä, siivooja Katri Emilia Virta täyttää 13. 1. 1961 50 vuotta. Hän on syntynyt 13. 1. 11 Pirkkalassa. Tampellan palvelukseen hän tuli v. 1955 siivoojaksi 6A-osastolle ja työskentelee edelleen samalla osastolla pyrkien antamaan oman panoksensa osastomme puhtauteen ja järjestykseen sekä tehden tämän osastollamme hyvin tunnetun tempperamenttinsa mukaisesti.

Aikaisemmin hän on työskennellyt Suomen Gummitehtaalla. Hänen luonteensa tuntien, joka käsityksemme mukaan perustuu reaaliselle tosipohjalle, osaa hän suhtautua asioihinsa sillä ainoalla oikealla tavalla. Tätä juuri tarvitaan sellaiselta henkilöltä, jonka pyrkimyksenä on, että asioiden pitää olla oikeassa järjes-

tyksessä. Nyt ne jälleen ovatkin järjestyksessä, kun Katri on saanut asuntonsa hänelle rakkaaksi käyneeltä Pispalanharjulta. Siellä hän tuntee itsensä onnelliseksi, missä raikkaat tuulet puhaltavat ja kaunis luonto avautuu nähtäväksi päivätyön jälkeen.

Parhaimmat onnittelumme!

Työtoverit

TYYNE HEINONEN 50 VUOTTA

50 vuotta täytti 3. 12. 60 kuivakehräämöstä punoja Tyyne Heinonen. Hän on syntynyt Ikaalisissa, mistä jo nuorena 16-vuotiaana neitosena hakeutui kaupunkiin tullen Tampellan pellavatehtaan palvelukseen 26. 4. 27 kuivakehräämöön punojaksi. Tätä tehtävää hän onkin, muutamia tilapäisiä siirtoja lukuunottamatta, hoitanut kiitettävällä ahkeruudella ja täsmällisyydellä jo yli 30 vuotta. Onpa häneltä riittänyt aikaa muuhunkin kuin vain pelkkään leipätyöhön, sillä harrastuksia häneltä ei puutu. Lähinnä hänen sydäntään ovat kaiketikin olleet hengelliset asiat. Niinpä monet Petsamon lapsista muistavat hänet hartaana pyhäkoulun opettajattarena.

Toivotamme parhainta onnea päivänsankarille!

KYLLIKKI HILTUNEN 50 VUOTTA

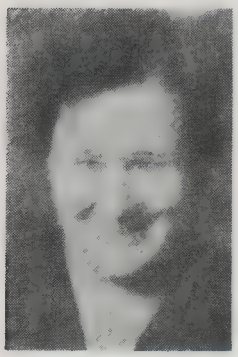

Marraskuun 23 p:nä täytti 50 vuotta märkäkehräämön rengaskehrääjä Eva Kyllikki Hiltunen. Hän on syntynyt Vilppulassa. Pellavatehtaan palvelukseen hän tuli toukokuun 8 p:nä 1928 kuivakehräämöön, ollen aluksi säättiläisenä ja vaakaajana. Kehrääjänä hän työskenteli sitten 2. 11. 39 asti, jolloin siirtyi Finlaysonin palvelukseen. Sil loisista työolosuhteista johtuen hän hakeutui uudelleen Tampellaan ja pääsikin kutomoon 2. 12. 42 työskennellen kutojana 26. 2. 47 saakka. Oltuaan vielä välillä Suomen Trikoon Sukkatehtaalla ketlaajana hän jälleen tuli pellavatehtaan palvelukseen 29. 5. 51 aluksi kuivakehräämöön ja sittemmin 7. 10. 52 märkäkehräämöön, jossa edelleen työskentelee. Hän taitaa myöskin märkäkehräämön siipikehrääjän ammatin.

Kyllikki Hiltusen harrastuksista on kaiketi laulu lähinnä hänen sydäntään. Jo nuoresta pitäen hän on harrastanut laulua. Monet vuodet hän on kuulunut Tampellan naiskuoroon ollen aktiivisesti mukana kuoron toiminnassa, nykyään sen johtokunnan jäsenenä. Suomen Trikoossa ollessaan kuului Hiltunen sikäläiseen sekakuoroon. Nyttemmin hän kuuluu myös Tampereen Työväen naiskuoroon.

Ammattiosaston toimintaan hän on ottanut osaa ollen nykyään Kutoma- ja Neuletyöväen Liiton Tampellan osaston johtokunnan jäsen.

Lausumme parhaat onnittelumme nuorekkaalle toimen ihmiselle!

OSKARI PIETILÄ 50 VUOTTA

Oskari Pietilä on syntynyt Sahalahdella 7. 1. 1911. Niinkuin monet muut sen ajan pojat, joutui Oskarikin jo varhaisnuoruudessaan tekemään tuttavuutta työn kanssa, yrittämään toimeentuloa omin käsin. Tilapäistöiden jälkeen teki nuorukaisen mieli metallitöiden pariin. Niinpä metallimiehen ammatin aakkoset tuli opittua reiluna sepänsällinä Keskisen verstaalla Lempäälässä. Nuori mieli vei jälleen eteenpäin kohti Tamperetta ja täällä hän päätyi "ison masuunin" leipiin v. 1935. Aluksi kului 8 vuotta lähetysporukassa, mutta jälleen tempperamentti veti eteenpäin miestä verstaan sisäpuolelle. Täällä aluksi Oskari hoiteli prässiä, josta lähtivät monet paperi-, kupari- ym. valssit.

Edelleen pyrki tarmokas mies eteenpäin ja päätyi alaverstaalle aarporaajien kunniakkaaseen kaartiin v. 1948.

Tämän historiikin sisään mahtuu myös Oskarin kohdalla molemmat sodat. Vapaa-aikoinaan hoitelee Oskari rintamamiestontille Ruotulaan rakentamaansa omakotitaloa. Omaan ammattiliittoonsa järjestyneenä metallimiehenä antaa Pietilä myös oman rehdin panoksensa yhteiseksi hyväksi.

Työtoverit esittävät miehen ikään päässeelle pidetylle toverille parhaat onnittelut!

EINO HAUHIA 50 VUOTTA

Poraaja Eino Erkki Hauhia täyttää viisikymmentä vuotta 22. 1. 61. Hän on Karjalan poikia, syntynyt Kirvussa, jossa vietti nuoruutensa, kunnes tulivat sotien ankarat vuodet ja kotiseutu oli jätettävä. Tampellan palvelukseen hän tuli 23. 12. 41 lentomoottoriosastolle. Sieltä hän siirtyi alatyöpajalle, jossa edelleenkin työskentelee poraajana.

Hauhia tunnetaan rauhallisena ja itseään korostamattomana miehenä, jonka vapaa-ajat kuluvat suurelta osaltaan perheen piirissä.

Erilaiset karjalaisten järjestämät kanssakäymiset ovat olleet hänen sydäntään lähellä. Myös avantouinti ja talvikalastus ovat kuuluneet hänen harrastuspiiriinsä.

Työtoverit ja työnjohtajat onnittelevat nuorekasta viisikymmenvuotiasta.

TORSTI SÖDERLUND 50 VUOTTA

Joulukuun 22 p:nä täyttää maalari Torsti Edvard Söderlund 50 vuotta. Hän on syntynyt Ulvilassa, josta jo nuorena muutti Tampereelle. Täällä hän hakeutui maalarin taitoa vaativaan ammattiin työskennellen aluksi mm. Maalausliike Ekberg Oy:ssä n. 10 vuotta sekä muutamissa muissa Tamperelaisissa liikkeissä. Tampellan rakennusosaston maalaustöihin hän tuli 5. 5. 51 toimien nykyään peiteosaston kirjoissa. Sydämelliset onnittelumme!

TOIVO VILENIUS 50 VUOTTA

Joulukuun 22 p:nä täyttää 50 vuotta levyseppä Toivo Antero Vilenius. Ensimmäisen päivänsä ja joulun hän näki valkenevan Messukylässä, nykyisen työpaikkansa läheisyydessä. Jo nuorena alkoi veri vetää rautakouran ammattiin, eikä kestänytkään pitkää aikaa, hyväoppinen kun oli, saavutti hän itselleen pätevän ammattitaidon. Tätä taitoa hän on joutunut osoittamaan Tampellan lukuisilla asennustyömailla samoin kuin verstaallakin työskennellessään.

Nuorempana tämän huumorintajuisen miehen harrastukset liikkuivat urheilun parissa, mutta sodan jälkeiset vapaa-ajat kuluivat omakotitalon rakentamisessa Ruutanan kovin karikkoiselle tontille. Nyt miehen ikään ehdittyään ja vaikeaan korvasairauteen sairastuttuaan on harrastukset vapaa-aikoina supistuneet melkein "töllöttimen" katselemiseen.

Onnittelumme 50-vuotiaalle.

KALLE SUNELL 50 VUOTTA

Joulukuun 14 p:nä täytti levyseppä Kalle Sunell 50 vuotta 1G-osastolla. Hän on syntynyt Tampereella. Jo nuorukaisena hän meni työhön Attilan kenkätehtaaseen, työskennellen siellä 21 vuotta. Sotavuosien jälkeen hän sitten vaihtoi alaa, tullen konepajalle 16. 8. 46. Siitä se sitten aukenikin Kallen metallimiehen ura jatkuen edelleen.

Nuoruudessaan hän oli innokas jalkapalloilun harrastaja kuuluen Järvensivun Kisan joukkueeseen. Monet ovat ne sarjapelit, joihin Kalle vuosien kuluessa otti osaa. Myös voimistelu kuului hänen harrastuspiiriinsä. Muista hänen harrastuksistaan mainittakoon kalastus. Lukuisat ovat ne järvet Tampereen ympäristössä, joissa Kalle on käynyt pilkkinsä kanssa ahventa narraamassa.

Työpaikallaan hänet tunnetaan reipaana ja erittäin tunnollisena ammattimiehenä.

Parhaimmat onnittelut 50-vuotiaalle!

Työtoverit

AINO SALMINEN 50 VUOTTA

Joulukuun 29 p:nä täyttää Lapinniemen kehräämön vetokoneen käyttäjä Aino Amanda Salminen 50 vuotta. Hän on syntynyt Parkanossa. Lapinniemen kehräämöön hän tuli 6. 4. 1937 karstankäyttäjäksi. Oltuaan välillä 4 vuotta poissa hän 13. 11. 44 tuli entiseen työhönsä karstaamoon, josta myöhemmin siirtyi nykyiseen työhönsä vetokoneen käyttäjäksi.

Rouva Salminen tunnetaan työtovereittensa keskuudessa ahkerana ja sopeutuvana. Työ on aina ollut hänellä etualalla. Vapaa-ajan harrastukset ovat kohdistuneet lähinnä perheen ja kodin piiriin.

Parhaat onnittelut merkkipäivän viettäjälle.

KANTA-TAMPELLA

90 vuotta

Niemi, Matilda, synt. 31. 12. 70 Kangasalla. Tullut Tampellan palvelukseen 3. 2. 22 työskennellen koneiden puhdistajana karstaamossa, kunnes 15. 7. 44 siirtyi eläkkeelle.

80 vuotta

Saarela, Anna, synt. 7. 12. 80 Virroilla. Tullut Tampellan palvelukseen 16. 10. 19 työskennellen häkilässä sekä esikehruussa, kunnes 15. 8. 44 siirtyi eläkkeelle.

Nironen, Allan Walfrid, synt. 23. 1. 81 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 6. 1. 07 konepajalle työskennellen piirtäjänä, kunnes 31. 12. 53 siirtyi eläkkeelle.

75 vuotta

Lastenmäki, Emma Lydia, synt. 3. 1. 86 Vesisahdella. Tullut Tampellan palvelukseen 30. 5. 11 työskennellen kehrääjänä kuivakehruussa, kunnes 1. 2. 49 siirtyi eläkkeelle.

Järvinen, Johannes, synt. 10. 1. 86 Orivedellä. Tullut Tampellan palvelukseen 8. 12. 08 konepajalle, työskennellen parin vuoden keskeytystä lukuunottamatta maalarina, kunnes 4. 4. 57 siirtyi eläkkeelle.

70 vuotta

Hellman, Jenny Matilda, synt. 10. 12. 90 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 27. 7. 05 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 1. 7. 53 siirtyi eläkkeelle.

Lehtinen, Toivo Artturi, synt. 10. 12. 90 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 13. 1. 31 työskennellen levyseppänä levyosastolla, kunnes 15. 3. 52 siirtyi eläkkeelle.

Laine, Uuno Vihtori, synt. 19. 12. 90 Hämeenkyrössä. Tullut Tampellan palvelukseen 28. 4. 16 työskennellen valkaisijana valkaisussa, kunnes 1. 8. 52 siirtyi eläkkeelle.

Kettunen, Jenny Matilda, synt. 7. 1. 91 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 14. 8. 19 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 1. 4. 58 siirtyi eläkkeelle.

Kanerva, Kalle Johannes, synt. 8. 1. 91 Tampereella. Tullut Tampellan palvelukseen 24. 4. 03 työskennellen pieniä poissa oloja lukuunottamatta yhtämittaisesti yli 50 vuotta, jääden eläkkeelle vuonna -56.

Lehtosalo, Alma, synt. 6. 1. 91 Koskella Hl. Tullut Tampellan palvelukseen 5. 2. 06 työskennellen kutojana kutomossa, kunnes 15. 3. 52 siirtyi eläkkeelle.

60 vuotta

Videman, Elsa Josefiina, synt. 26. 12. 00 Ruovedellä. Tullut Tampellan palvelukseen 13. 4. 21 työskennellen kehrääjänä märkäkehräämössä, kunnes 1. 10. 52 siirtyi eläkkeelle.

50 vuotta

Luhtala, Saara, synt. 8. 12. 10 Orivedellä. Tullut Tampellan palvelukseen 5. 2. 58 työskennellen rakennusosastolla edelleenkin.

INKEROINEN

NESTORI SALMI 70 VUOTTA

Eläkeläinen Nestori Salmi on synt. Elimäellä 3. 2. 1891. Vanhemmat muuttivat Inkeroisiin hänen ollessaan 3-vuotias. Tampellan palvelukseen Salmi tuli ensimmäisen kerran 13-vuotiaana. V. 1910 hänen kiertolaiselämänsä varsinaisesti alkoi lähdettyään rakennustöihin Helsinkiin. Täältä matka sitten jatkui Suomenlahden saarien linnoitustyömaille, mm. Makelon linnakkeelle. Tallinnassa tuli myös työskenneltyä jonkin aikaa ja sieltä jatkui työnhaku silloiseen Pietariin, jossa työskenteli aina vallankumouksen aattoon vuoteen 1917 asti. Suomeen siirtyminen tapahtui Pitkärannan kautta ja työmaa siirtyi Nurmeksen seutujen metsäsavotoille. Savonlinnan seuduilla tuli vietettyä vuodet 1918 ja 1919. Tämän jälkeen kiertelevä elämä yhä jatkui, jonka aikana pohjoisin työmaa oli Rovaniemellä Pohjan-hovin rakennustyömaa. Hiljalleen tuli vaellettua jälleen etelään ja takaisin Kymenlaaksoon. Ensin Myllykoskelle ja v. 1939 hän siirtyi Tampellan palvelukseen, missä työ alkoi ulkotyöosastolla betoni- ja rakennustöissä. Paperitehtaan korjauspajan betonimiehenä hän työskenteli 5 vuotta jääden eläkkeelle 1. 6. 1954.

Eläkevaarin rauhallista "iltapuhdetta" Nestori Salmi viettää Tampellan asunnossa. Merkillinen yhteensattuma on siinä, että asunto on juuri se sama, johon Salmi lapsuudessaan vanhempiensa kanssa 67 v. sitten muutti.

Elämän ihmeellinen ja laaja rengas on kuroutunut jälleen yhteen. On palattu siihen, mistä lapsena alettiin. Lapsuuden leikkitanner on sittenkin se paras paikka maailmassa.

Onnittelemme kovaa maailman koulua käynyttä eläkeläistä hänen merkkipäivänään.

ALFRED AARNIO 70 VUOTTA

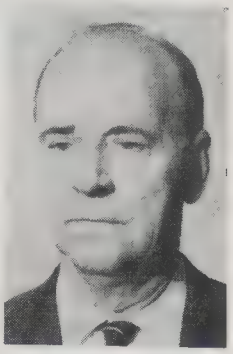

Eläkkeellä oleva työnjohtaja Alfred Aarnio on synt. 10. 2. 1891 Pyhtäällä. Hän tuli Tampellan Inkeroisten tehtaitten palvelukseen 18. 7. 1917, työskennellen rakennusosaston maalarina. Heti sotien jälkeen muodostettiin tehtaan asuinrakennusten korjausosasto, jonka työnjohtajaksi Aarnio nimitettiin.

Pitkäaikaisesta uskollisesta palveluksestaan A. Aarnio sai tunnustukseksi Tampella-mitalin jo sen esimmäisessä jaossa vanhan tehtaan 75-vuotisjuhlien yhteydessä.

Helmi—maaliskuun vaihteessa 1958 vietettiin Tampellan virkailijakerhossa pieni juhlahetki työnjohtaja A. Aarnion jäädessä silloin yhtiön eläkkeelle 40 vuotta kestäneen palveluksen jälkeen. Vanhuuden päiviään A. Aarnio viettää omistamassaan omakotitalossa Inkeroisissa.

Yhdymme onnittelemaan pitkän päivätyön suorittanutta miestä hänen merkkipäivänään.

ALARIK WIDEN 70 VUOTTA

Eläkkeellä oleva työnjohtaja Alarik Widen on synt. 21. 1. 1891 Kemiössä. Hän tuli Tampellan metsäosaston palvelukseen metsätyönjohtajaksi 1. 9. 1926 Tätä ennen A. Widen oli palvellut työnjohtajana Kymin Lauttausyhdistyksessä, Kotkan tukinostoyhtiössä ja Puutavarayhtiö Kymmene Ab:ssä. Widen'illä olikin pitkä kokemus takanaan metsäalalta, kun hän tuli Tampellan Inkeroisten tehtaitten kuorimo-osaston mestariksi 20. 10. 1933. Hän sai Tampella-mitalin v. 1949. Kukapa meistä ei vieläkin muistaisi Widen'in papan vakuuttavaa ja jäyhää olemusta kuorimo-osaston suurten kuorimo-rumpujen ja hammaspyörien seutuvilla. Hän oli pitkän linjan työnjohtajakaartin tyypillinen edustaja sekä jäyhä työn ja toimen mies. Uutterasti A. Widen otti osaa tehtaitemme yhteisiin harrastuksiin ollen Tampellan Työnjohtajakerhon perustajajäsen toimien monet vuodet kerhon johtokunnassa ja myös kerhomestarina.

Vapaaehtoiseen maanpuolustustyöhön hän aikanaan otti innokkaasti osaa. Tampellan omakotialueen ensim-

---

LAPINNIEMI

80 vuotta

Kylänen, Matilda Maria, synt. 9. 1. 81 Ikaalisissa. Tullut Tampellan palvelukseen 2. 2. 12 työskennellen kutojana kutomossa, siirtyen eläkkeelle 5. 4. 44.

Eskolin, Suoma Lydia, synt. 29. 1. 81 Messukylässä. Tullut Tampellan palvelukseen 20. 5. 30 työskennellen kutojana kutomossa, siirtyen eläkkeelle 1. 2. 50.

75 vuotta

Hakala, Fanny Maria, synt. 20. 12. 85 Mouhijärvellä. Tullut Tampellan palvelukseen 20. 1. 05 työskennellen rullaajana, siirtyen eläkkeelle 15. 8. 49.

70 vuotta

Myllysilta, Lydia Amanda, synt. 14. 12. 90 Kangasalla. Tullut Tampellan palvelukseen 3. 2. 13 työskennellen kutojana, siirtyen eläkkeelle 27. 9. 47.

Lehtonen, Hilda, synt. 18. 12. 90 Vesilahdella. Tullut Tampellan palvelukseen 15. 8. 53 työskennellen edelleenkin siivoojana kehräämössä.

Viitanen, Ida Marjaana, synt. 8. 1. 91 Teiskossa Tullut Tampellan palvelukseen 5. 5. 19 työskennellen vyyhteejänä, siirtyen eläkkeelle 8. 8. 53.

60 vuotta

Peltomäki, Lyyli Maria, synt. 22. 12. 00 Hämeenkyrössä. Tullut Tampellan palvelukseen 24. 3. 47 työskennellen puol.puhdistajana kutomossa.

50 vuotta

Leivo, Hanna, synt. 21. 12. 10 Korpilahdella. Tullut Tampellan palvelukseen 11. 8. 52 ja työskentelee kertaajana kehruussa.

Rauhala, Helmi Maria, synt. 9. 1. 11 Kivennavalla. Tullut Tampellan palvelukseen 27. 4. 50 ja työskentelee kertaajana kehruussa.

mäisiin talonomistajiin ja asukkaisiin kuuluvana A. Widen rouvansa kera monin tavoin työskenteli menestyksellisesti Tampellan Omakotiyhdistyksen hyväksi. A. Widen kuuluu Tampellan "kultapoikiin", sillä pitkästä työnjohtajapalveluksestaan hänelle myönnettiin Tampellan kultainen ansiomerkki Tampellan virkailijakerhossa järjestetyssä juhlatilaisuudessa 14. 11. 1956.

Ansaittuun vanhuuden lepoon vanha veteraani siirtyi 1. 2. 1958, mutta laiskottelemaan ei Widen'in pappa ole vieläkään joutanut. Eläkevaarina hänestä vielä tuli liikemies hoitaen tarmokkaan rouvansa kera kukkakauppaansa Kuusankosken kauppalassa, missä asustaa omassa osakehuoneustossaan.

Tampella Tänään lehti ja koko Tampellan perhepiiri yhtyy onnittelemaan "teräsvaariaan" hänen merkkipäivänään.

ESTERI TAKALA 70 VUOTTA

Eläkeläinen Ester Takala on syntynyt 23. 3. 1891 Lappajärvellä. Jo 15-vuotiaana hän lähti Elimäelle maataloihin palvelukseen ja v. 1909 solmi avioliiton Matti Takalan kanssa. V. 1912 he muuttivat Inkeroisiin. Avioliitosta on syntynyt kaikkiaan 11 lasta, joista 7 tyttöä ja 4 poikaa.

Vuodesta 1912 lähtien on Esteri Takala ollut Tampellan palveluksessa. Jäätyään leskeksi v. 1942 hän työskenteli vielä aina vuoteen 1953 Tampellassa, jonka jälkeen hän jäi eläkkeelle ja asuu Tampellan omistamassa asunnossa.

Vaikka Esteri Takala onkin kasvattanut lapsijoukon, on hänen terveytensä aivan viime aikoihin asti ollut erinomainen, joskin viime aikoina on sairaudet vaivanneet. Rouva Takala rakastaa kukkia ja puhtautta. Hänen asunnossaan loistavat aina hyvin hoidetut kukat ja ehdoton puhtaus. Esteri Takala on niitä onnellisia ihmisiä, jotka ovat löytäneet lohdun ja sisällön elämälleen Jumalan sanasta ja kirkkopolku on hänelle rakas. Ja aina vieläkin kun vain terveys sen sallii loistavat hänen valoisat ja elämänmyönteiset kasvonsa Inkeroisten kotikirkossa, joka hänelle on täynnä rakkaita muistoja. Saman vakaumuksen hän on tahtonut antaa perintönä lukuisalle lapsijoukolleenkin.

Tampella Tänään lehti yhtyy onnittelemaan nyt ansaittuun vanhuuden lepoon siirtynyttä uutteraa työntekijää hänen merkkipäivänään.

OLGA HÄKKINEN 60 VUOTTA

Eläkeläinen Olga Häkkinen on syntynyt 24. 2. 1901 Inkeroisissa. Hän tuli Tampellan Inkeroisten tehtaitten palvelukseen kartonkitehtaalle jo nuorena tyttönä, ensimmäisen kerran v.1919. Solmittuaan avioliiton, ja perheen ja lasten tarvitessa äidin hoivaa hän kätevänä käsityöihmisenä jätti Tampellan siirtyen kotirouvaksi ja ansaitsi lisätuloja ompelutyöllä kotona.

Jäätyään leskeksi ja kolmen lapsen huoltajaksi Olga Häkkinen tuli uudelleen Tampellan palvelukseen v. 1941 työskennellen kartonkitehtaalla lajittelijana, missä tehtävässä oli 1. 10. 1954 saakka, jolloin siirtyi yhtiön eläkkeelle.

Yhdessä miehensä kanssa rouva Häkkinen rakensi omakotitalon Anjalan Paaranmäelle, jossa hän nyt yhdessä lastensa kanssa asustaa. Hänen 2 tytärtään ovat myös Tampellan palveluksessa ja poikakin, joka nyt on merillä, palveli aikaisemmin Tampellan tehtailla. Reipas ja uuttera 60-vuotias on erittäin kätevä käsityöihminen. Myös kirjallisuus on hyvin lähellä hänen sydäntään ja kirjoista hän ammentaa aina uutta intoa ja elämänhalua. Lapsensa hän on kasvattanut erittäin uutteriksi ja miellyttäviksi kansalaisiksi.

Tampella Tänään lehti yhtyy niihin lukuisiin onnentoivotuksiin, joiden kohteeksi perheensä hyväksi uurastanut leskiäiti merkkipäivänään tulee.

EINO ANTTILA 60 VUOTTA

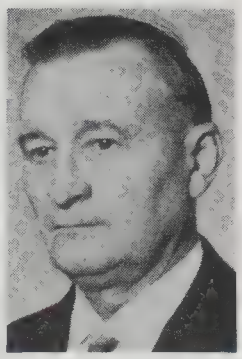

Puuseppä Eino Henrik Anttila on synt. 22. 2. 1901 Inkeroisissa. Hän tuli Tampellan Inkeroisten tehtaitten palvelukseen ulkotyöosastolle puusepäksi 17. 4. 1934. Anttila työskentelee edelleen puuseppänä nykyisellä puutyöpajalla ja on siis pitkän ajan pysynyt uskollisena alkuperäiselle ammatilleen. Hän onkin uuttera ahertaja ja hyvä ammattimies, jonka työsuosituksiin aina voi luottaa.

Eino Anttilan harrastuksiin kuuluu metsästys ja hän on innolla ottanut osaa Inkeroisten Metsästysseuran toimintaan. Myöskin urheiluseura Inkeroisten Terho on aina ollut Anttilan sydäntä lähellä. Hän on monet vuodet kuulunut Terhon johtokuntaan ja aktiivisesti ottanut osaa lukuisiin seuran toimitsijatehtäviin, ollen hyvänä esimerkkinä nuoremmille.

E. Anttila on toimeliaana miehenä kunnostanut perheelleen kauniin omakotitalon Inkeroisiin, jossa asustaa. Pitkäaikaisesta uskollisesta palveluksestaan on E. Anttila saanut Tampella-mitalin.

Perhelehtemme yhtyy onnittelemaan uskollista työntekijää ja hyvää ammattimiestä hänen merkkipäivänään.

ARVO VAINIO 50 VUOTTA

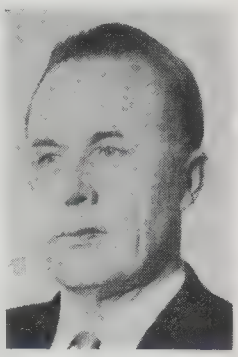

Työnjohtaja Arvo Vainio on synt. 11. 1. 1911 Säkkijärvellä. Hän tuli Tampellan palvelukseen kartonkitehtaalle hiojaksi 7. 4. 1937. Palveltuaan monet vuodet kartonkitehtaan sihtimiehenä, hän toimi myös kartonkitehtaan apulaisvuoromestarina. Näissä tehtävissä A. Vainio sai erinomaisen käytännön koulutuksen kartonkimassojen käsittelyssä. Hänet nimitettiin jätepaperiosaston vastaavaksi mestariksi 1. 10. 1955. Tällä uudella, nopeasti kehittyvällä työosastolla onkin

osaston mestarilla paljon monenlaisia vaativia järjestelytehtäviä, koska jatkuvasti on tilanteen mukaan keksittävä ja kehitettävä uusia työmenetelmiä. Lisäksi osaston naisvoittoinen työntekijäkunta asettaa työnjohdolle suurempia sopeutumisvaatimuksia kuin miesten miehittämillä osastoilla. Työn valvonnan osastolla tulee aina olla mahdollisimman tehokas, koska erehdyksistä ja virheistä voi tuotteen valmistusprosessille olla kohtalokkaat seuraukset.

Vaativan osaston monet tehtävät on osastomestari A. Vainio suorittanut esimiestensä tyydytykseksi.

Kokemuksen koulun lisäksi on Vainio suorittanut Teollisuuden Työnjohto-opiston peruskurssin v. 1958. Lisäksi hän on kiinteästi seurannut nykyistä kehitystä jätepaperin käsittelyssä ja lajittelussa. Tässä mielessä hän on tehnyt lukuisia tutustumis- ja opintomatkoja Helsinkiin Jätekeskus Oy:n lajittelu- ja varasto-osastoille.

Talvisodassa A. Vainio osallistui Karjalan kannaksen ankariin torjuntataisteluihin JR 5:n ltn U. Rytkösen komppaniassa ja jatkosodan JR 25:n Krh-komppaniassa.

Säkkijärven miehenä A. Vainio on rakentanut omakotitalon v. 1947—48 Inkeroisiin Säkkijärven kylään, jota myös Karjalaisten kyläksi kutsutaan. Mestari Vainio kuitenkin on sitä mieltä, että kylän nimeksi sopii paremmin Säkkijärven kylä, koska sen asukkaat muutamia poikkeuksia lukuunottamatta ovat Säkkijärveläisiä ja pitäähän tuosta kuuluisasta pitäjästä jäädä historiaan muutakin kuin Säkkijärven polkka.

Mestari Vainion ainoa poika opiskelee parhaillaan valtiotiedettä Helsingin yliopistossa. Kotipuutarhan hoito ja aliupseerikerhon toiminta ovat isä-Vainion vapaa-ajan harrastuksia.

Mestari A. Vainion merkkipäivänä onnittelemme työn ja toimen miestä, joihin onnitteluihin niin esimiehet kuin alaiset ja työnjohtajatoverit yhtyvät.

EINO HÄMÄLÄINEN 50 VUOTTA

Kirvesmies Eino Armas Hämäläinen on syntynyt 6. 2. 1911 Säkkijärvellä. Hän tuli Tampellan palvelukseen Anjalan Paperitehtaalle rotaattiorullakoneen apumieheksi 8. 1. 1948, josta tehtävästä erosi 2. 7. 48. Tuli uudelleen Tampellaan rakennusosastolle kirvesmieheksi 3. 4. 50, josta siirtyi sahalle 20. 10. 50. Kuorimo-osastolle Hämäläinen siirtyi 16. 7. 53, josta jälleen sahalle lastaajaksi 2 .11. 53 ja työskentelee nykyään sahalla kirvesmiehenä. Työpaikallaan hänet tunnetaan pystyvänä miehenä, jonka käsissä puu ja tarvittaessa rautakin muotoutuu tarvittaviin muotoihin. E. Hämäläinen nauttii niin esimiestensä kuin työtovereiden täydellistä luottamusta.

E. Hämäläinen kuuluu siihen kovia kokeneeseen Karjalan heimoon, joka sodan jälkeisessä rauhanteossa joutui luopumaan kotikonnustaan. Säkkijärveläisenä Hämäläinen rakensi uuden kotinsa Inkeroisten Säkkijärven kylään v. 1947, jossa perheensä kera asustaa pitäen talonsa mallikelpoisessa kunnossa.

Onnittelemme uutteraa Karjalan miestä hänen merkkipäivänään.

METSÄOSASTO

VÄINÖ KOSKINEN 50 VUOTTA

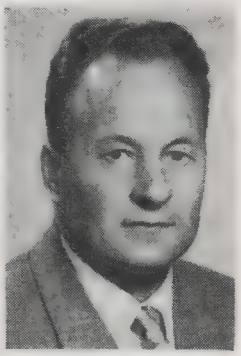

Metsätyönjohtaja Väinö Koskinen täytti 50 vuotta Villähteellä 6. 11. 60

Työnjohtaja Koskisen synnyinpaikka on Hartola. 19-vuotiaana nuorukaisena hän tuli metsäalalle ja Tampellan Metsäosaston palvelukseen. Oltuaan alkuvuosina työnjohdon apuna talvisin, hänet elokuussa 1933 kiinnitettiin vakinaiseksi metsätyönjohtajaksi Hartolaan. Vuodesta 1951 alkaen on sitten sekä työ- että kotipaikkana ollut Nastola.

Työnjohtaja Koskinen osallistui molempiin viime sotiin jalkaväkijoukoissa. Talvisodassa hän taisteli Karjalan kannaksella Taipaleenjoella ja jatkosodassa Syvärillä, havoittuen kaksi kertaa. Ansioistaan hänelle myönnettiin jatkosodassa Vm I, II ja III.

Väinö Koskisen vapaa-ajan harrastuksista mainittakoon ennen muuta metsästys- ja kalastus. Näitä hänen lempiharrastuksiaan olivat myös onnittelijat muistaneet hauskalla tavalla.

Pitkäaikaisesta palveluksesta työnjohtaja Koskiselle ojennettiin Tampella-mitali Inkeroisissa 6. 12. 60.

EINO HÄMÄLÄINEN 50 VUOTTA

Metsäteknikko, piirityönjohtaja Eino Hämäläinen täytti 50 vuotta 19. 11. 60 Kouvolassa.

Piirityönjohtaja Hämäläinen on syntynyt Impilahdella. Jo poikasesta alkaen hän tunsi mieltymystä metsäalaa kohtaan ja nuorukaiseksi vartuttuaan hankki itselleen paikan Läskelä Oy:ssä, aluksi harjoittelijana ja myöhemmin metsätyönjohtajana. Yhtiö lopetti toimintansa talvisodan seurauksena ja sotien välillä toimi Hämäläinen Pietarsaaren Höyrysaha Oy:n metsätyönjohtajana Haapajärvellä ja Nivalassa. Päästyään Evon metsäkoulusta v. 1946 tuli hän Tampellan Metsäosaston palvelukseen piirityönjohtajaksi, jota tointa hän edelleen hoitaa asuinpaikkanaan Kouvola.

Piirityönjohtaja Hämäläinen toimi talvisodassa lääkintäaliupseerina Uomaalla ja jatkosodassa komppanian lääkintäaliupseerina Rukajärven suunnalla. Ansioistaan hänelle jatkosodassa myönnettiin Vm I ja II.

Piirityönjohtaja Hämäläinen on innokkaasti osallistunut seura- ja järjestötoimintaan. Kotiseudullaan Karjalassa hän toimi Paussun nuorisoseuran puheenjohtajana ja Kaipiaisissa ollessaan Karjala-seuran puheenjohtajana. Niinikään hän on ansioitunut metsäteknikkojen yhdistys- ja järjestötoiminnassa, josta tunnustuksena hänelle merkkipäivänään ojennettiin metsäteknikkojen pienoislippu.

Tampellan osastojen välistä lentopalloa

Ajalla 16. 2. — 1. 11. 60 suoritettiin Tampellan 12 osastojoukkueen kesken lentopallosarja, johon konepajalta otti osaa 5, pellavatehtaalta 2 ja lapinniemeltä 5 joukkuetta. Sarjaan kuului kaikkiaan 66 peliä, joista 36 tuli kevätkierroksen ja 30 syyskierroksen osaksi. Sarjan nopeuttamiseksi ottelut suoritettiin 2-eräisinä kolmannen joukkueen toimiessa kuolloinkin vuorollaan tuomarina. Vuorotyöt ym. seikat aiheuttivat jonkin verran luovutuksia ja poisjäämisiä sarjassa, jonka tulokset muodostuivat seuraaviksi:

1) TU os. 21 pist. 2) 7A os. 15, 3) Lap. kehr. 13, 4) Lap. viim. 11, 5) Lap. paja 10, 6) Pell. kehr. 6, 7) 6A os. 5, 8) O os. 5, 9) Lap. kut, 4, 10) Alatyöpaja 2, 11) Sähkö-os. 0, 12) Lap. ulko-os. 0.

Tampellan lentopallosarjan voittanut Tu-os. Kuvassa edessä vas. Kaikumaa ja Renvall, tak. vas:lta Nurmiaho, Orjala ja Vihti. Kuvasta puuttuvat Salo ja Koivunen

Tilanne cup-finaalista: Viimeistämö—Korjauspaja

Pirttilän pokaalin voittanut viimeistämön joukkue. Vasemmalta: Antti Kujansuu, Alpo Haikonen (kapteeni), Pekka Korkeavuori, Pauli Varvas, Tarmo Hautala ja Antti Kiviniemi

Lapinniemen osastot selvittivät lisäksi paremmuutensa ns. Pirttilän sarjassa, joka pelattiin cup'na urheilutalolla 22. 11. 60. Finaaliin selviytyivät viimeistämö ja korjauspaja, joista ensinmainittu suoriutui voittajana saaden täten kolmannen kiinnityksen yhtiön lahjoittamaan kiertopalkintopokaaliin, joka näin jäi lopullisesti viimeistämön haltuun.

KONEPAJAN LENTOPALLOSARJA 1960

1) TU os., 2) 7A os., 3) Pellavan kehruu, 4) 6A os., 5) Alatyöpaja, 6) O os., 7) Sähköosasto.

TUKIn LENTOPALLOILUSSA

A sarjassa 4 sija, B sarjassa 3 sija.

Toivokaamme, että tuleva vuosi tuo uutta virikettä tähän jokamiehelle sopivaan palloiluharrastukseen ja että yhteistoiminta eri osastojen välillä saadaan edelleen lujittumaan ja vilkastumaan erilaisten haasteotteluidenkin muodossa.

KEILARADOILTA

Tampellan ja ruotsalaisen Matteus Pojkarna seuran keilaajat ottivat mittaa toisistaan 4. 11. 60 Urheilutalon keilaradoilla. Ottelu käytiin 8 miehisin joukkuein heittäen 4 sarjaa. Tämä oli Matteus Pojkarnan toinen vierailu Tampellan keilaradoilla. Ottelu oli hyvin tasaväkinen. Tälläkin kertaa ottelun voitti Tampella 126 pisteellä. Lopulliset tulokset: Tampella 5448 ja Matteus Pojkkarna 5322 pistettä. Henkilökohtaiset tulokset muodostuivat seuraaviksi.

TAMPELLA: R. Kaipola 742, M. Nieminen 709, M. Löfgren 695, P. Pietilä 687, E. Frondelius 663, R. Hellen 657, M. Airisto 648, K. Salminen 647.

MATTEUS POJKARNA: R. Carlberg 790, H. Löfgren 772, H. Ekenhjälm 700, B. Käll 698, T. Svederborg 667, G. Rungardt 604, K. Nordahl 550, H. Björk 541.

Muistolahjat vaihdettiin joukkueiden kesken ja molemmin puolin toivottiin, että kanssakäyminen keilailussa edelleenkin jatkuisi. E. F.

Suomalais-ruotsalaista keilaystävyyttä.

Vasemmalta oikealle: M. Löfgren, Björk, Carlberg, H. Löfgren, Ekenhjälm, Nieminen, Pietilä, Rüngartt, Kaipola, Frondelius, Salminen, Nordahl, Svederborg, Hellén, Käll ja Airisto

Ruotsalainen Nordah heittämässä ja oik. valmistautuu heittämään Svederborg ja Rüngartt on juuri heittänyt

SUNNUNTAIHIIHTÄJÄN LADULLA

Vanha sananparsi tiesi: "Joka talosta vie tie Turkuun." Nykyajan hiihtäjä voi sanoa: "Joka maalaisasumuksesta pääsee latua pitkin Helsinkiin, siksi paljon on Suomessa latuja." Oma hiihtolatuni, jota eniten käytän, lähtee mökkini pihasta talvisen auringonnousun suuntaan.

Tänään, maaliskuun sunnuntaiaamuna, kirkonkellojen kaikuessa vaimoni tuulettaa tunkkaista huonettamme. Aamukahvin keiton jälkeen hellassa palaa vielä valkea. Haen kauniin kiiltävät sukseni ja voitelen ne. Siinä tarkoituksessa käristän niitä vähän hellan päällä. Sitten vien ne ulos jäähtymään. Ja hiihtolenkkini alkaa.

Ensimmäinen aste: on ylitettävä vinottain auraussyvennyksessä oleva tie. Ja avara viljelysaukeama äyräineen notkelmineen kimaltelee talvisissa timanteissaan. Latu lenkoilee mainitun aukean halki kohden metsää jonka yläpuolella jo aurinko on ja hehkullaan hopeoi sunnuntaihiihtäjän ladun. Porkat naskuvat miellyttävästi ja sukset natisevat hyvää keliä. Ei ole nyt liian kova pakkanen, jolloin sauvat naukuvat kuin itseensä ja ympäristöönsä tyytymätön ihminen, hyvien harrastusten puuttuessa. Äskettäin avatusta ovesta ja akkunasta sisälle huoneeseen kiirinyt kirkonkellojen malminen sointu herätti sielussani tunnelman, joka hymisi nyt sävelkorvassani hengellisen laulun sanoja tapaillen: "Maa on niin kaunis, kirkas Luojan taivas..."

Hyvä latu jouduttaa. Ja se on niin perin tuttua. Olenhan tätä latua suunnilleen kolmenakymmenenä talvena sauvonut. Aina on kevät kuitenkin kelit vienyt. Lämpimien säiden sulattaessa lumet on latukin lirissyt tiehensä. Mutta aina uuden talven tullen usein ensimmäisenä olen rämpinyt uutta latua. Monet naapurieni, ja omatkin poikani ovat hiihdelleet mukanani. Vielä avuttomaksi itsensä tuntevat lapset etsivät turvaa aikuisesta, ja niinpä minäkin ikäni perusteella olen joutunut opastamaan nuorta polvea. Kirkkain silmin he pieninä valmentajaansa katselivatkin. Saattoivat vielä tovereilleen kehaistakin: "Minä olin Niemen sedän kanssa lenkillä." Mutta sitten ovat valmennettavani menneet ohitseni. He saattavat voimansa tunnossa jo entiselle valmentajalleen hymyillä takanapäin: "Kyllä sen Jallun hiihto on aika köntystämistä."

Saavunkin jo metsän laitaan, kipuan ylöspäin ja ohitan Karhuvuoren. Täällä risteileekin jo latukudelmaa. Oma latunikin muuttui jo sivuiltaan sohitummaksi. Sijaintinsa vuoksi se on suosiossa. Mäki maksaa velkansa ja viilletän Karhusuolle. Nojaan sauvoihin huohahtaen. Kaunis on tienoo. Harmaanaavaisia kitukoivuja männyntarrujen seassa. Puiden varjot lankeavat tummina häikäisevälle suolle. Ja auringon kultaiset kudosnauhat kimmeltävät miljoonatähtösin varjojen väleissä. Puhallan ja nautin, vaikka hopeaisena latu houkuttelee jatkamaan. Ja neitseellisen puhtaana myhäilee viheriöitsevä metsä suon syrjillä. Vain joitakin lumimyhkyröitä näkyy enää puissa, muistuttamassa sydäntalven lumiryöpyistä. Tässä tulee usein mieleeni Jukolan veljesten Sompion suo. Ja nytkin mielikuvani karkaavat sinne. Oikeammin Sompion suon ja Kuokkalan korven tapahtumat lavastuvat eteeni. Onko se nyt ihme jos Karhusuolla, saman nimisen vuoren läheisyydessä, onkin kuulevinaan veljesten koirien ähellykset ja karhun karjuntaa. Kuvittelen veljekset riistajahdissa täällä. Rohdinmekkoja, joiden kaulukset peittyvät valkoisilla hiuksilla, vilahteee puiden väleissä. Tuolla kaatuneen kuusen juurakon vaiheilla pamahtaa Tuomaan pyssy. Ampuja hävisi sauhun hattaran sekaan. Kuuluu vain metsän kuninkaan vaimeaa kuolinkorinaa ja keihään rusketta.

Vaikka nyt näin veljesten malliin kuvittelenkin, on tälläkin Karhusuolla joskus erämies, ehkä useampikin, käynyt tuimaan taisteluun kontion kanssa, mutta entisyys ei ole nähtävissä: vain paikan nimi puhuu entisyyden mykkää kieltä. Nyt on korpi kesyyntynyt. Joku talvi sitten tapasin tällä samalla paikalla merkin villistä luonnosta. Ladulla oli verinen jälki ja linnun höyheniä ja haukka lähti lentoon kun saavuin. Se oli ollut juhla-aterialla. Paikalla olevista linnun varpaan jäljistä päätellen uhri oli ollut suurenpuoleinen, kun se oli jaksanut kuolinkamppailussaan niinkin teutaroita. — Mutta nyt sukset sujumaan. Kas tuolla tulee sinipaitanen mies tupsulakissaan. Yhdytin miehen latujen risteyksessä ja seisahdin. Olipa se rivakkaa menoa. Silmät tuijottivat etäisyyteen, reppipaperilla merkittyä latua pitkin. Ehkäpä hiihtäjällä kangasteli mitali ladun toisessa päässä, ties sitten miten kaukana. Jokatapauksessa hän oli harjoituslenkillä. Hiihtotavasta kuitenkin huomasi, että nuorimies lähenteli jo sitä astetta, joka kelpuutetaan valioluokkaan; ja näihin miehiin kansamme turvautuu sonakin raskaina talvina.

Takaani kuului mekastusta, ja väriä tulee kuvaan. Annan latua. Reipas äiti tyttöjensä kanssa suihkii ohitseni. Äiti on itse terveys. Ja tyttöset punaposkisia kuin mansikat. Onni säteilee heistä, jota kultainen päivänpaiste korosti. Siinä vilaus ladun varnelta. Siinä toilaus töllistäjälle. Olenhan verkkaisen vapaa sunnuntaihiihtäjä.

Sauvat narskuvat taas. Tulen rotkoon vanhalle tulisijalle. Pysähdyn. Siinähän sitä taannoin Mäntylän lasten kanssa suksia paahdoin. Tulivat tahtomaan, kun kaikkien neljän suksenpohjat olivat valjenneet. Ne pienemmät, Mervi ja Marketta, ovat eri kivoja. Heillä oli pientä "kränää" siitä, kumpi sai edessäni hiihtää. Mutta Matti ja Markku huiskivat edellä. Ja Matin raikas äänihän silloin kuu-

lui edestä, kun hän luikkasi: "Niemen setää, me löysimme Markun kanssa kivan paikan ja risuja on vaikka minkä verran, tehrääkö tähän valkee?!"

"Tehdään vaan."

Ja ripeässä tahdissa rusahtelivat risut. Ja kirveeni laikkui kannon kyljestä sytykkeitä. Ja Matti ja Markku raahasivat puita nuotiotarpeiksi. Mutta Mervi ja Markettakin kantoivat kortensa kekoon. Jännittyneinä katselivat lapset tulen syttymistä, ja pian se roihusikin kuivissa puissa ja lapset ilakoivat, hyppivät ilosta tyttöset Mervi ja Marketta. Sitten tuli tervatonkan vuoro lämmitellä. Ja kaikkien sukset olisi pitänyt paahtaa ensin. Päästiin sopimukseen, että ensin Markun, sitten Matin, Marketan, Mervin ja lopuksi omani. Niin sitten tirisi ja tuoksui ruskea terva suksien pohjissa. Ja jalkavuus painua mukavasti hankipöykyssä. Olin suuri mestari lasten, vallankin nuorempien mielestä. Ja työn tultua suoritetuksi sanoin: "Nyt keitämme kahveeta." "Ei ole vettä", vastasi Matti. Ja tytöt jo päivittelemään: "Voi jestas kun ei huomattu ottaa vesipulloja mukaan." "Lumesta saadaan vettä". neuvoin ja täytin sotilaspakin. Välillä lisättiin lunta, kun entinen suli nuotiossa. Ja tyttöjä nauratti "Setä on niinkuin silloin viime kesänä ongella siinä kivellä, kun sinä sitä teiniä matkit", muisteli Marketta. Ja sakki rähähti nauramaan.

Kiehui ja kuohui sitten kahvi ja juotiin suihimme. Sauhulta maistuva kahvi oli lasten mielestä parempaa kuin äidin keittämä. "Tämä onkin oikeastaan terveysjuomaa", kehaisin. Ja kaikki olivat samaa mieltä. Ja juttua riitti ja sotatoimista täytyi tehdä selkoa, nimenomaan siitä metsässä asumisesta.

Haikein mielin täytyi lasten jättää hiillos jäniksille. Mutta lähdettävä oli, sillä pakkanen jo koveni. Ja paluumatkalla naukuivat viidet sauvat, mutta kun kotikin jo näkyi, Mervin peukaloita paleli. Siinä oli hauska elämys, jota kelpaa muistella.

Lähdin lykkimään, kunnes pysähdytti minut hiukan ankeampi muisto. Olin nyt voimalinjalla. Se tekee aina valtavan vaikutuksen katselijaan. On siinä katseltavaakin, paljaaksi hakattua äyrästä ja ratkoa. Jykevät pylväät. Ja päätähuimaavaan korkeuteen jännitetyt paksut voimajohdot. Niissä piilee kuolemaa, mutta myöskin kansalle elinvoimaa. Sähköenergia vaeltaa korkeuksissa, mutta ihminen matelee maassa. Silloin kolmattakymmentä vuotta sitten tätä linjaa ei ollut. Mutta näillä vaiheilla oli aita. Tähän aidan taakse eksähdin silloin keskitalven pimeänä iltana pienen poikani kanssa. Lähteissämme hiihtämään oli kuuvalo, mutta sitten meni pilveen ja jouduimme harhaan. Juuri tälle kohdalle päästyämme viisivuotias valittamaan: "Isä en jaksa enää hiihtää." Sydän nousi kurkkuuni, kun en tarkkaa suuntaa tiennyt, eikä ollut valkeantekovälineitäkään mukana. Hätäilemättä sentään selvittiin ihmisten ilmoille. Mutta pikkumies oli jo varma, että joudutaan olemaan yö metsässä. Minua puolestani kauhistaa vieläkin, jos niin olisi tapahtunut.

Nyt lähden jatkamaan latuani, kun ensin silittelen pajunkissoja, kevään ensimmäisiä luonnonkukkia, joita tämä maisema kasvaa. Terve muistojen maasto. Latuja riitti ja siellä täällä poikaporukoita taikka sussupari. Valitsin sen, joka erään huvilan pihan läpi johti Lukonlahteen. Hiihtäjän vapaudella luikahdin siitä marjapensaiden välitse jäälle. Seurasin edelleen parempaa latua, joka poikkesi takaisin metsään. Rantamaasto kohosi aurinkoon päin. Kuusikko oli tiheää ja aurinko siilautui puiden välistä kultaisina keihäinä. Tein samalla tarkkaa tutkimustyötä, ja vihdoin löysin etsittyjä. Hangella oli puiden siivekkäitä siemeniä. Häpäköltä katsoen siipimuurahaisia muistuttavia. Ilostuin, ja päättelin: "Jaaha, jaaha, Tapiolassa kylvetään metsää. Yhdeksän viikon päästä mies kylvää. Ajaa toukokuun alkuun. Vappuna jo Näsijärvi lainehtii." Metsä oli hiljaista, tietää sen. Hartaudella on aina Suomen mieskin siemenen peltoonsa viskannut. Pohjolan kylmä ilmasto on niin metsänväen kuin ihmisenkin vakavoittanut.

Hiihtelin — hiihtelin. Latu johdatteli Suolijärvelle. Immenniskan kallion kupeelta sain hyvän luisun. Hiljainen onkimies tärppi avannolla, ja nuorisoa kihisi mäenlaskutouhussa jyrkimmällä rannalla. Porkkailin vielä Hervantajärvelle, mutta sieltä jo käännyin kotiin. Aurinko oli jo liikkunut ja latukin näytti paluumatkalla tutummalta. Ja viikolla latautunut henkinen jännitys laukesi lopullisesti. Tuntui niin terveellisesti raukaisevan. Mutta välitpä siitä. Kotimökki oli jo näköpiirissä. Sen savupiipusta tuiversi sauhu. Ja päivällinen tuoksui ulkosalle. Oli onnellista saapua kotiin.

Jalmari Niemi

TIEDÄTTEKÖ ETTÄ...

Jos pinoatte parhaan astiastonne lautaset päällekkäin, tulee niihin piankin naarmuja. Puuvillaflanelli on erinomainen suoja, halpa ja hyvin pehmeä. Leikatkaa flanellista pieniä liinoja, niitä tarvitsee tuskin palttaakaan ja asettakaa liinat lautasten väliin. Samanlaiset liinat ovat mainioita myös leipälautasten ja kulhojen välissä.

Perheenemännän kädet joutuvat varsin kovalle koetukselle taloustöissä eikä ole ollenkaan ihmeellistä jos iho joskus protestoi. Erinomainen tapa suojata käsiä veden ja puhdistusjauheiden vaikutukselta on käyttää kumikäsineitä, mutta silloin on pidettävä puuvillakäsinettä sen sisällä. Iho erittää aina kosteutta eikä kumi pysty sitä imemään ja vähitellen alkaa käsineessä tuntua hyvin epämukavalta, koska kosteus ei pääse haihtumaan. Puuvillalla sitävastoin on suuri kyky imeä itseensä kosteutta ja se tuntuukin siitä syystä erittäin miellyttävältä ihoa vasten. Ja kun teillä on puuvillahansikas kumikäsineessä voitte käsitellä tulikuumaa vettä.

* * *

LEHTEMME v:n 1961 ENSIMMÄINEN NUMERO

ilmestyy helmikuun jälkipuoliskolla, joten siihen tarkoitetut kirjoitukset ja kuvat pyydetään lähettämään toimitukselle 25. 1. 1961 mennessä.

Heikki

Kuten kaikki tiedämme, joutuu vuosittain monta lasta tapaturmien uhriksi, mutta joskus mainitaan: säilyi onnettomuudesta kuin ihmeen avulla.

Kaikkina aikoina on lapsilla ollut omat vaaransa ja toisilla heistä ihmeelliset pelastumisensa.

Vielä kahdeksannellatoista vuosisadalla olivat sudet ainaisena lasten pelkona ja kauhuna; sillä moni lapsi joutui silloin näiden petojen saaliiksi.

Näistä on paljon kerrottu sanomalehdissä ja kansan keskuudessa, mutta on sellaisiakin tapauksia joita vain kerrotaan oman perheen kesken.

Näin tässäkin tapauksessa.

Oli lauantaipäivä. Mummolassa oli rukiinleikkuu lopetettu. Väki oli jo illastanut ja valmistautui saunaan lähtemään, kun samassa joku ilmoitti, että nuorin, kaksivuotias Heikkipoika, oli kadonnut pihamaalta.

Alkoi heti ankara etsintä kaikkialta. Talonväen lisäksi liittyi mukaan myöskin naapureita ja niin lähdettiin liikkeelle. Tarkastettiin ensin kotipihat, sitten siiryttiin metsään joka kilometrittäin laajeni joka suuntaan. Etsintää jatkettiin levähtämättä aamuun asti, mutta turhaan, uskottiin pojan joutuneen susien ruuaksi; sillä ne olivat viime aikoina kierrelleet talon ympärillä ja tappaneet eräänäkin päivänä kahdeksan lammasta, osan päästessä pakoon. Yrittipä muuan susi viedä sikaperheenkin joukosta pienimmän, mutta iso sika hyökkäsi väliin ja veti pedolta mahan auki ja niin päättyi tämän hukan kohtalo.

Pettyneinä ja väsyneinä palasivat pojan etsijät takaisin kotiin ja suru ja tuska painoi talonväen maahan asti.

Seuraavan päivän iltapuolella saapui taloon odottamaton vieras, eräs naapurikylän isäntä, kadonneeksi luultu Heikkipoika mukanaan. Mikä ilosanoma tämä olikaan surun murtamalle perheelle!

Isäntä alkoi kertoa, kuinka hän käydessään eräällä niityllään näki siellä pienen valkotukkaisen lapsen lammaslauman keskellä. Hän kiirehti lähemmäksi ja kysyi "kenenkä poika sinä olet? Tämä vastasi "äitin". Hän otti pienokaisen syliinsä ja vei kotiinsa.

Tieto lapsen katoamisesta oli jo ehtinyt tänne asti, niinpä hän viivyttelemättä vei lapsen vanhempiensa luokse.

Siinä riitti ihmettelemistä puolelta ja toiselta lapsen ihmeellisen pelastumisen johdosta; sillä tämän oli täytynyt kulkea pitkä matka tiheää metsää, aitojen läpi ja virtaavan vesipuronkin yli.

Arveltiinpa niinkin, että joku vastuuton kulkuri olisi kuljettanut lasta mukanaan ja sitten lopulta jättänyt hänet mainitulle niitylle.

Oli miten oli, mutta nyt oli Heikki turvassa äidinsylissä.

A. M.

SYDÄMESTÄ—SYDÄMILLE KERÄYKSEN TULOS TAMPELLAN TAMPEREEN TEHTAILLA

	Rahan keräys		Pohj.-Hämeen sydäntauti-yhdistykseen liittyneet
Pellavatehdas	23.030:—	28 jäs.	8.400:—
Huolto r.y.	10.000:—		
Konepaja	44.990:—	19 jäs.	5.700:—
Lapinniemi	25.295:—	9 jäs.	2.700:—
	103.315:—	56 jäs.	16.800:—

Kiitämme

Sydämellinen kiitos kaikille siitä osanotosta ja tuesta, jota saimme osaksemme, isämme Niilo Karvosen poismenon johdosta.

Lapset

Parhaimmat kiitokseni puista ja toivotan hyvää joulua kaikille.

M. T.

Sydämellinen kiitos kaikille siitä osanotosta ja tuesta, jota sain osakseni Martti Rafael Mäkisen siirryttyä ikuiseen lepoon.

Saara Karimäki

Parhaimmat kiitokset rva Murotielle ja Tampellan Huolto r.y:lle saamastamme rahalahjasta.

Irja ja Eino Auvinen

Kiitämme sydämellisesti Tampellan Huolto r.y:tä saamastamme rahalahjasta siirtyessämme eläkkeelle.

Hilja ja Elli Koivula

Parhaimmat kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua merkkipäivänäni 30. 10. 60.

Eino Seppälä

Sydämelliset kiitokseni Tampellan huoltorenkaalle, maisteri Tienarille, kaikille työtovereilleni ja kaikille niille, jotka niin kauniilla lahjalla muistivat minua siirtyessäni eläkkeelle.

Arvid Kullberg

Parhaimmat kiitokseni lähetyspäällikölle ja työtovereilleni merkkipäivänäni muistamisesta.

Ilmari Kaarela

Sydämellinen kiitokseni kaikille, jotka muistivat minua täyttäessäni 70 vuotta.

Yrjö Willberg

Kaikille, jotka tavalla tai toisella muistivat minua 60-vuotispäivänäni, pyydän lausua täten sydämelliset kiitokseni.

Erkki Niemi

KIITOLLISINA SIITÄ ARVOKKAASTA
TUESTA JA YMMÄRTÄMYKSESTÄ, MITÄ LEHTEMME
ON SAANUT OSAKSEEN PÄÄTTYMÄSSÄ OLEVAN VUODEN
AIKANA NIIN HYVIN YHTIÖN JOHDON KUIN USEIDEN
TOIMIHENKILÖIDEN JA TYÖNTEKIJÖIDEN
TAHOLTA, PYYDÄMME TOIVOTTAA KAIKILLE
AVUSTAJILLEMME JA MYÖS LEHTEMME LUKIJOILLE

HYVÄÄ JA RAUHALLISTA JOULUA

SEKÄ

PARASTA ONNEA VUODELLE 1961

TAMPELLA TÄNÄÄN TOIMITUS

Kiitän lämpimästi Tampellan Huolto r.y:tä omasta ja vaimoni puolesta, siitä korvaamattomasta tuesta, jota olemme saaneet sairautemme aikana. Samalla toivotan rauhallista joulua ja onnea alkavalle vuodelle.

Martti Nurmi

Sydämelliset kiitokseni Lapinniemen puuvillatehtaan johto-henkilöille kauniista kukkalähetyksestä ja ystävilleni ja tuttavilleni, jotka niin monin tavoin muistivat minua 90-vuotispäivänäni.

Emma Sinervo

Parhaat kiitokseni Tampellan Huolto r.y:lle, konepajan sairaskassalle, M-osaston työnjohdolle ja työtovereilleni saamastani taloudellisesta tuesta sairauteni aikana. Kiitän sydämellisesti kaikkia, jotka tavalla tai toisella muistivat minua ja perhettäni.

Onni Knööppi

Lämpimät kiitoksemme siitä osanotosta ja tuesta, jota saimme osaksemme menetettyämme rakkaimpamme.

Asta, Esko ja Leena Vainio

TAMPELLALAISILLE TILATTUNA TEATTERINÄYTÄNTÖNÄ ESITETÄÄN TAMPEREEN TEATTERISSA TIISTAINA 7. 2. 1961 KLO 19.30:

TENNESSEE WILLIAMS:

KÄÄRMEENNAHKATAKKI

(Orpheus descending)

Suomennos: Kirsti Jaantila

Näytelmän motoksi on Tennessee Williams merkinnyt seuraavat August Strindbergin Paul Gauquinille kirjoittamat sanat:

"Minäkin alan tuntea suunnatonta tarvetta muuttua villiihmiseksi ja ryhtyä luomaan uutta maailmaa."

Esityksen

— ohjaus: **Kalervo Nissilä**
— lavastus: **Veikko Mäkinen**
— puvut: **Enni Poutiainen**
— valaistus: **Eero Putkonen**
— musiikkitehosteet: **Seppo Kiiskinen**
Rami Sarmasto
— muut tehosteet: **Unto Laakso**

Osajako:

Dolly Hamma, pikkufarmarin vaimo ..	**Tuulikki Pohjola**
Beulah Binnings, „ ..	**Anneli Haahdenmaa**
Pee Wee Binnings, Beulahin aviomies ..	**Lasse Viljas**
Dog Hamma, Dollyn aviomies	**Pentti Kultala**
Carol Cutrere	**Eira Soriola**
Eva Temple	**Rauni Ranta**
Sisko Temple	**Kaija Sinisalo**
Poppamies	**Unto Laakso**
Val	**Rami Sarmasto**
Vee Talbot, sheriffin vaimo	**Orvokki Mäkinen**
Lady Torrance	**Eila Rinne**
Jabe Torrance	**Kalevi Kahra**
Sheriffi Talbot	**Kauko Helovirta**
Dubinski, apteekkari	**Nestori Sarri**
Nainen puhelimessa	Toini Saarinen
David Cutrere	**Helge Hansila**
Neiti Porter, sairaanhoitajatar	**Elsa Rantalainen**
Narri	**Yrjö Järvinen**
1. mies	**Aimo Tepponen**
2. „	**Harri Tirkkonen**

Tapahtuu USA:n jossain etelävaltiossa pienellä maaseutupaikkakunnalla Torrancen kauppaliikkeessä erään kevään ja kesän kuluessa.

Väliaika ensimmäisen näytöksen jälkeen.

Lippuja mk 250:— ja 150:— tammikuun alusta lähtien huoltokonttoreista ja asiamiehiltämme eri osastoilla. Mikäli lipputuloista jää ylijäämää, käytetään se Tampellan sotainvaliidien tukemiseen.

Kuleva 19
Telskont 21 C 24
Antti Laurila

Tampere
Tammer-Paino Oy
1960